

LİDER DİPLOMASİSİ

LEADER-TO-LEADER DIPLOMACY

LİDER DİPLOMASİSİ

LEADER-TO-LEADER DIPLOMACY

ISBN: 978-625-7377-70-6

LİDER DİPLOMASİSİ
LEADER-TO-LEADER DIPLOMACY

© 2023 CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM BAŞKANLIĞI YAYINLARI
© 2023 PUBLICATIONS BY THE PRESIDENCY'S DIRECTORATE OF COMMUNICATIONS

1. Baskı, İstanbul 2023 | 1st Edition, İstanbul 2023

İletişim | Contact

Kızılırmak Mahallesi Mevlana Bulv. No:144 Çukurambar
Ankara/TÜRKİYE

T +90 312 590 20 00 | webinfo@iletisim.gov.tr

Baskı | Print

Prestij Grafik Rek. ve Mat. San. ve Tic. Ltd. Şti.

T 0 212 489 40 63, İstanbul

Matbaa Sertifika No: 45590

LİDER DİPLOMASİSİ

LİDER DİPLOMASİSİ

LEADER-TO-LEADER DIPLOMACY

İÇİNDEKİLER ■

TABLE OF CONTENTS

Takdim	07
Preface	197
Ön Söz	09
Introduction	199
Lider Diplomasisi	11
Leader-to-Leader Diplomacy	201
1. Rusya-Ukrayna Savaşı	17
Russia-Ukraine War	207
2. Dünya 5'ten Büyüktür	45
The World is Bigger than 5	235
3. COVID-19 ile Mücadele	65
Fight against COVID-19	255
4. Çatışmaların Çözümü: İsrail-Filistin	89
Resolution of Conflicts: Israel-Palestine	279
5. Çatışmaların Çözümü: Balkanlar	105
Resolution of Conflicts: The Balkans	295
6. Çatışmaların Çözümü: Afrika	127
Resolution of Conflicts: Africa	317
7. 15 Temmuz Darbe Girişimi	145
Coup Attempt of July 15	335
8. İklim Değişikliği-Yeşil Kalkınma Devrimi	159
Climate Change - The Green Development Initiative	349
9. Karabağ Zaferi	177
Karabakh Victory	367

TAKDİM

Son dönemde ülkeler farklı bölgesel ve küresel sınamalardan geçerken Türkiye olarak çok boyutlu ve çok yönlü bir diplomatik strateji yürütüyoruz. Bu dönem dünya için krizler yılı olarak hatırlanırken Türkiye olarak diplomaside sağlam ve güvenli adımlar atarak ön plana çıkıyoruz. Başarılı diplomamızın sonucu olarak uluslararası camianın takdirini kazanıyor ve uluslararası camiadaki konumumuzu her geçen gün daha da güçlendiriyoruz. Savaşın yerine barışı, sorunun yerine çözümü ve küresel statükoya karşı dünyanın tamamının haklarını korumayı ilke haline getirerek taşın altına elimizi koymaktan çekinmiyoruz. Tüm bunlar, Türkiye'nin birçok küresel krizin çözümünde kilit rol oynamasını hatta diyalog için güvenli bir liman olmasını sağlıyor.

Özellikle son 20 yılda; ekonomiden sağlığa, dış politikadan terörle mücadeleye, adaletten eğitime, ulaştırmadan teknolojiye, savunma sanayiden enerjiye, spordan iletişime kadar bütün alanlarda büyük ilerlemeler kaydettik. Böylece hem ülkemizin refahını, kalkınmasını, demokrasisini ve güvenliğini sağladık hem de bölgesel ve küresel barış ve istikrarın sağlanmasında aktör haline geldik. Büyük ve güçlü Türkiye'yi inşa ederken "Daha Adil Bir Dünya" idealiyle barış diplomasisinden insani yardımlara tüm dünyayı çevreleyen kamu diplomasisi modellerimizle büyük bir sorumluluk üstlendik. Bu sorumlulukla hem ülkemizde ağırladığımız yabancı devlet ve hükümet başkanlarıyla baş başa, heyetler arası görüşmeler gerçekleştirdik hem de telefon görüşmeleriyle ve uluslararası platformlardaki yoğun diplomasi trafiğiyle örnek bir diplomasi yürüttük. Böylece tüm dünya, Türkiye örneğinde kişisel ilişkilerin diplomaside ne kadar önemli olduğuna şahit oldu.

Gerçekleştirdiğimiz diplomatik süreç sonrası özellikle tarihte izler bırakacak unutulmaz gelişmelerin yaşandığı son yıllarda dünyanın nabzının Türkiye'de attığını söyleyebiliriz. Kritik konularda dünya diplomasisine liderlik ettik. Rusya ile Ukrayna arasındaki savaş sürerken İstanbul'da imzalanan anlaşmayla küresel bir gıda krizinin

önüne geçilmesini sağladık. Türkiye bu süreçte hem Rusya hem de Ukrayna ile iletişimde olan hem de iki ülkenin güven duyduğu bir ülke oldu. COVID-19 salgınında 160 ülkeye ve 14 uluslararası kuruluşa destek verdik. İsrail ile Filistin arasındaki, Afrika ve Balkanlardaki çatışmaların çözümü noktasında uluslararası kuruluşları harekete geçirmek için girişimlerde bulunduk, ikili ve çok taraflı platformlarda yoğun gayret gösterdik ve kalıcı barış, güven ve istikrarın tesisi ülkemiz dış politikasının önceliği oldu. Karabağ sorununun çözümünde siyasi ve diplomatik olanaklarımızla Azerbaycan'ın haklı davasında yanında yer aldık. Ayrıca 15 Temmuz tarihinde ülkemizde meydana gelen hain darbe girişimini milletimizin eşi görülmemiş kahramanlığıyla bertaraf ettik. Ulusal ve bölgesel konuların yanı sıra iklim değişikliğiyle mücadele gibi uluslararası konularda da önemli başarılar elde ettik. Ülkemizin lider diplomasisi alanındaki başarısını bu süreçte tekrar gösterdik ve Türkiye'yi uluslararası camiadaki gelişmelere yön veren ülke konumuna getirdik. Bu süreçte adına 'lider diplomasisi' dediğimiz sürecin son derece merkezi bir önemi olduğunu gördük.

Dünya genelinde yaşanan ve tüm insanlığı etkileyen krizler, çatışmalar, adaletsizlikler, iklim değişikliği, terörizm gibi sorunlar karşısında gereken dayanışma sağlanamazken uluslararası kurumlar da kendilerinden beklenen görevleri yerine getirememektedir. Bu durum Türkiye'nin yürüttüğü insan odaklı siyaseti, siyasi istikrarı ve etkin diplomasisi sayesinde yakın coğrafyasında, geniş bir yelpazede ve küresel gelişmelerde etkin olmasını sağladı.

Sonuç olarak hem yerel hem de küresel gelişmeler güçlü lider profilinin gerekliliğinin dış politikada ne kadar önemli olduğunu bir kez daha göstermiştir. Türkiye, şimdiye kadar yaptığı gibi önümüzdeki süreçte de Türkiye Yüzyılı bağlamında bölgesinde ve dünyadaki etkisini, barış ve istikrarı sağlamaya devam edecektir. Ülkemizin daha nice başarılarına ve atılımlara imza atacağına yürekten inanıyorum.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANI
RECEP TAYYİP ERDOĞAN

ÖN SÖZ

Dünya son yıllarda pek çok küresel sınıma, çatışmalara, savaşlara, terörizme, salgına, iklim değişikliğine sahne olmuştur. Bütün insanlığı etkileyen ve hiçbir ülkenin tek başına altından kalkamayacağı söz konusu sorunlar karşısında ne ülkeler beklenen dayanışmayı sağlayabilmiş ne de uluslararası kuruluşlar çözüm iradesi gösterebilmişlerdir. Bu tablo karşısında Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, önemli bir liderlik göstererek “Daha Adil Bir Dünya Mümkün” arayışıyla “Dünya 5’ten Büyüktür” diyerek sorumluluk üstlenmiş, küresel statükoya yönelik sorgulayıcı ve reform arayışındaki değişimin öncüsü olmuştur. Gerek katıldığı platformlarda gerekse karşılıklı ziyaretlerinde söylem ve uygulamadaki birlik ve uyumla etkili bir diplomasi yürütmüştür. Nerede bir adaletsizlik, nerede bir zulüm varsa kimliğine, inancına, etnik ve kültürel aidiyetine bakmadan tavrını ortaya koymuş ve dost elini uzatmıştır. Bu çerçevede Türkiye proaktif, çok boyutlu, girişimci, güvenilir, dünya barışını teşvik edici ve insani bir dış politika yürütmüştür. Bunun göstergelerinden biri de 257’ye ulaşan dış temsilcilik sayısıdır. Türkiye, dünyanın en büyük 5’inci diplomatik ağına sahip ülke konumuna gelmiştir.

Türkiye, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın 20 yılı aşkın iktidar tecrübesi ve liderliğiyle sadece ulusal ve bölgesel konulara değil küresel konulara da sunduğu çözümler ve ara buluculukla hem bölgesinde hem de dünyada itibarlı ve istikrarlaştırmacı bir ülke olarak öne çıkmıştır. Bunun en güncel örneği Rusya-Ukrayna Savaşı

nedeniyle yaşanan tahıl krizinin  z m  olmuştur. Küresel bir gıda tedariki sorununa yol açacak olan kriz, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderlik ettiği diplomatik girişimler sayesinde açılan tahıl koridoru ile aşılmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımızın bölgesel ve küresel konularda yürüttüğü yoğun diplomasinin ikili ilişkilerimizi geliştirmenin yanında küresel barış ve istikrara yaptığı katkılar tüm dünya tarafından takdir görmektedir. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı olarak hazırladığımız “Lider Diplomasisi” kitabında da dünyanın krizler ve ortak sorunlar konusunda tarihî bir dönemeçten geçtiği bir dönemde Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın Rusya-Ukrayna Savaşı’nın sonlanması için yaptığı ara buluculukta, küresel Koronavirüs salgınıyla mücadelede, İsrail-Filistin arasındaki, Afrika ve Balkanlardaki çatışmaların üzümünde, terörle mücadelede, 15 Temmuz darbe girişiminin bertaraf edilmesinde, Karabağ Zaferi’nde ve iklim değişikliğiyle mücadelede dünyada birçok ülkeye ilham kaynağı olan liderliği ve rolü ortaya konulmaktadır.

Son 20 yılda olduğu gibi Türkiye Yüzyılında da Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın liderliği, ülkemizin her alanda güçlenmesinin yanı sıra bölgemiz ve tüm dünya için barışın, güvenin ve istikrarın teminatı olmaya devam edecektir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIğI İLETİŞİM BAŞKANI
PROF. DR. FAHRETTİN ALTUN

**LİDER
DİPLOMASİSİ**

Lider Diplomasisi

Lider ve liderlik insanlığın toplum olarak yaşamaya başladığı zamandan bugüne sosyal ve siyasal hayatın önemli bir parçasıdır. Dolayısıyla liderler ve liderlikle ilgili çalışmaların, medeniyetlerin ve tarihin gelişimiyle öneminin arttığı söylenebilir. Liderlik sadece toplum bilim araştırmalarıyla sınırlı kalmamış 1930'lardan sonra uluslararası ilişkilerin de önemli bir çalışma alanı haline gelmiştir.

Elbette lider diplomasisi kavramının hemen ortaya çıktığını söylemek zor. Liderlerin kişiliği, inançları ve siyaset anlayışı uluslararası ilişkiler alanında karar verme süreçleri içerisindeki rolü açısından uzun süre incelenmiştir. 2000'lerin ortalarından sonra dünyada güçlü liderler dönemine girilmesiyle beraber liderlik ve liderler diplomasinin de merkezine oturmaya başlamıştır. Diğer bir deyişle, diplomasi ve liderlerin yollarının daha çok kesiştiğini söylemek mümkündür. Günümüzde liderlik, uluslararası ilişkiler alanında klasik yaklaşımların temeli olan liderlerin sadece egemen devletin karar alıcı olarak en tepe noktasında bulunan aktör olma özelliğinin dışında da tartışılmaya başlanmıştır.

Özellikle, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başlamasından itibaren dünya kamuoyunda en sık duyduğumuz kavramlardan birisi lider diplomasisidir. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın bölgesel ve küresel barış için şahsının izlediği yoğun diplomasi tarihinde daima hatırlanacaktır. Lider diplomasisinin sadece Rusya-Ukrayna Savaşı özelinde değil Türkiye'nin son dönemde izlediği girişimci ve insani dış politikayı tamamlayıcı en önemli unsurlardan birisi olduğunu söylemek gerekir.

Peki lider diplomasisi kavramı nedir?

Lider diplomasisi kavramının birçok farklı tanımı olmakla beraber temel olarak; “Siyasal liderlerin uluslararası sorunları diğer liderlerle olan kişisel ilişkileri aracılığıyla çözme yetkinliği” şeklinde tanımlamak mümkündür. Geçtiğimiz yıllar içerisinde; uluslararası sistemde birçok farklı bölgesel ve küresel sorun türbülans yaratırken, liderler bu süreçlerin belirleyicisi olarak hiç olmadığı kadar etkili ve görünür olmuşlardır. Dolayısıyla, temel lider diplomasisi tanımına yeni boyutların eklenmesi kaçınılmaz hâle gelmiştir.

Lider diplomasisi, 21. yüzyılın belirsizliklerinin belirleyicisi olacak liderlerin en temel dış politika tarzı olarak öne çıkmaktadır. Bu diplomasisinin uygulanmasında dört unsurun önemli olduğunu vurgulamak gerekir; girişimcilik, yoğun etkileşim, esnek düşünme ve liderlerin dostluğu.

İçinde bulunduğumuz uluslararası sistemin kestirilemezliği ve sorunların çok boyutlu olması, lider diplomasisi kavramının içerisinde girişimciliğin ön plana çıkmasına neden olmuştur. Lider diplomasiyle beraber girişimci liderler, kriz yönetimi konusunda hızlı ve etkili çözümleriyle uluslararası sorunların aşılmasında etkin varlık gösteren liderlerdir.

Lider diplomasisi hususunda elbette liderlerin ikili ilişkilerinin yoğun olarak sürdürülmesi en önemli faktörlerden biridir. Yoğun etkileşim, çoğunlukla yüz yüze görüşmeleri ifade etmekle birlikte diplomasi dijitalleşmesiyle beraber çeşitli yöntem ve araçlar da daha hızlı ve anlık iletişim kurmayı sağlamıştır.

Zorlu ve çok boyutlu sorunların çözümünde esnek düşünme, lider diplomasisinin etkili sonuçlar ortaya koymasındaki unsurlardan birisidir. Esnek düşünme, anlık değişen bölgesel ve küresel dinamiklerin içerisinde krizleri fırsata çevirmeyi ve yeni etki alanları oluşturmayı sağlamaktadır.

Son olarak liderler arası dostluk uluslararası ilişkiler içerisinde tartışmalı olsa da aynı görevi üstlenen liderlerin karşılıklı güven ve tutarlılık ekseninde bir ilişki alanı oluşturduğunu söylemek gerekir.

Bu kitap çalışmasıyla, dünyanın krizler ve ortak sorunlar konusunda tarihi bir dönemeçten geçtiği bir dönemde Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın dünyada birçok lidere ilham kaynağı olan ve belirsizliklerin belirleyicisi olan lider diplomasisi, seçilen başlıklar içerisinde incelenecektir.

01

Rusya-Ukrayna Savaşı

Rusya-Ukrayna Savaşı

Antalya Diplomasi Forumu Çerçevesinde Rusya Ukrayna Krizi Barış Görüşmeleri - 10-13 Mart 2022

Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başlamasından itibaren Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın lider diplomasisi, Türk dış politikasının benimsediği barışçıl prensipler ve taraflara adil yaklaşımın büyük etkisiyle iki ülkenin Dışişleri Bakanları Sergey Lavrov, Dmitro Kuleba ve Sayın Mevlüt Çavuşoğlu'nun da katılımı ile üçlü formatta Antalya Diplomasi Forumu çerçevesinde 10 Mart 2022 tarihinde bir görüşme gerçekleştirmiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan da Antalya Diplomasi Forumu'nda yaptığı konuşmasında Türkiye'nin krizin başladığı günden itibaren yoğun bir diplomasi trafiği yürüttüğüne dikkati çekmiştir.

Devam eden sıcak çatışma ortamında Türkiye'nin izlediği politikalar ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın lider diplomasisi, yoğun çabalar ve objektif bakış açılarıyla birlikte uygulandığında, Türkiye'nin gerek uluslararası diplomasideki rolü gerek barış için gösterdiği somut çabalar; Türkiye'nin çatışmanın çözümünde oynadığı kritik rolü her geçen gün sağlamlaştırmakta ve dünya barışına gerçek anlamda katkı sağlamaya devam etmektedir.

Erdoğan-Scholz Ortak Basın Toplantısı Görüşmesi - 14.03.2022

Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başlamasının ardından, Türkiye'nin uluslararası arenadaki iki önemli ortağı olan Rusya ve Ukrayna arasındaki ateşkesi sağlama, ortak zeminde buluşma ve taraflar arasında sürdürülebilir diyalog kurmak için Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ikili ilişkilerdeki dürüst yaklaşımına dayanan lider diplomasisi, barış ortamının sağlanmasının hızlandırılması için dünya devletlerinin de çabasının katkısıyla da harcanan emeğin artması, Avrupa Birliği ve NATO içindeki ekonomik, siyasi ve askerî olarak önemli bir aktör olan Almanya'nın da barış sürecine katkıları ve Türkiye ile ortak atılacak adımlar, 14 Mart 2022 tarihinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Almanya Başbakanı Olaf Scholz arasında gerçekleştirilen görüşmede ele alınmıştır.

Resmî ziyaretin asıl odak noktası olan Rusya-Ukrayna Savaşı hakkında konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan “Bir yandan Avrupa güvenliğine yönelik zaruri önlemleri alırken diğer yandan da çözüme yönelik diplomatik çabaların hızlandırılması konusunda mutabık kaldık.” sözleriyle NATO'nun temel kuruluş amacını tekrar vurgulamış ve Avrupalı ortaklarına barışın sağlanması için gereken adımların atılması konusunda, Türkiye'nin başta diplomatik hamleler olmak üzere devam eden katkılarına, Batılı devletlerin de katılmalarını Sayın Scholz'a belirtmiştir.

Polonya Cumhurbaşkanı Duda ile Ortak Basın Toplantısı - 16.03.2022

Ukrayna'nın komşu ülkesi olan AB üyesi Polonya, savaşın ilk gününden itibaren lojistik ve mülteciler açısından Avrupa'daki en önemli ülkelerden birisidir. Uzun yıllardır Türkiye'nin Polonya ile geliştirdiği iyi ilişkiler savaşın başından itibaren kritik rol oynamıştır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın lider diplomasisi sayesinde, savaş birinci ayını doldururken, Ankara diplomasinin merkezî hâline gelmiştir. Almanya Şansölyesi Scholz'un arkasından Türkiye'ye gelen Polonya Cumhurbaşkanı Andrzej Duda ile gerçekleştirdiği ortak basın toplantısında Cumhurbaşkanı Erdoğan, Rusya ile Ukrayna arasındaki savaşla ilgili olarak "Savaşın sona erdirilmesi için diplomatik çabaların hızlandırılması gerektiği noktasında mutabık kaldık. Türkiye olarak ateşkesin sağlanması amacına matuf girişimlerimizi sürdürüyoruz." sözleriyle Türkiye'nin süreçteki rolünün altını çizmiştir.

Erdoğan-Rutte Ortak Basın Toplantısı Görüşmesi - 22.03.2022

Rusya-Ukrayna Savaşı'nın şiddetlenerek devam ettiği günlerde; Türkiye'nin üstlendiği ara buluculuk rolünü pekiştirmek için gösterdiği yoğun çaba, dünyanın çeşitli ülkeleri tarafından takdir görmüştür. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın dürüstlük ve samimiyete dayanan yoğun liderlik diplomasisi çabaları, Türk dış politikasının benimsediği barışçıl ve şeffaf politikalarla birlikte Türkiye'nin Ukrayna-Rusya Savaşı'nda edindiği ara bulucu rolünün önemini artırmıştır. Hollanda Başbakanı Mark Rutte ile 22 Mart 2022 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde gerçekleştirilen görüşmenin ana odağı da Rusya-Ukrayna Savaşı ve Türkiye'nin ara buluculuk rolü olmuştur.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Rusya-Ukrayna Savaşı'na ilişkin olarak, “Şartların zorluğunun farkındayız ancak diplomasiyi tek çıkış yolu olarak gören samimi girişimlerimizi bundan sonra da sürdüreceğiz.” ifadelerini kullanmıştır. Hollanda Başbakanı Rutte ise Cumhurbaşkanı Erdoğan'a teşekkür ederek, “Türkiye (NATO'da) ittifak için çok büyük siyasi ve askerî öneme sahiptir. İki ülkeye (Rusya-Ukrayna) açık hattı olan nadir ülkelere Türkiye'yi (ara buluculukta) desteklediğimizi söylemek isterim.” sözleriyle Türkiye'nin gösterdiği çabaların hayati önemini dile getirmiştir.

NATO Olağanüstü Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi Ardından Düzenlenen Basın Toplantısı - 24.03.2022

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan liderlerle ikili görüşmelerinin yanı sıra çok taraflı platformlarda da lider diplomasisini etkin şekilde yürütmektedir. NATO'nun ikinci büyük ordusuna sahip olmanın yanı sıra Karadeniz güvenliğinde kritik rol oynayan bir ülkenin lideri olarak NATO Olağanüstü Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'ne katılan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Zirve sonrası açıklamaları tarihe not düştü.

“Bu çabalarınız zirveye nasıl yansıdı, liderlerle görüşmelerinizde nasıl geri dönüşler aldınız?” sorusu üzerine Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Daha çok ikili görüşmelerimizde liderlerden aldığımız yaklaşım Türkiye'nin bu arada kurduğu ilişkilerin ne denli sıcak olduğu, ne denli buralardan olumlu bir yaklaşım sergilediği ve bundan dolayı da tabii bizlere teşekkürleri oldu. Liderler Zirvesi'nde ayrıca orada da yine Türkiye'ye yönelik teşekkürler var. Attığımız bu adımlardaki sıcak temaslar tabii liderlerin de dikkatini çekiyor. Türkiye olarak bundan sonraki süreçte de aynı yaklaşımı devam ettireceğiz.” şeklinde cevap vermiştir.

İstanbul Dolmabahçe Sarayı Barış Görüşmeleri - 29.03.2022

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın ilk gününden itibaren lider diplomasisi ile barış görüşmelerinin başlaması için iki ülkenin liderleri ile görüşebilen tek devlet başkanı olmuştur. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ortaya koyduğu yoğun çabalar sonucu Mart ayı başında Antalya Diplomasi Forumu (ADF) marjında başlayan barış görüşmelerini Dolmabahçe'deki heyetler arası görüşme izlemiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın heyetler arası görüşmelerin açılış konuşmasındaki şu sözleri: “Krizin başladığı ilk günden itibaren tırmanmanın önüne geçilmesi amacıyla her düzeyde samimi gayret sarf ettik. Aramızdaki komşuluk, dostluk, insani yakınlık, özellikle bu hukukun gereğini yerine getirmeye çalıştık. Şahsen kıymetli devlet başkanlarınız başta olmak üzere pek çok mevkidaşım nezdinde yoğun diplomasi yürüttüm.” tarihe Türkiye'nin çabaları olarak geçmiştir.

Savaşın başlamasının üstünden bir yıldan fazla zaman geçerken, Türkiye iki ülke heyetini barış görüşmeleri kapsamında ağırlayan tek ülke; Cumhurbaşkanı Erdoğan ise bölge ve dünya barışı için sorumluluk alan tek dünya lideri olmuştur.

NATO Devlet ve Hükûmet Başkanları Zirvesi - 30.06.2022

NATO üye ülkelerinin liderleri son zamanlarda müttefiklerinin sınırlarında yaşanan Rusya-Ukrayna Savaşı nedeniyle atılabilecek adımları tartışmak için İspanya'nın Madrid şehrinde bir araya gelmiştir. Rusya-Ukrayna Savaşı'nın bir sonucu olarak artan güvenlik endişeleri NATO üyesi ülkeler arasında şiddetlenirken, liderlerin birebir yaptığı görüşmeler, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın hem NATO liderleri hem Putin ve Zelensky ile olan ilişkileri, güvenli bir ortamın ve barışın sağlanmasında kilit bir rol oynamaktadır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan açıklamasında, "Diplomatik girişimlerimizi artırmalıyız. Zirvenin ilk oturumunda Zelensky bize video konferans ile mesajını ilettiler. Zelensky ile ilk günden itibaren yakın görüşmelerimi sürdürüyorum. Putin ile de yakın temaslarımı sürdürüyorum. Tüm bunlar kalıcı barışı sağlamak içindir. Savaşın ekonomideki olumsuz yansımalarını hepimiz hissediyoruz. Adil bir barışın kaybedeni olmaz. İstanbul'daki müzakere ile yeşeren barış umudunu artırmamız gerekiyor. Temaslarımızda savaşın başından bu yana önceliklerimiz, krizin insani etkilerinin en aza indirilmesi konuları hakkında bilgi verdik." sözleriyle lider diplomasisinin önemini vurgulamıştır.

Tahıl Koridoru Anlaşması - 22.07.2022

Dünya, İstanbul'daki tahıl koridoru anlaşması için Türkiye'yi tebrik etti

Rusya-Ukrayna Savaşı başladığı günden bu yana Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yürüttüğü lider diplomasisinin belki de en somut sonuçlarından biri Tahıl Koridoru Antlaşması'dır. Cumhurbaşkanı Erdoğan, imza törenin açılış konuşmasında;

“Önümüzdeki günlerde başlayacak gemi trafiğiyle Karadeniz'den dünyanın birçok ülkesine yeni bir nefes borusu açmış olacağız. Gemilerin çıkışından güvenli bir şekilde intikaline ve varacağı limana ulaşmasına kadar tüm süreçler üzerinde mutabakat tesis edildi.” sözleriyle anlaşmanın çok boyutlu olduğunu vurgulamıştır.

Nitekim anlaşmanın imzalandığı günden bugüne Türkiye sayesinde 800'den fazla gemi, 25 milyon ton tahılı dünyanın farklı bölgelerine ulaştırılarak olası bir gıda ve insani krizin de önüne geçilmiştir. Mart 2023 itibarıyla; 1 yılını dolduran söz konusu anlaşmanın yine Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yoğun çabaları sayesinde süresinin uzatılması kararı alınmıştır.

ABD

"ABD, bu adımı **memnuniyetle karşılıyor**. BM Genel Sekreteri Antonio Guterres ve Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan'a bu anlaşmanın yapılmasındaki **diplomatik liderliklerinden dolayı teşekkür ediyoruz**."

İngiltere

"Ukrayna'nın tahilinin uluslararası gıda pazarlarına ulaştırılması son derece önemlidir. Bu anlaşmanın sağlanmasındaki **çabaları için Türkiye'yi ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ni alkışlıyoruz**."

İtalya

"İstanbul'da Ukrayna, Rusya, Türkiye ve BM tarafından imzalanan anlaşmalar, **bütün uluslararası toplum için mükemmel bir haberdir**."

Fransa

"Ukrayna tahilinin Karadeniz üzerinden ihracatını güvence altına almayı amaçlayan **anlaşmayı takdir ediyoruz**"

İsveç

"Küresel **gıda krizini hafifletme çabalarınız için Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Antonio Guterres ve Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a teşekkür ederiz**"

Avrupa Birliği

"Tahıl koridoru anlaşmasında **Türkiye'yi önemli rolü dolayısıyla takdir ediyoruz**"

Pakistan

Başbakan Şahbaz Şerif, küresel gıda krizinin önlenmesindeki kilit rolü dolayısıyla **Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Türkiye'yi tebrik etti**

Bahreyn

İstanbul'da imzalanan tahıl koridoru anlaşması için Türkiye Cumhuriyeti ve Birleşmiş Milletler'in (BM) **gösterdiği çabadan övgüyle söz etti**

Arap Birliği

"Arap Birliği, Karadeniz'deki Ukrayna limanlarından tahıl ihracatını kolaylaştırmak için **Rusya, Ukrayna ve Türkiye arasında BM himayesinde varılan anlaşmayı memnuniyetle karşıladı**"

Afrika Birliği

"Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve BM Genel Sekreteri Antonio Guterres'in himayeleri altında tahıl ve tarım ürünlerinin Karadeniz üzerinden ihracatını öngören **anlaşmanın imzalanmasından memnuniyet duyuyoruz**"

Ukrayna

Devlet Başkanı Volodimir Zelenskiy, İstanbul'daki anlaşma için çabalarından dolayı **Erdoğan ve Guterres'e minnettar** olduğunu söyledi

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Rusya Devlet Başkanı Putin ile Bir Araya Geldi - 05.08.2022

Rusya-Ukrayna Savaşı'nın ilk gününden itibaren ABD, AB ve birçok ülkenin ambargosu nedeniyle siyasi izolasyonla karşı karşıya olan Rusya Devlet Başkanı Putin ve onunla görüşebilen tek lider olan Cumhurbaşkanı Erdoğan Soçi'de bir araya gelmiştir. Başkan Putin, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın lider diplomasisi çabalarıyla ortaya koyduğu Tahıl Koridoru Antlaşması'na vurgu yaparak "Özellikle gelişmekte olan ülkeler için bu çok hassas mesele. Bu ülkeler, gıda ürünleri ve gübre sevkiyatıyla ilgili ciddi problemlerin eşiğinde. Bütün bu ülkeler için sizin katılımınızla alınan buna benzer kararlar önemlidir. Bunun için sizlere teşekkür ederim." demiştir.

Slovenya Cumhurbaşkanı Pahor ile Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 10.08.2022

Rusya-Ukrayna Savaşı'nda Türkiye ve yakın coğrafyasına yönelik savaşın etkilerinin ve oluşabilecek yeni güvenlik tehditlerinin, özellikle Balkanlar coğrafyasında yer alan ve Avrupa Birliği üyesi Slovenya tarafından ciddiye alınan endişelerin yanı sıra ülkeler arasındaki dostluk ve iş birliği konularında görüşmelerde bulunmak üzere Slovenya Cumhurbaşkanı Borut Pahor 10 Ağustos 2022 tarihinde ülkemize bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Slovenya Cumhurbaşkanı Borut Pahor, "Türk ve küresel kamuoyuna şunu söyleyebilirim ki Slovenya, saygıdeğer Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Türkiye'nin Ukrayna ile Rusya arasında göstermiş olduğu arabuluculuk rolünü gerçekten takdir etmektedir. Bu noktada barışı tesis etmek üzere bir zorlama yerine masum kişilerin acı çekmemesi için bir arabuluculuk ve adil, barışçıl diyalogun başlatılması için bir çaba söz konusu." sözleriyle Türkiye'nin arabulucu rolünü bütün dünyaya ilan etmiş ve atılan somut adımları takdir etmiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Ukrayna Ziyareti - 18.08.2022

Rusya-Ukrayna Savaşı'nın 6. ayına girilirken iki ülke ve liderleriyle iletişim kurabilen tek lider Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Antonio Guterres ile Lviv ziyareti tarihe geçmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Ukrayna Devlet Başkanı Zelenskiy ile yakın dostluğu hem iki ülke ilişkileri hem de barış süreçleri açısından önemli rol oynamıştır.

Savaşın başından itibaren sadece sayılı liderin geldiği Ukrayna'da hem tahıl koridorunun sürdürülmesine yönelik kararlılık dile getirilmiş hem de Cumhurbaşkanı Erdoğan barışın tesis edilmesi için diplomatik çabaların liderler seviyesinde sürdürüleceğinin altını çizmiştir.

Şanghay İş Birliği Zirvesi - 16.09.2022

2012 yılında Türkiye'nin diyalog partneri olduğu Şangay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) 2022 toplantısı, başta Rusya-Ukrayna Savaşı olmak üzere birçok bölgesel ve küresel sınamaların gölgesinde toplanmıştır. Böylesine kritik bir zamanlamada üye ülkelerin liderleriyle yakın ilişkileri olan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın barışın sağlanması ve tahıl koridoru konusundaki lider diplomasisi toplantının ana gündemi olmuştur.

Erdoğan, konuşmasını da “Amacımız, insanı ve insani değerleri merkeze alan girişimci bir diplomasi anlayışıyla bölgemizde ve ötesinde bir barış kuşağı tesis etmektir. Bu kapsamda Ukrayna'daki çatışmaların diplomasi yoluyla bir an evvel sona erdirilmesi için yoğun gayret gösteriyoruz.” sözleriyle sonlandırmıştır.

Avrupa Siyasi Topluluğu Zirvesi - 06.10.2022

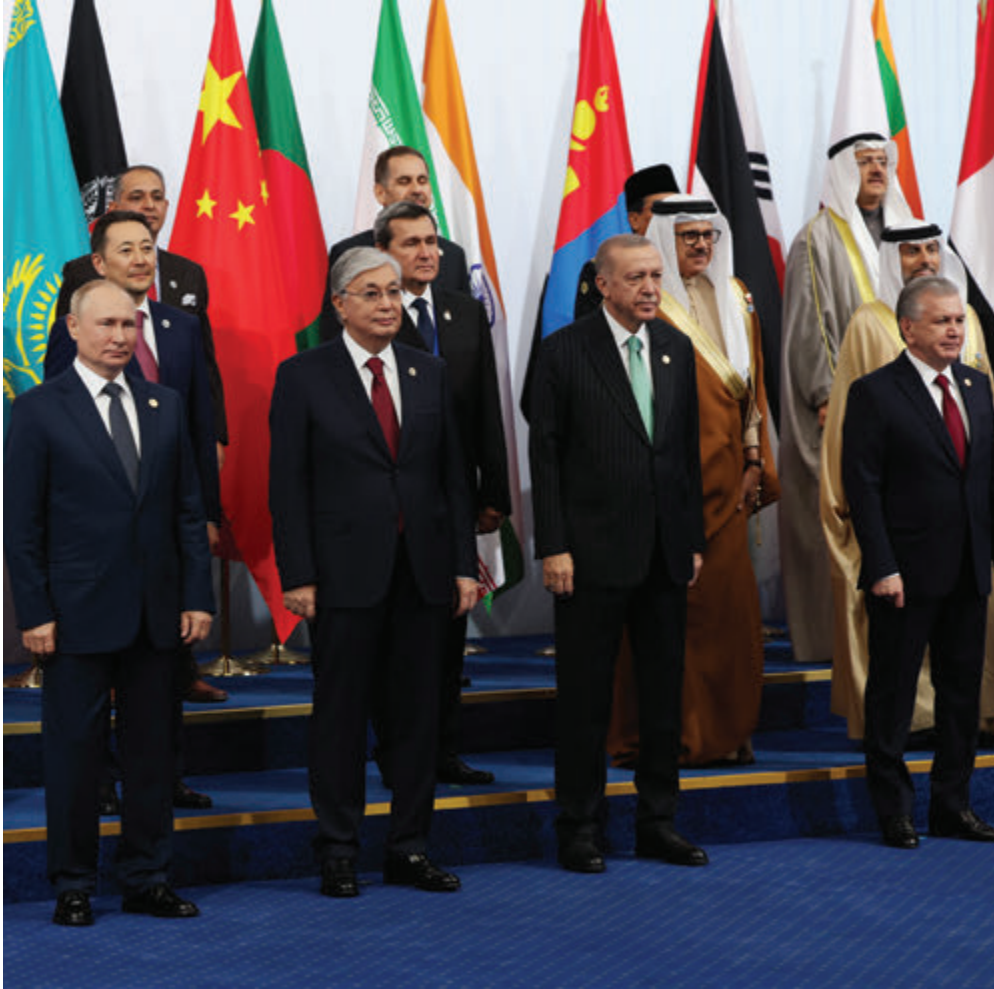

Avrupa Siyasi Topluluğu Zirvesi'ne katılım sağlayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başlamasından itibaren Türkiye'nin Rusya-Ukrayna savaşındaki ara bulucu ve kolaylaştırıcı rolünün takdirle karşılandığının altını çizerek savaşın ilk gününden itibaren akan kanı durdurmak, ölümlerin ve yıkımın önüne geçmek için çok büyük çaba sarf ettiklerini hatırlatmıştır.

Adil bir barışın kaybedeninin olmayacağını her fırsatta muhataplarının gündemine getirdiklerini aktaran Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Tüm zorluklarına rağmen tahıl koridorunun açılması ve esir takasının sağlanmasını önemli birer diplomatik başarı olarak değerlendiriyoruz." ifadeleriyle Türkiye'nin Avrupa için öneminin altını çizmiştir.

Asya İşbirliği Konferansı - 13.10.2022

Rusya-Ukrayna Savaşı'nın etkileri dünyanın farklı bölgelerinde gözle görülür bir biçimde hissedilirken, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın lider diplomasisi ve Türk dış politikasının barış odaklı "Yeniden Asya" açılımı bölgede Türkiye'yi yadsınamaz bir aktör hâline getirmiştir. Astana'da düzenlenen Asya'da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı'nda, Cumhurbaşkanı Erdoğan özellikle Rusya-Ukrayna Savaşı'nda Türkiye'nin rolünü yeniden şu sözlerle hatırlatmıştır: "Adil bir barışın diplomasi yoluyla sağlanabileceğini, savaşın kazananı, adil bir barışın ise kaybedeni olmayacağını hep söylüyorum. Diğer yandan, savaşın olumsuz etkilerinin giderilmesi için Birleşmiş Milletler ve taraflarla sarf ettiğimiz yoğun çabalar tüm dünyanın takdirini kazanmıştır. Hedefimiz, sahadaki zorluklara rağmen yakalanan ivmeyi devam ettirerek bir an önce akan kanın durmasını sağlamaktır."

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Rusya Devlet Başkanı Putin ile Bir Araya Geldi - 19.07.2022

Savaşın başından itibaren telefon diplomasisi gerçekleştiren iki lider bir araya gelerek; savaş başta olmak üzere tahıl koridoru ve bölgesel konular üzerine görüşme gerçekleştirmiştir. Uzun yıllardır birbirini tanıyan iki lider önceki dönemlerde de olduğu gibi Türk-Rus ilişkilerinde lider diplomasisinin önemine değinmiştir. Nitekim görüşmenin sonunda Başkan Putin;

“Ara buluculuk çabalarınız, gıda sorunları ve Karadeniz üzerinden tahıl ihracatı ile ilgili müzakereler için Türkiye’de platformu sağlamanızdan dolayı sizlere teşekkür ederim. Ara buluculuğunuz sayesinde ilerleme kaydettik. Tüm sorunlar henüz çözülmedi ancak ilerlemenin olması iyidir.” sözleriyle Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın süreçteki rolünü ifade etmiştir.

G20 Bali Liderler Zirvesi - 15-16 Kasım 2022

Coğrafi olarak savaşa uzak ama savaşın gölgesinde gerçekleştirilen Endonezya'nın ev sahipliğindeki G20 Zirvesi'nde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Rusya-Ukrayna Savaşı konusundaki küresel sınamaları geniş çaplı ele aldığı konuşmasında bu savaşın farklı coğrafyalara da yansımalarının kaçınılmaz sonuçlarını dile getirmiştir. Erdoğan, özellikle "Bölgemizdeki çatışmaları sonlandırmak ve akan kanı durdurmak için en fazla çalışan ülke konumundayız." sözlerini sarf ederek süreç içerisinde liderlerin bu süreçteki kritik rolünü bir kere daha hatırlatmıştır.

Türkiye - Azerbaycan - Türkmenistan Üçlü Zirvesi - 14.12.2022

Savaşın en önemli sonuçlarından birisi hiç şüphesiz enerji jeopolitiğinin değişim ve dönüşümü olmuştur. Cumhurbaşkanı Erdoğan, lider diplomasisi sayesinde Tahıl Koridoru Anlaşması ile olası bir gıda krizinin önüne geçmiş, özellikle Avrupa'nın yüz yüze kaldığı enerji krizinin çözümünde de Türkiye'yi kilit ülke hâline getirmiştir. Nitekim, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın temel gündemi enerji olan Üçlü Zirvede yoğun etkileşim içinde bulunduğu ve "dost" olarak nitelendirdiği iki lider Türkmenistan Devlet Başkanı Serdar Berdimuhamedov ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ile bir araya gelmiştir.

» Rusya-Ukrayna Savaşı
bölümü detaylı raporu için QR kodu okutunuz

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN BARIŞ İÇİN YOĞUN DİPLOMASİ YÜRÜTTÜ

“Krizin en başından itibaren savaşın kazananı, barışın ise kaybedeni olmaz. Bu ilkeyle yoğun bir diplomasi trafiği yürüttük.”

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANI
RECEP TAYYİP ERDOĞAN**

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 24 Şubat 2022 tarihinde başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı'nda ateşkesin sağlanması, Tahıl Koridoru Anlaşması, bölgeden sivillerin tahliyesi ve barışın tesisi için yoğun bir diplomasi trafiği yürütmüştür.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Telefon Görüşmeleri:

- 12 defa Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin
- 9 defa Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenski
- 5 defa BM Genel Sekreteri Antonio Guterres
- 4 defa Birleşik Krallık Başbakanı Boris Johnson
- 3 defa Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron
- 3 defa Avusturya Başbakanı Karl Nehammer
- 1 defa Avusturya Cumhurbaşkanı Aleksander Van der Bellen
- 2 defa Almanya Başbakanı Olaf Scholz
- 2 defa Hollanda Başbakanı Mark Rutte
- 1 defa ABD Başkanı Joe Biden
- 1 defa Polonya Cumhurbaşkanı Andrzej Duda
- 1 defa Estonya Başbakanı Kaja Kallas
- 1 defa Macaristan Başbakanı Viktor Orban
- 1 defa Slovenya Cumhurbaşkanı Borut Pahor
- 1 defa Japonya Başbakanı Fumio Kishida
- 1 defa Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vucic
- 1 defa Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev
- 1 defa Bulgaristan Cumhurbaşkanı Rumen Radev
- 1 defa Finlandiya Cumhurbaşkanı Sauli Niinistö
- 1 defa Romanya Cumhurbaşkanı Klaus Iohannis
- 1 defa Belarus Cumhurbaşkanı Aleksandr Lukaşenko
- 1 defa Moldova Cumhurbaşkanı Maia Sandu
- 1 defa Avrupa Birliği Konseyi Başkanı Charles Michel
- 1 defa Litvanya Cumhurbaşkanı Gitanas Nauseda
- 1 defa Moldova Cumhurbaşkanı Maia Sandu
- 1 defa Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen
- 1 defa Türkmenistan Devlet Başkanı Kurbankulu Berdimuhamedov

Toplamda 27 lider ve üst düzey isim ile Rusya-Ukrayna Savaşı konusunun da yer aldığı 59 telefon görüşmesi yapmıştır.

Türkiye'yi Ziyaret Eden Liderler

- Karadağ Cumhurbaşkanı Milo Cukanović
- Senegal Cumhurbaşkanı Macky Sall
- İsveç Başbakanı Ulf Kristersson
- Slovenya Cumhurbaşkanı Borut Pahor
- Hollanda Başbakanı Mark Rutte
- Polonya Cumhurbaşkanı Andrzej Duda
- Almanya Federal Cumhuriyeti Şansölyesi Olaf Scholz
- NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg
- İtalya Başbakanı Mario Draghi
- Kosova Cumhurbaşkanı Vjosa Osmani-Sadriu
- Ürdün Başbakan Yardımcısı Ayman Safadi
- Kanada Başbakanı Justin Trudeau
- İsrail Cumhurbaşkanı Isaac Herzog
- Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev
- Arnavutluk Başbakanı Edi Rama
- Kazakistan'ın Kurucu Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev
- Bosna-Hersek Başkanlık Konseyi Üyesi Şefik Caferović
- Bosna-Hersek Başkanlık Konseyi Üyesi Milorad Dodik
- Bulgaristan Başbakanı Kiril Petkov
- Gine Bissau Cumhurbaşkanı Umaro Sissoco Embalo
- İKBY Başkanı Neçirvan Barzani
- Nijer Cumhurbaşkanı Mohamed Bazoum
- Sierra Leone Cumhurbaşkanı Julius Maada Bio
- Liberya Cumhurbaşkanı George Manneh Weah
- Yunanistan Başbakanı Kiriakos Miçotakis

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'yi ziyaret eden **25 lider ve üst düzey isimle** Rusya-Ukrayna Savaşı konusunun da yer aldığı görüşmeler yapmıştır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Ziyaretleri

- Ukrayna Ziyareti
- Rusya Soçi Ziyareti

Cumhurbaşkanı Erdoğan, süreçte **Ukrayna ve Rusya'ya ziyaretlerde** bulunmuş, diplomatik görüşmeler yapmıştır.

Türkiye'deki Önemli Toplantılar

- İstanbul Dolmabahçe Sarayı Görüşmeleri
- Antalya Diplomasi Forumu
- Tahıl Sevkiyatı Anlaşma İmza Töreni

Türkiye 3 önemli toplantıya ev sahipliği yapmıştır.

Uluslararası Toplantılar-Zirveler

- Türkiye-Azerbaycan-Türkmenistan Üçlü Zirvesi
- G20 Bali Liderler Zirvesi
- Asya'da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı (CICA) 6. Zirvesi
- Avrupa Siyasi Topluluğu Zirvesi
- Şanghay İş Birliği Zirvesi
- NATO Devlet ve Hükûmet Başkanları Zirvesi
- NATO Olağanüstü Devlet ve Hükûmet Başkanları Zirvesi
- Birleşmiş Milletler 77. Genel Kurulu
- Türk-Amerikan Ulusal Yönlendirme Komitesi

Cumhurbaşkanı Erdoğan, farklı ülkelerde katıldığı 9 farklı toplantılar ve zirvelerde Rusya-Ukrayna Savaşı hakkında da konuşma ve görüşmeler yapmıştır.

02

**Dünya 5'ten
Büyüktür**

Dünya 5'ten Büyüktür

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan uluslararası sistem ve onun doğurgusu olarak Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) sistemi geçtiğimiz 50 yıl içerisinde birçok bölgesel ve küresel sorunun çözümünde rol oynamaya çalışmıştır. Ancak uluslararası sistemin değişen dinamikleri farklılaşan jeopolitik öncelikler ve çok kutuplu bir dünya düzenine evrilen süreçte BMGK işlevsiz hâle gelmiştir. Bu bağlamda BM adalet ve hakkaniyetten uzak sadece 5 daimi üyenin keyfi kararlarının bağlayıcı olduğu bir uluslararası organizasyona dönüşmüştür.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, şahsi ve siyasi hayatının çoğunluğunu daha adil dünya arayışına adanmış bir lider olarak “Dünya 5'ten Büyüktür” söylemiyle 2000'lerin ortalarından itibaren BM sisteminin modernize edilmesi çağrısını başlatmıştır. Şahsının ortaya koyduğu lider diplomasisiyle dünyanın neredeyse tüm coğrafyalarında bu çağrısını dile getirerek bugün artık ABD de dahil olmak üzere birçok ülkenin liderine bu gerçekliği kabul ettirmiştir.

“Dünya 5’ten Büyüktür” İlk Kez BM Kürsüsünde - 24.09.2014-BM Toplantısı

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın Dünya 5’ten Büyüktür sözünün ilk kez BM kürsüsünden açıkça dile getirdiği Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun 69. Toplantısı ABD’nin New York şehrinde gerçekleştirilmiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan “BM Güvenlik Konseyi daimî üyesi beş ülkenin Birleşmiş Milletleri etkisiz hâle getirmesi, küresel vicdanın kabul edebileceği bir durum değildir.” sözleriyle Birleşmiş Milletlerin yapısını eleştirmiş ve adil bir dünya için diplomatik değişim temellerini bu konuşmasında dünyaya ilan etmiş ve o tarihten bugüne lider diplomasisi ile daha adil bir dünya arayışını birçok farklı platformda gür sesle söylemeyi sürdürmektedir.

İslamofobi Sorunu İncitici Bir Hale Geldi - 13.02.2015

Dünya 5'ten Büyüktür sözüyle küresel sorunların çözümünde etkisiz kalan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyini (BMGK) yeniden yapılanmaya çağıran Cumhurbaşkanı Erdoğan, İspanya'da Matias Romero Enstitüsünde 13.02.2015 tarihinde bir konuşma gerçekleştirerek İslamofobiden göçe kadar birçok sorunun çözümü için daha adil bir BM arayışını şu sözlerle dile getirmiştir;

“BM Genel Kurulu, Güvenlik Konseyi bir adaletin tecellisi için kurulmuş bir yer değil mi, özgürlüklerin adil paylaşımı için kurulmuş değil mi? Böyle bir kurul, adalet dağıtabilir mi, özgürlüklerin dağılımında adalet tesis edebilir mi? Şu anda Ortadoğu'da kan gövdeyi götürüyor, BM'nin yaptığı bir şey var mı? Şu anda biz bedel ödüyoruz. Benim ülkem şu anda Irak ve Suriye'den 2 milyon sığınmacıya ev sahipliği yapıyor. Her şeyi bize ait, şu ana kadar insani yardımlar dışında yaptığımız mali olarak söylüyorum bize 5,5 milyar dolar bunun faturası var. Bize acaba BM'den gelen para ne? BM'den şu anda donörlerden topladığıyla gelen para 250 milyon dolar, harcadığımız 5,5 milyar dolar. Nerede o parası pulu çok olan ülkeler, nerede BM, nerede BM Güvenlik Konseyi?”

Uganda Makerere Üniversitesi Fahri Doktora Tevdii Töreni - 01.06.2016

Türkiye ile tarihî ve kültürel bağları bulunan Afrika ülkelerini Türkiye tarihinde ziyaret eden tek lider Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 2016 yılındaki Afrika ziyaretleri kapsamında Uganda'da Fahri Doktora Töreni'nde Dünya Beşten Büyüktür sözünü sömürülmüş coğrafyalardan dünyaya haykırıştır.

“Bugün siz değerli hocalarımın karşısında, öğrencilerin karşısında yine bir şeyi söyleyeceğim, basın toplantısında da söyledim, biz diyoruz ki, dünya 5'ten büyüktür. Hukuk alanında fahri doktora alıyorum ya, öyleyse insanlar arası hukukun, ülkeler arası hukukun gereğini Uganda'dan haykırmamız lazım; dünya 5 daimî ülkenin iki dudağının arasına mahkûm edilemez. Birinci Dünya Savaşı'nın şartlarında yapılanmış bir tabloyu hâlâ bugün insanlığa dayatamazsınız. Biz de diyoruz ki, şu anda Afrika'dan daimi üyelerin arasında bir tane üye var mı? Yok. 1 milyar 700 milyon Müslüman'ın olduğu bu dünyada bir tane halkı Müslüman olan ülke var mı? Yok. Güçlü olanın haklı olduğu bir dünyada hukuk tecelli etmez, tam aksine haklı olanın güçlü olduğu bir dünyada hukuk tecelli eder, bunun arayışı içerisindeyiz.”

Cumhurbaşkanı Erdoğan Hindistan'da Dünya 5'ten Büyüktür - 01.05.2017

Hindistan büyüyen nüfusu, güçlü ekonomisi ve jeopolitik konumuyla gelecek dönemin en önemli ülkelerinden birisi olarak adlandırılmaktadır. Dünyanın farklı coğrafyalarında daha adil bir dünya anlayışını anlatan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, bu sefer de Hindistan'da Jamia Millia İslamia Üniversitesinde Fahri Doktora Töreni'nde Birleşmiş Milletlerin kapsayıcı ve yapıcı bir reforma ihtiyacı olduğunu, dünyanın farklı ülkelerinin mutlak suretle temsil edilmesi gerektiğinin altını çizmiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Biz uluslararası istikrar ve barışın sadece adil bir sistemde sağlanabileceğine inanıyoruz. Adaletin de sorunları çözmekte görevli uluslararası kuruluşların yapılarından başlanarak tesisi gerekiyor. Bilhassa genel olarak Birleşmiş Milletlerin, ama özellikle de Güvenlik Konseyinin yapısının bir an önce reforme edilmesi şarttır. Örneğin dünyanın önemli ülkelerinden 1 milyar 300 milyon nüfusa sahip olan Hindistan’ın içinde olmadığı bir Güvenlik Konseyinin sağlıklı bir yapıya sahip olduğunu kim iddia edebilir? 1 milyar 700 milyon nüfusa sahip olan İslam dünyasının temsil edilmediği bir Güvenlik Konseyi ne kadar adil olabilir?” sözleriyle sadece Türkiye’nin değil; BMGK içerisinde temsil edilmeyen tüm ülke ve medeniyetlerin varlığının önemini vurgulamıştır.

Afrika Turu- Güney Afrika Ziyareti Dünya 5'ten Büyüktür - 26.07.2018

Lider diplomasisiyle beş yılı aşkın süredir neredeyse tüm ülkelerde daha adil bir dünya arayışının önemini dile getiren Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 2018 yılında ise Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki Müslüman toplumlarının liderleriyle bir araya gelerek konuşmasında, “Rabbim sağlık ve imkan verdikçe Müslümanlarla beraber tüm insanlığın refah, huzur ve insanlığın bu noktada esenliği için çalışmayı sürdüreceğiz. ‘Dünya 5'ten büyüktür’ diyerek bayraklaştırdığımız hak ve adalet mücadelesini kararlılıkla devam ettireceğiz. Biz işte bu niyet ve özlemle Afrikalının da Filistinlinin de Bosnalının da Suriyelinin de Arakanlının da Türkistanlının da yanındayız. Dünyada zulüm bitene, masumların yüzü gülene, mağdurların gözyaşı dinene kadar bu mücadeleyi sürdüreceğiz.” sözleriyle İslam coğrafyasının uluslararası arenada hak ettiği adaletin tesisi için mücadele edeceğini ve yeni uluslararası sistemde İslam dünyasının vazgeçilemez bir unsur olduğunu vurgulamıştır.

Malezya Ziyareti - 19.12.2019

Uluslararası sistem içerisinde Asya-Pasifik bölgesinin ekonomik ve siyasi olarak yükseldiği bir dönemde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Malezya Ziyareti kapsamında Kuala Lumpur Zirvesi açılış oturumunda BM sistemin reforma ihtiyacı olduğunu belirtmiş ve şu sözleri sarf etmiştir: “İkinci Dünya Savaşı’nın galipleri tarafından kendi çıkarlarını korumak gayesiyle kurulan; 1,7 milyarlık İslam âleminin kaderini Güvenlik Konseyi daimî üyesi beş ülkenin keyfine bırakan sistem artık ömrünü tamamlamıştır”. Bu sözleriyle Cumhurbaşkanı Erdoğan, bir kere daha sistemin kapsayıcılıktan uzak yapısını eleştirmiştir.

COVID-19 Pandemisi Dönemi - 22.09.2020

COVID-19 pandemisinin yaşandığı dönem insanlığın son yüzyılda en önemli sınamalarından birisi olarak tarihe geçmiştir. Pandemi sadece bir sağlık sorunu olmanın ötesinde dünyada gelişmiş ülkeler ve diğer ülkeler arasındaki eşitsizliği hiç olmadığı kadar görünür kılmıştır. Bu gerçekliğin gölgesinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan 22.09.2020 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na video mesaj yöntemiyle seslenmiştir.

Konuşmasında Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Bardağın boş kısmında, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere, çok taraflı örgütlerin reform ihtiyacı bulunuyor. Mevcut küresel mekanizmaların, bu krizde ne kadar etkisiz kaldığını gördük. Öyle ki, Birleşmiş Milletlerin en temel karar alma organı olan Güvenlik Konseyinin salgını gündemine alması haftalar, hatta aylar sürdü. Böylece, yıllardan beri bu kürsüden ısrarla dile getirdiğim ‘Dünya Beşten Büyüktür’ tezinin haklılığını bir kez daha görmüş olduk. İnsanlığın kaderi sınırlı sayıdaki ülkenin keyfine bırakılamaz. Uluslararası örgütlerdeki itibar kaybının önüne geçmek için öncelikle zihniyetimizi, kurumlarımızı ve kurallarımızı gözden geçirmeliyiz. Etkin çok taraflılık, etkin çok taraflı kurumların varlığını gerektirir. Güvenlik Konseyinin yeniden yapılandırılmasından başlayarak, kapsamlı ve anlamlı reformları süratle uygulamaya sokmalıyız. Konseyi daha etkin, demokratik, şeffaf, hesap verebilir bir yapıya ve işleyişe kavuşturmalıyız.” şeklindeki sözleriyle sadece güvenlik endişeleri yükseldiğinde değil, COVID-19 gibi küresel salgın durumlarında da Birleşmiş Milletler organlarının müdahalede yetersiz ve geç kaldığını, karar alma mekanizmasındaki sorunları ve reform ihtiyacını yinelemiştir.

Azerbaycan Ziyareti - 16.06.2021

Dost kardeş ülke Azerbaycan ve Cumhurbaşkanı İlham Aliyev; Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ve Türkiye'nin yakın dostudur. Kardeşlik ilişkisi olan iki lider elbette Dünya Beşten Büyüktür söyleminde de fikir birliği yapmışlardır.

“Türkiye sınırlarının açılmasının Ermenistan'a sağlayacağı faydalar saymakla bitmez. Velhasıl bu zaferi herkesin ortak zaferi hâline getirmek bizlerin elindedir. Bir daha Kafkasya'nın boynuna kimsenin esaret zinciri vuramaması için önümüze çıkan fırsatları hep birlikte en iyi şekilde değerlendirmeliyiz. Biz bu mücadeleyi kendimiz ve dostlarımızla birlikte 'Dünya beşten büyüktür.' diyerek küresel düzeyde de veriyoruz.” sözleriyle Cumhurbaşkanı Erdoğan, küresel barış sürecinin bölgesel barışla mümkün olduğunu, Türkiye'nin barış sürecindeki rolünün BMGK üyelerinin tamamından daha güçlü olduğunu, sistemin tekrar gözden geçirilmesini tüm dünyaya kanıtlamıştır.

Şangay İşbirliği Örgütü Konuşması- Özbekistan - 16.09.2022

Türkiye'nin gözlemci ülke olarak bulunduğu Şangay İşbirliği Örgütü bölgesinde önemli bir uluslararası organizasyon olmakla beraber küresel çapta da etki alanını her geçen gün artırmaktadır. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Şangay İşbirliği Örgütü 22. Devletler Başkanları Zirvesi'nde Başkan Putin başta olmak üzere tüm üye ülkelerin liderine Dünya Beşten Büyüktür söylemini hatırlatmıştır.

“Küresel sistemin reform ihtiyacını vurgularken bir yandan daha adil, temsil kabiliyeti yüksek, kapsayıcı ve etkin bir düzenin tesisi için çalışıyoruz. Bunu yaparken bölgemizde ve ötesinde barış, güvenlik, istikrar ve refahın hâkim kılınması için her türlü çabayı sergiliyoruz. Amacımız insanı ve insanî değerleri merkeze alan girişimci bir diplomasi anlayışıyla bölgemizde ve ötesinde bir barış kuşağı tesis etmektir. Bu kapsamda Ukrayna'daki çatışmaların diplomasi yoluyla bir an evvel sona erdirilmesi için yoğun gayret gösteriyoruz. Ukrayna tahılının Karadeniz üzerinden sevkiyatı noktasında Birleşmiş Milletler ve taraflarla verimli bir iş birliği yürütüyoruz. Tahılın, Afrika'daki kardeşlerimiz başta olmak üzere özellikle en çok ihtiyaç duyanlara ulaştırılması noktasında da samimi çaba harcıyoruz.”

BM Toplantısı Biden ve Charles Michel: BM'nin Reforma İhtiyacı Vardır - 24.09.2022

Rusya-Ukrayna çatışması sonrası dünya üzerinde tırmanan güvenlik endişeleri, güvenlik endişelerinin giderilmesi, silahlı çatışmaların durdurulması ve barışın tesisi amacıyla kurulan BM ve BMGK'nın görevlerini yerine getiremeyip 1945 yılından bu yana sayısız çatışmalarda hayatını kaybeden milyonlarca insan ve insanlığın yok oluşunu önleyememesi ve son olaylardaki başarısızlığı Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 24.09.2014 tarihli BM Genel Kurul Toplantısı'nda dile getirdiği "Dünya Beşten Büyüktür" tezi ile bir kez daha kanıtlanmıştır. Uluslararası sistemin ve Birleşmiş Milletler yapısının adil, kapsayıcı ve gerçekçi olmadığını yıllardır her platformda dile getiren

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın tezine yaklaşık 8 sene sonra ABD Başkanı Joe Biden ve AB Konseyi Başkanı Charles Michel katıldıklarını ifade etmişlerdir.

21.09.2022 tarihinde Joe Biden konuşmasının özetinde, “Kurumun daha kapsayıcı olmasının zamanı geldi, böylece bugünün dünyasının ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilir.” diyerek Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın tezine katılmıştır.

24.09.2022 tarihinde Charles Michel “Birleşmiş Milletlerde her birimiz, sağlam bir çok taraflı sistemin karşılıklı güveni gerektirdiğini biliyoruz, ancak mevcut sistem yeterince kapsayıcı veya temsili değil. Veto hakkının kullanılması kabul edilmez olmalıdır. Kurallarda iyileştirmelerin ve reformun gerekli ve acil olduğuna inanıyorum. Veto yetkisi istisnai durumlarda kullanılmalı ve Rusya gibi haksız savaş başlatan ülkelerin üyeliği askıya alınmalı. Güvenlik Konseyinin daimi bir üyesi sebepsiz ve haksız bir savaş başlattığında ve o ülkenin üyeliği BM Genel Kurulu tarafından otomatikman askıya alınmalıdır.” sözleriyle sadece Cumhurbaşkanı Erdoğan'a katılmamış, reformun yapısına da değinip desteklemiştir.

» Dünya 5'ten Büyüktür
bölümü detaylı raporu için QR kodu okutunuz

03

COVID-19 ile Mücadele

COVID-19 ile Mücadele

Yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19), ilk olarak 2019 yılında Aralık ayının sonlarında Çin'in Vuhan Eyaleti'nde ortaya çıkmıştır. Sonrasında ise dünyanın tamamına yayılmıştır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), 11 Şubat 2020'de ateş, nefes darlığı ve ateş başta olmak üzere solunum yolu belirtileriyle gelişen ciddi akut solunum yolu hastalığına sebep olan hastalığı "Koronavirüs Hastalığı-2019 (COVID-19)" olarak adlandırmış ve pandemi (küresel salgın) ilan etmiştir. Salgından dolayı gelişmiş ülkeler de dahil dünya genelinde sağlık sistemleri olmak üzere yaşamın her alanında zorluklar yaşanmıştır. Yaşanan küresel sınama güçlü lider profillerinin ne kadar önemli ve gerekli olduğu ortaya çıkmıştır.

Türkiye, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın dirayetli liderliğinde ve Sağlık Bakanlığının koordinasyonunda Koronavirüs salgınına karşı erken dönemde birçok önlem almıştır. 11 Mart 2020 tarihinde Türkiye'de ilk Koronavirüs vakası tespit edilmiştir. Bu süreçten sonra da Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan genelgeler ile önlemler alınmış ve ilan edilmiştir. Süreçte de tüm kurum ve kuruluşların birlikteliğiyle salgının olumsuz etkileri ile mücadele kapsamında sosyal, ekonomik vb. programlar hayata geçirilmiş, yeni sorun alanlarına ve değişen ihtiyaçlara yönelik çalışmalar büyük bir hız ve titizlik içinde yürütülmüştür. Ayrıca Türkiye, salgınla mücadele kapsamında yerli aşısı TURKOVAC'ı üretmiş ve dünyada COVID-19'a karşı kendi aşısını üretebilen 9 ülkeden biri olmuştur.

Türkiye, Koronavirüs salgını süresince ülkelere yapmış olduğu bu tür yardımların üzerine Mevlana'nın "Ümitsizliğin ardında nice ümitler var. Karanlığın ardında nice güneşler var." sözünü eklemiştir. 6 Şubat

2023 tarihinde yaşanan Kahramanmaraş depremleri sonrası İtalya Büyükelçiliği, deprem bölgesine yapılan yardımları paylaştığı sosyal medya gönderisinde, Türkiye'nin COVID-19 pandemi döneminde İtalya'ya yolladığı yardım paketlerinin üzerindeki aynı cümleyi kullanmıştır.

Türkiye dış temsilcilikleri sayesinde dünyanın beşinci en büyük diplomatik ağının sunduğu olanaklardan istifadeyle yurt dışında yaşayan vatandaşlarını yalnız bırakmamış ülkemize tahliyelerini sağlamıştır. Bu, Cumhuriyet tarihinin en geniş çaplı tahliye operasyonu olarak kayıtlara geçmiştir. Böylece dünyanın her noktasında Türkiye'nin varlığı ve kudreti hissettirilmiştir.

Bütün bunların yanı sıra pandemi süresince DSÖ ile yakın ilişki içerisinde olan Türkiye, küresel ve bölgesel gelişmeleri takip etmiş, salgının başlangıcından itibaren küresel sağlığa katkıda bulunmak ve salgının etkilerini en aza indirmek için birçok ülkeye yardım elini uzatmıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın liderliğinde Türkiye'den 160 ülkeye COVID-19 ile mücadele desteği verilmiştir. 131 ülkeye aynı yardım, 11 ülkeye aşı hibesi, 14 uluslararası kuruluşa tıbbi ekipman ve aynı yardım desteği verilmiştir. Bu yardımların geneli; tıbbi malzeme ve cihaz hibesi (koruyucu ekipman, tanı kiti, ilaç, solunum cihazı) nakdi yardımlar ve satın alma/ihracat izni talebi şeklinde gerçekleşmiştir. Türkiye, aşı konusunda ihtiyaç sahibi birçok ülkeye aşı tedariki sağlamıştır. Bu süreçte sağlık alanındaki sağlam alt yapısı, kaliteli sağlık hizmetleri, şehir hastaneleri, tecrübeli ve özverili sağlık çalışanları ve kuşatıcı sosyal güvenlik sistemi Türkiye'nin salgını en rahat göğüsleyen ülkelerden biri olmasını sağlamıştır.

Fransa, Almanya ve Birleşik Krallık Liderleri ile Dörtlü Zirve - 17.03.2020

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, lider diplomasisi ile salgının ilk gününden itibaren Koronavirüsle mücadelenin sadece ulusal sınırlar içerisinde olmadığını belirtmiş, aynı zamanda küresel bir soruna dönüşen salgını engellemek ve yayılımını yavaşlatmak için uluslararası iş birliğini vurgulamış ve bu şiarla çalışmalar yürütmüştür.

17 Mart 2020 tarihinde Cumhurbaşkanı Erdoğan, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, Almanya Başbakanı Angela Merkel ve Birleşik Krallık Başbakanı Boris Johnson ile video konferans aracılığıyla dörtlü zirve gerçekleştirilmiştir. Dörtlü zirvede Suriye krizinin çözüm yolları, İdlib'e yönelik insani yardım yöntemleri, sığınmacı meselesi, Libya'daki son durum ile Türkiye-AB ilişkileri ele alınırken COVID-19 salgını da gündeme getirilmiştir. Lider diplomasisi ve öngörüsü sayesinde Cumhurbaşkanı Erdoğan, Koronavirüs Hastalığı (COVID-19) ile mücadelede ortak hareket edilmesi gerektiğine dikkati çekmiştir.

G20 Liderler Olağanüstü Zirvesi - 26.03.2020

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, lider diplomasisini çok taraflı platformlarda da etkin şekilde yürütmektedir. Küresel iş birliği ve sorumluluğa büyük önem veren Cumhurbaşkanı Erdoğan küresel salgınla mücadelede G20 ülkelerine de aynı mesajı vermiştir. 26 Mart 2020 tarihinde yapılan G20 Liderler Olağanüstü Zirvesi'ne video konferansla katılan Erdoğan, Koronavirüs salgınının G20'nin iş birliği ve uzlaşma ruhunun önemini bir kez daha ortaya koyduğunu vurgulamış, tüm ülkeleri küresel sağlık kriziyle mücadele için bir an önce harekete geçmeye ve küresel güveni tesis etmek için çaba göstermeye davet etmiştir.

Salgının kontrolü için ülkelerin birikimlerinin paylaşmasının, gelişmekte olan ülkelere yardım edilmesinin hayli önemli olduğunu da kaydeden Erdoğan şunları söylemiştir: “Dillerimiz, dinlerimiz, ülkelerimiz farklı da olsa hepimizin kaderi ortaktır. Bu felaket karşısında Türkiye olarak her zaman olduğu gibi dayanışma ve iş birliği içerisinde hareket etmeye hazırız. İnsanlığın tamamı rahat bir nefes alıncaya kadar tüm ülkeleri adil bir şekilde bu küresel sağlık kriziyle mücadeleye katılmaya davet ediyorum.”

Türk Konseyi'nin “COVID-19'la Mücadele ve İş Birliği” Konulu Zirvesi - 10.04.2020

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 10 Nisan 2020 tarihinde video konferansla katıldığı Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi'nin (Türk Konseyi) “COVID-19 Salgınıyla Mücadelede İşbirliği ve Dayanışma” konulu olağanüstü zirvesinde Yusuf Has Hacib'in “Kutadgu Bilig” adlı eserindeki “İnen yükselir, yükselen iner. Parlayan söner ve yükselen durur” tavsiyesini anımsatarak salgın sonrası dönem için hazırlık yapılması gerektiğinin altını çizmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın salgının başında dile getirdiği bu söz, salgının etkisinin azaldığı dönemde ne kadar önemli olduğunu göstermiştir.

Her daim dayanışma ve iş birliğine önem veren ve bunu lider diplomasisinde gösteren Erdoğan, Türk Konseyi üyesi ülkelerin devlet ve hükümet başkanlarına “Salgınla ilgili sorunlara çözüm üretmek, bilgi, tecrübe paylaşımında bulunmak, ayrıca salgın sonrası döneme dair stratejiler üretmek amacıyla ulusal kriz merkezlerimiz arasında bir eşgüdüm iş birliği mekanizmasının ihdasını öneriyorum. Bu şekilde bir hareket tarzı benimsenmesi Konseyimizin uluslararası görünürlüğünü pekiştirecek, bölgesel ve hatta küresel çapta ağırlığını artıracaktır.” diye seslenmiştir.

Koronavirüs Küresel Mukabele Uluslararası Taahhüt Etkinliği - 04.05.2020

Avrupa Birliği (AB) Komisyonu öncülüğünde düzenlenen ve teşhis, tedavi ve aşı geliştirilmesi için 7,4 milyar avro taahhütte bulunan Koronavirüs Küresel Mukabele Uluslararası Taahhüt Etkinliği'ne Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan video mesajla seslenmiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın güçlü lider profili ve benimsediği "kim-
senin geride bırakılmaması" prensibi yaşanan salgın döneminde ye-
niden görünürlük kazanmıştır. Konuşmasında "İmkânlarımızla be-
raber ülkemizin virüsle mücadeledeki tecrübelerini de dostlarımızla
paylaşıyoruz. COVID-19 aşısı tüm insanlığın ortak malı olmalıdır. Bu
bakımdan üretilecek aşya küresel erişimin garanti altına alınması
son derece önemlidir." sözleriyle sadece Türkiye'deki sağlık yatırımları ve güçlü alt yapıları için çalışmadıklarını virüsten kurtulmak için küresel anlamda büyük bir görev üstlendiklerini belirtmiştir.

Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu - 08.10.2020

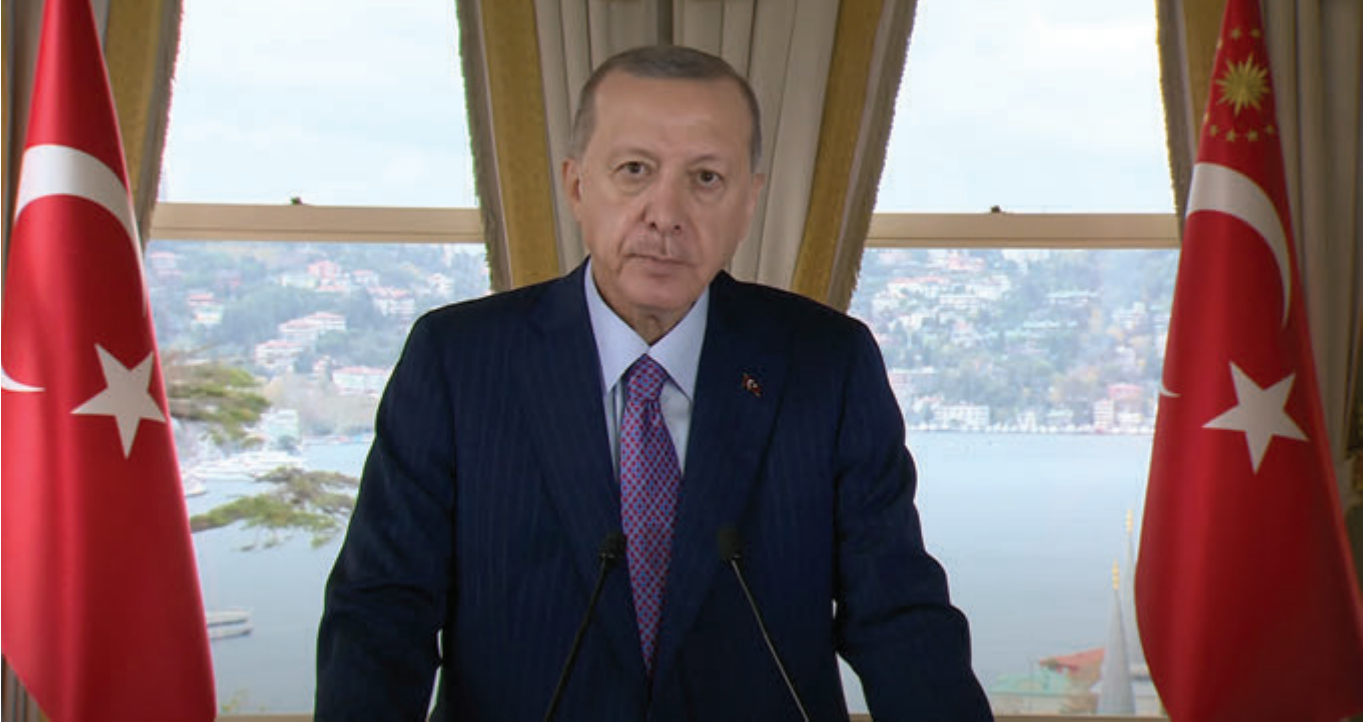

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde 2003 yılından itibaren başlayan Afrika açılımının ilk adımları atılmış ve Erdoğan her platformda Afrika ile yakın ilişkileri geliştirme konusunda şahsî sorumluluk almıştır.

8 Ekim 2020 tarihinde Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu'na video konferans yöntemiyle katılarak hitap eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, salgın döneminde Afrika'nın yükünün ağırlaştığını, gerek sağlık altyapısındaki eksiklikler gerekse küresel ticaret ve insan hareketliliğinin azalması nedeniyle kıtanın çok ciddi kayıplar yaşadığını ve Batılı gelişmiş ülkelerin maske savaşlarına giriştiği bir dönemde Afrika halklarının salgın karşısında kaderlerine terk edildiğini üzülecek ifade etmiştir.

Salgın döneminde Cumhurbaşkanı Erdoğan liderliğinde Türkiye diğer ülkelerin aksine din, dil, ırk, renk ayrımı yapmadan dünya genelinde 160 ülkeye ve 14 uluslararası kuruluşa yardım elini uzatmıştır. "Bizim kültürümüzde dost ve gerçek dostluk şöyle tarif edilir; 'İyi dost iyi günde çağrıldığında, kötü günde ise çağrılmadığında gelendir'. Biz de Koronavirüs salgınının en sancılı döneminde vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını karşılarken dost ve kardeşlerimizin de yardımına koştuk. Tıbbi teçhizat ve malzeme desteğinde bulunan devletler arasında 46 Afrika ülkesi de yer almaktadır." ifadeleriyle uluslararası yardımın önemine vurgu yapmıştır.

Halifax Uluslararası Güvenlik Forumu - 21.11.2020

Paylaşmanın bereketine ve dayanışmanın gücüne inanan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 21 Kasım 2020 tarihinde gündem maddelerinden biri Koronavirüs salgını olan Halifax Uluslararası Güvenlik Forumu'na çevrimiçi katılmıştır.

Erdoğan, dünya genelinde COVID-19 salgını sebebiyle hayatını kaybedenlerin sayısının 1,4 milyona (COVID-19 verilerinin derlendiği Worldometers internet sitesine göre 12 Nisan 2023 tarihinde bu rakam 6 milyonu geçmiştir) yaklaşmasının nedenini sadece virüsün ölümcül etkisinin olmadığına küresel sistemin de payı olduğuna vurgu yapmış ve uluslararası katılımcıların olduğu platformda “Küresel sistemin artık çözüm yerine sorun üreten yapısının da payı vardır. Ortak geleceğimizi tehdit eden bu kriz karşısında uluslararası toplum maalesef gerekli dayanışmayı halen gösteremiyor. Özellikle küresel sistemin çeperinde yer alan az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin salgınla mücadelede kaderlerine terk edildiğini görüyoruz. Türkiye salgının ilk günlerinden itibaren uluslararası toplumla iş birliği içinde hareket etmiştir. Birleşmiş Milletler’in yanı sıra NATO, Dünya Sağlık Örgütü, G20, MIKTA, Türk Konseyi, İslam İşbirliği Teşkilatı ve diğer uluslararası platformlardaki çabalarda ön saflarda yer aldık.” sözleriyle konunun önemine ve reformun gerekliliğine dikkati çekmiştir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun COVID-19'la Mücadele Özel Oturumu - 03.12.2020

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 21. yüzyılın en büyük küresel sınamalarının yaşandığı 3 Aralık 2020 tarihinde yapılan Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun COVID-19'la Mücadele Özel Oturumu'na video mesajla katılarak salgının da hatırlattığı üzere tehdit ve ihtiyaçlar ışığında BM sisteminin reforma tabi tutulması gerektiğini bir kez daha tekrarlamış ve “Birleşmiş Milletler sisteminin daha etkin, demokratik, adil ve şeffaf hale getirilmesi için Genel Kurul’un güçlendirilmesi gerektiğine inanıyorum.” ifadelerini kullanmıştır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan lider diplomasisinde uluslararası iş birliği ve küresel dayanışmayı ön plana çıkarmıştır. Türkiye'nin salgın şartlarında gıda güvenliği, ekonomik sıkıntı ve tıbbi malzeme sıkıntısı yaşayan ülkelere yardım faaliyetlerinde hep ön saflarda olduğunun altını çizen Erdoğan, aşı çalışmalarında önemli bir başarıya imza atan Profesör Uğur Şahin'e ve Doktor Özlem Türeci'ye de tebriklerini ilemiştir. Ayrıca Türkiye'nin öncülük ettiği çabalar neticesinde 2021 senesinin DSÖ tarafından Uluslararası Sağlık Çalışanları Yılı ilan edildiğini de hatırlatmıştır.

Libya Millî Birlik Hükümeti Başbakanı Dibeybe ile Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 12.04.2021

2014 yılında ihdas edilen fakat Libya'daki sıkıntılar nedeniyle yapılamayan Yüksek Düzeyli Strateji İş Birliği Konseyi'nin ilk toplantısını icra eden Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Libya Millî Birlik Hükümeti Başbakanı Abdülhamid Dibeybe 12 Nisan 2021 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde bir araya gelmiş ve iki ülke arasındaki dayanışmanın ve iş birliğinin daha da ileriye taşınma arzusu karşılıklı teyit edilmiştir.

“Libya’yla 500 yılı aşan köklü, derin ve özel münasebetlere sahibiyiz.” diyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, bu görüşme sonrası Koronavirüsle mücadelede için Libya’ya 150 bin doz aşı teslim etmiştir. Ayrıca Türkiye’nin Koronavirüsle mücadeledeki tecrübelerini de Libya’ya aktaracağını, bu amaçla Trablus’ta bir salgın hastanesini Türkiye’nin işleteceğini belirtmiştir.

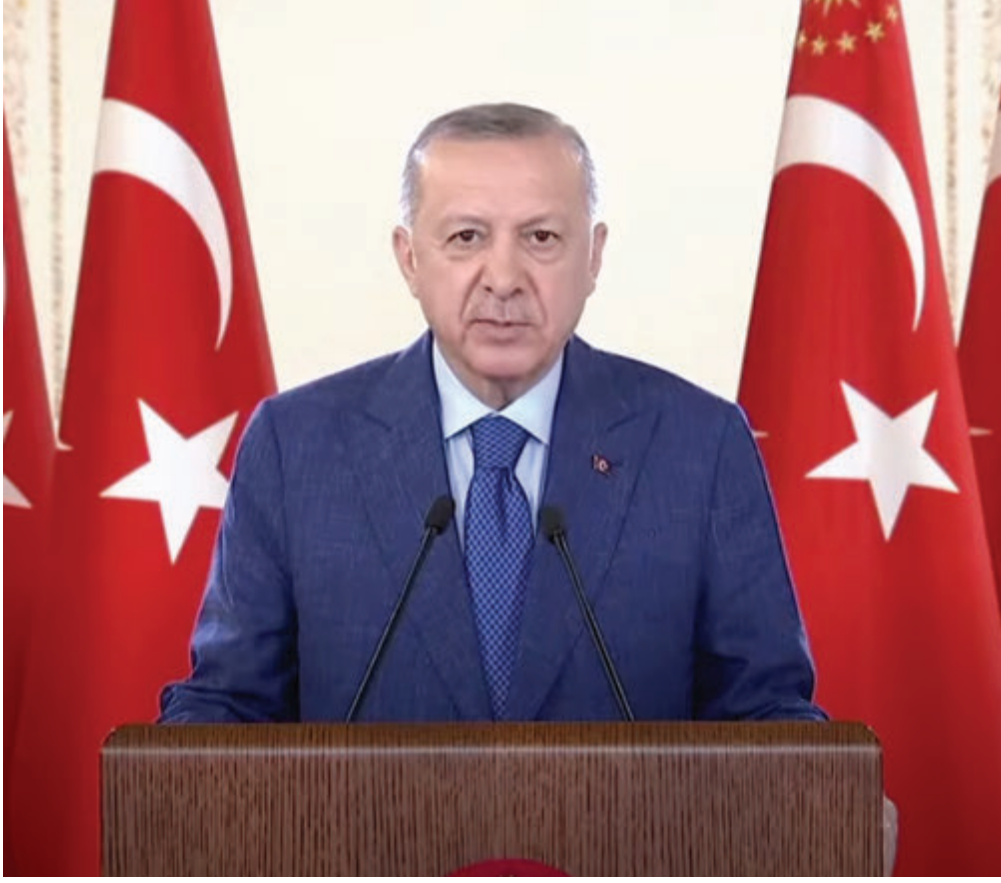

Türkiye-Arnavutluk Fier Dostluk Hastanesi Açılış Programı - 21.04.2021

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, lider diplomasisinde liderler arası dostluğu önemsemiştir. 21 Nisan 2021 tarihinde Türkiye ve Arnavutluk tarafından inşa edilen Arnavutluk'un sağlık altyapısına önemli katkı sağlayacak Türkiye-Arnavutluk Fier Dostluk Hastanesi açılış töreninde konuşan Erdoğan, Türkiye ile Arnavutluk ilişkilerinin ortak kültür ve tarihten aldığı güçle geliştiğini ifade etmiştir. Türkiye'nin 30 yılı aşkın süredir Arnavutluk'un sosyal ve ekonomik kalkınmasına her türlü desteği verdiğini hatırlatan Erdoğan, aynı desteğin Koronavirüs salgınıyla mücadelede de hiçbir karşılık beklemeden devam ettiğini belirtmiş, dostluk ve kardeşlik bağlarını şu sözlerle dile getirmiştir:

“Hastanemizin inşaatını 3 aydan kısa bir sürede tamamladık ve en modern tıbbi cihazlarla donatıp tefriş ettik. Hastane 50 bin metrekarede 17 bin 425 metrekare kapalı alana sahiptir. 6 ameliyathanesi, 6 polikliniği, 20 yoğun bakım ünitesi ve 130 servis yatağıyla Arnavut kardeşlerimizin hizmetine hazır hale gelmiştir. Hastanede 23 temel branşta 56'sı Türk, 331'i Arnavut toplam 387 sağlık personeli omuz omuza hizmet vereceklerdir. En ileri teknolojiyle donatılmış ameliyathaneler, MR, tomografi cihazları, inanıyorum ki Arnavutluk'a çok büyük bir zenginlik katacaktır ve Fier Hastanesi, dostluk hastanesi olarak Türkiye-Arnavutluk ilişkilerini çok daha ileri taşıyacaktır.”

Katar Ekonomi Forumu - 22.06.2021

Türkiye-Katar ilişkilerinin en önemli bileşenlerinden biri olan lider diplomasisinde yoğun etkileşimi önceleyen Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 22 Haziran 2021 tarihindeki Katar Ekonomi Forumu'na çevrimiçi katılmış, “Dost kara günde belli olur” sözünden hareketle katıldığı her platformda olduğu gibi burada da Koronavirüsle mücadele için önemli olan aşı meselesinin yeni adaletsizliklere yol açmaması gerektiğinin altını çizmiştir. Dünyanın aşı meselesinde kayıtsız kaldığını kaydeden Erdoğan, vahim tabloyu “Dünyanın 100’e yakın ülkesinin halen ilk doz aşuya dahi ulaşamadığı bir tabloyla karşı karşıyayız. Üstelik yapılan analizler 2023 yılına kadar 85 yoksul ülkenin aşuya erişim imkanı bulamayacağını işaret ediyor. Türkiye olarak bir taraftan farklı kaynaklardan temin ettiğimiz aşuların vatandaşlarımıza uygularken, diğer taraftan da henüz aşuya ulaşamamış dost ve kardeş ülkelere yardımcı olmaya çalışıyoruz.” diyerek gözler önüne sermiş ve aşı ile ilacın adil bir şekilde ülkelerin kullanımına açılması çağrısında bulunmuştur.

Küresel COVID-19 Zirvesi - 28.09.2021

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, lider diplomasisinin barındırdığı adil, bilimsel ve insani yaklaşımını Koronavirüs salgını sürecinde her platformda sürdürmüştür. 28 Eylül 2021 tarihinde video konferans ile katıldığı Küresel COVID-19 Zirvesi'nde insanlığın eşi benzeri görülmemiş bir imtihan verdiğini belirterek bu süreçte dayanışmanın önemini vurgulamıştır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan; kırılğan ve dezavantajlı kitlelerin tanı, aşı, tedavi ve kişisel koruma araçlarına erişiminin desteklenmesinin hem evrensel sağlık hakkı olduğunu hem de ahlaki açıdan zaruri olduğunu tüm dünyaya duyurmuştur. Bu kapsamda dayanışma ve iş birliğine liderlik ettiğini ifade etmiş ve “159 ülke ve 12 uluslararası kuruluşa tıbbi ekipman ve salgınla mücadelede ihtiyaç duyulan diğer kritik malzemeyi ulaştırdık. Başka ülkelerden tedarik ettiğimiz aşılardan bir kısmını talep eden ülkelere paylaştık. Üzerimize düşeni yapmaya devam edeceğiz. Türkiye, COVID-19'dan sonra her bakımdan daha güçlü bir dünya için sergilenecek gayret kulvarında yerini almaya hazırdır.” sözleriyle liderlerin böylesi kritik zamanlardaki rolünü bir kez daha hatırlatmıştır.

**Cumhurbaşkanı Erdoğan, Angola Cumhurbaşkanlığı Sarayı'nda
- 18.10.2021**

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 18 Ekim 2021 tarihinde Angola'nın başkenti Luanda'ya gerçekleştirdiği ziyaret, Cumhurbaşkanı düzeyindeki ilk ziyaret olmanın yanı sıra Türkiye-Angola dostluğunun yeni bir nişanesi olmuştur. Erdoğan, Angola Cumhurbaşkanı Joao Manuel Gonçalves Lourenço ile görüşmelerinin ardından bir kez daha Koronavirüs salgını döneminde sağlık alanında küresel dayanışmaya çok fazla ihtiyaç duyulduğunu dile getirmiştir. Erdoğan yaptığı ziyaret kapsamında Angola ile tecrübe paylaşımında bulunacaklarının, iş birliği ve dayanışma geliştireceklerini vurgulamış, dost ülkeyi yalnız bırakmamıştır.

» COVID-19 ile Mücadele bölümü detaylı raporu için QR kodu okutunuz

Türkiye'den 160 ülkeye Kovid-19 salgınıyla mücadele desteği

Sağlık Bakanlığı öncülüğünde Kovid-19 salgınının başlangıcından itibaren küresel sağlığa katkıda bulunmak üzere birçok ülkeye yardım eli uzatıldı

AŞI HİBELERİ (TOPLAM DOZ MİKTARI)

KKTC	543 BİN 330
Kırgızistan	160 BİN 800
Özbekistan	200 BİN
Libya	150 BİN
Türkmenistan	150 BİN
Karadağ	100 BİN
Moldova	70 BİN
Senegal	50 BİN
Tunus	50 BİN
Bosna Hersek	40 BİN
Kuzey Makedonya	30 BİN

HASTANELER

KKTC Pandemi hastanesi	ARNAVUTLUK Türkiye-Arnavutluk Fier Dostluk Hastanesi
----------------------------------	--

SALGIN SÜRECİNDE DESTEK VERİLEN ULUSLARARASI KURULUŞLAR

- BM İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi (OCHA)
- UNICEF
- Karayip Topluluğu (CARICOM)
- Orta Amerika Entegrasyon Örgütü (SICA)
- NATO
- İslam Kalkınma Bankası
- Doğu Afrika Hükümetlerarası Kalkınma Otoritesi (IGAD)
- Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)
- PAF
- AGİT
- Kızılay Dernekleri Federasyonu (IFRC)
- BM Filistin Mültecilerine Yardım Ajansı (UNRWA)
- Afrika Birliği
- Dünya Bankası

04

Çatışmaların Çözümü İsrail-Filistin

Çatışmaların Çözümü İsrail-Filistin

Türkiye, Filistin ile İsrail anlaşmazlığında iki devletli çözüme yönelik BM parametreleri temelinde ve müzakereler yoluyla kapsamlı, adil ve kalıcı bir çözüm getirilmesini, 1967 sınırları temelinde başkenti Doğu Kudüs olan, coğrafi bütünlüğe sahip, bağımsız ve egemen Filistin Devleti'nin kurulmasına yönelik çabaları desteklemektedir.

Filistinlilerin davasına destek verirken bir yandan da İsrail ile diyalog kanallarını açık tutmaya çalışmıştır. Ancak İsrail'in Filistinlilerle adil bir barışa hazır olmaması, Batı Şeria ve Doğu Kudüs'teki nüfus dengelerini değiştirip bu bölgeleri de ilhak etme niyetinde olması, Mescid-i Aksa'ya yönelik saldırıları ve Gazze'de gerçekleştirdiği katliamlar politika değişimine neden olmuştur. Cumhurbaşkanı Erdoğan, uluslararası platformlarda İsrail'in uyguladığı politikaları ve şiddeti çok sert bir şekilde eleştirmiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, İsrail'in saldırıları karşısında Filistin'e destek olmak için BM ve İslam İşbirliği Teşkilatı başta olmak üzere, uluslararası kurumları harekete geçirmek için girişimlerde bulunmuştur. 2019 yılında BM 74. Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmasında Filistin'de İsrail'in uyguladığı zulmü dile getirirken o dönemde gösterdiği harita ve konuşmasıyla dünyanın gündemine yerleşmişti. Konuşmasında "İsrail insanlığın tüm değerlerini ayaklar altına alıyor. BM kürsüsünden soruyorum; İsrail devletinin sınırları neresidir? 1948 mi, 1967 sınırları mı geçerlidir?" ifadelerini kullanmıştır. Ayrıca Erdoğan,

“Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin Birleşmiş Milletlerin İsrail’le almış olduğu bunca kararlar var, bu kararlar uygulamaya geçiyor mu? Hayır, geçmiyor. Peki, o zaman Birleşmiş Milletler ne işe yarıyor? O zaman bu çatının altında bizler aldığımız kararlarla tesirli olamıyorsa, adalet nerede temerküz edecek?” diyerek BM’yi de sert sözlerle eleştirmiştir. Kürsüden “Dünya beşten büyüktür.” diye seslenmiştir.

Türkiye; 2014 yılının Ramazan ayında İsrail’in Gazze’de gerçekleştirdiği katliama karşı çıkmıştır. Ayrıca Erdoğan, ABD Başkanı Donald Trump’ın Kudüs’ü İsrail’in başkenti olarak tanıması girişimine karşı başlatılan uluslararası kampanyada da yer almıştır. Türkiye’nin dönem başkanı olduğu İslam İşbirliği Teşkilatını da “Kuruluşun temelinde Kudüs davası var. Türkiye olarak Kudüs ve Filistin’deki zulüm konusunda dile getirdiğimiz itirazlarda çoğu defa yalnız kaldığımızı hissediyoruz. Bedeli ne olursa olsun hakkın, hakikatin ve mazlumun yanında yer almayı sürdüreceğiz. Filistinlilerin haklarını savunmaktan ve tüm mazlumlarla dayanışma içinde olmaktan asla vazgeçmeyeceğiz.” diyerek Kudüs konusunda harekete geçirmeye çağırmıştır.

Erdoğan, 2022 yılında da İsrail’in işgal altındaki Kudüs kenti ve Mescid-i Aksa’daki saldırılarını durdurması amacıyla yoğun diplomasi trafiği yürütmüştür. 2023 yılında da “Mescid-i Aksa’ya el uzatılması bizim kırmızı çizgimizdir. Filistinli kardeşlerimiz yalnız değildir.” diyerek tepkisini dile getirmiştir.

Parlamenteerler Arası Kudüs Platformu 2. Konferansı - 14.12.2018

Nerede bir adaletsizlik, zulüm varsa kimliğine, inancına, etnik ve kültürel aidiyetine bakmadan tavrını koymaktan çekinmeyen Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, “Kudüs davası; Filistin’deki bir avuç Müslüman’ın değil, hepimizin ortak davasıdır.” demiştir. “Kudüs Filistin’in Ebedi Başkenti” teması ile 14 Aralık 2018 tarihinde İstanbul’da düzenlenen Parlamenteerler Arası Kudüs Platformu 2. Konferansı’nda yaptığı konuşmada saldırılarından dolayı İsrail’i, süreçte adil olmadığı için BM’yi ve Tel Aviv’deki büyükelçiliği Kudüs’e taşıma kararından dolayı ABD’yi sert sözlerle eleştirmiş, Kudüs Platformu’nu Filistinli halkın işgal, zulüm ve yıkıma karşı sürdürdükleri direnişe desteğe çağırmıştır. İslam İşbirliği Teşkilatını, Zirve Dönem Başkanı sıfatıyla harekete geçirdiklerini hatırlatmıştır.

İslam İşbirliği Teşkilatı Acil İcra Komitesi Toplantısı - 22.03.2019

Cumhurbaşkanı Erdoğan lider diplomasisi bağlamında İslam İşbirliği çatısı altında da üye ülkelerin liderleriyle yakın bir diyalog geliştirmeyi önemsemiştir. Yeni Zelanda'da iki camiye yönelik terörist saldırı ve Müslümanlara karşı nefret ve tahammülsüzlükle mücadele konusundaki İslâm İşbirliği Teşkilatı Acil İcra Komitesi Toplantısı'nda Cumhurbaşkanı Erdoğan Kuruluşun gayesini "Kudüs davası başta olmak üzere İslam dünyasının en önemli meselelerine sahip çıkmaktır." sözleriyle hatırlatmıştır.

Toplantının yapıldığı günlerde ABD Başkanı Trump'ın Golan Tepeleri üzerinde İsrail egemenliğini tanıyan başkanlık kararını imzalamasına da tepki olarak Cumhurbaşkanı Erdoğan, şu sözleri dile getirmiştir: “Son olarak dün ABD Başkanı Trump'ın Golan Tepeleri'yle ilgili talihsiz açıklaması, bölgeyi yeni bir krizin, yeni bir gerilimin eşğine getirmiştir. Golan Tepeleri, 1967'den bu yana İsrail'in işgali altında bulunmaktadır. 1967 senesindeki İsrail işgali, sadece bölgedeki Arapları değil Türkmenleri de kendi topraklarından göçe zorlamıştır. Türkiye'nin ve İslam İşbirliği Teşkilatının böyle hassas bir meselede sessiz kalması, emrivakilere boyun eğmesi düşünülemez. Golan Tepeleri'nin işgalinin meşrulaştırılmasına asla izin vermeyiz, veremeyiz.”

Malezya Başbakanı Muhammed ile Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 25.07.2019

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İsrail-Filistin sorununun çözümü konusunda yalnızca ara buluculuk rolü değil aynı zamanda İslam ülkelerinin liderleriyle lider diplomasisi yürütmüştür. Türkiye'yi ziyarete gelen Malezya Başbakanı Mahathir Muhammed ile bir basın toplantısı düzenlemiştir. Erdoğan, Malezya ile Filistin davası başta olmak üzere Rohingya krizi ve İslam düşmanlığı gibi meseleler karşısında ortak tutum sergilendiğini vurgulamıştır.

Malezya Başbakanı Muhammed “İslam ülkeleri bugün bir karmaşa, bir çatışma süreci içerisinde geçiyor ve kesinlikle bu sorunun çözülmesi önceliklidir. Özellikle de Filistin sorununa, aynı duruşu biz de benimsemiş durumdayız ve bizim için tüm dünyaya Malezya ve Türkiye'nin Filistinlilerin yaşadığı soruna aynı yerden baktığını göstermek önemli.” ifadesini kullanmıştır.

İSEDAK 36. Toplantısı - 25.11.2020

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Filistin meselesinde sessiz kalınmaması için İslâm İşbirliği Teşkilatını, katıldığı her platformda dayanışma ve desteğe çağırmanın yanı sıra Filistin halkının kalkınması için de girişimlerin öncüsü olmuş lider diplomasisiyle de tüm dünyaya anlatmıştır. Nitekim, 25 Kasım 2020 tarihinde gerçekleşen İslam İşbirliği Teşkilatı Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi İSEDAK'ın 36. Bakanlar Oturumu'nda da Kudüs'e sahip çıkmak için başlattıkları yeni projeyi duyurmuştur. Bunu şu sözlerle ifade etmiştir:

“Kudüs'e sahip çıkmak için İSEDAK kapsamında yeni bir proje başlattık. İSEDAK Kudüs programıyla hem burayı ekonomik olarak güçlendirmeyi hem de Kudüs halkının sosyo-ekonomik şartlarını bir nebze olsun iyileştirmeyi hedefliyoruz. Filistinli kardeşlerimizin refahını artıracak bu programa siz üye ülkelerimizin de gerekli desteği vereceğine inanıyorum. Kudüs'e yönelik tacizlerin arttığı, işgalci İsrail rejiminin saldırılarını yoğunlaştırdığı bir dönemde bizim dayanışmamız çok önemlidir. Aramızda birlik, beraberlik ve etkin bir iş birliği Filistin davasında da, diğer alanlarda da başarımızın anahtarı olacaktır.”

Cezayir Cumhurbaşkanı Tebbun ile Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 16.05.2022

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın lider diplomasisi özellikle karşılıklı ziyaretler açısından büyük önem taşımaktadır. Cezayir'den Türkiye'ye 17 yıl aradan sonra cumhurbaşkanı düzeyinde yapılan ilk ziyaret Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmeçid Tebbun'un tarafından gerçekleştirilmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan, görüşmede siyasi noktada uluslararası bütün diplomatik süreçlerde iki ülkenin ortak hareket etme konusunun ele alındığını belirterek şöyle konuşmuştur: "Sayın Başkan örneğin Filistin'i gündeme getirdi, Libya'yı gündeme getirdi, bütün bu alanlarda beraber hareket etme ve bunu tabii her an genişletme, bunları da ilgili bakanlarımızın birbirleriyle yapacakları görüşmelerle genişletme..." ifadeleriyle bölge ülkesi olan Cezayirle de İsrail-Filistin konusunda mutabakat içinde olduklarının altını çizmiştir.

Brunei Darusselam Sultanı Waddaulah ile Gerçekleştirilen Ortak Basın Toplantısı - 07.03.2023

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın İsrail'in Filistin halkına yaptığı saldırılara ve baskılara karşı Filistin'in yanında olmasına farklı ülkelerden de destekler gelmiştir. 7 Mart 2023 tarihinde Türkiye'yi ziyaret eden ve Cumhurbaşkanı Erdoğan ile basın toplantısı gerçekleştiren Brunei Darusselam Sultanı Haji Hassanal Bolkiah Mu'izzaddin Waddaulah Türkiye'nin verdiği desteğin altını çizerek "Bu bağlamda bir kere daha vurgulamak isterim ki Brunei, Filistin ile dayanışma içindedir. İsrail'in sürekli saldırılarını da kınamaktadır." mesajını vermiştir.

Görüşmede güncel, küresel meseleler üzerinde durulmuş, Filistin, Rohingya ve İslam düşmanlığı gibi konular ve Rusya-Ukrayna Savaşı ele alınmıştır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Filistin Devlet Başkanı Abbas ile Gerçekleştirdiği Görüşmeler

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İsrail'in saldırılarına karşı Filistin'e desteğini her platformda yüksek sesle dile getirmiş ve yoğun bir diplomasi trafiği yürütmüştür. Bu süreçte Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas ile de görüşmeler gerçekleştirmiştir.

- BM Genel Kurulu nedeniyle bulunduğu New York'ta temaslarını sürdüren Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 26 Eylül 2018 tarihinde Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas ile görüşmüştür. Görüşme basına kapalı gerçekleştirilmiştir.
- 10 Mayıs 2021 tarihinde Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas ve Hamas Siyasi Büro Başkanı İsmail Heniyye ile telefon görüşmesi gerçekleştirmiş ve görüşmelerde İsrail'in Mescid-i Aksa'ya ve Filistinlilere yönelik saldırıları ele alınmıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan, görüşmelerde, İsrail'in Kudüs'teki saldırılarını "terör" olarak nitelendirmiş, Türkiye'nin her zaman Filistin davasının destekçisi olmaya, Filistinli kardeşlerinin yanında durmaya ve Kudüs'ün izzetini korumaya devam edeceğini belirtmiş ve saldırıları sert bir şekilde kınamıştır.
- Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 10 Temmuz 2021 tarihinde Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas ile Vahdettin Köşkünde bir araya gelmiştir. Erdoğan Türkiye olarak İsrail'in Filistin'deki zulümlerine sessiz kalmadıklarını ve kalmayacaklarını belirterek, İsrail'in işgal ve ilhak politikaları devam ettiği sürece bölgede kalıcı barış ve istikrarın tesisinin mümkün olamayacağını vurgulamıştır.
- Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 8 Temmuz 2022 tarihinde Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas ile telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir. Görüşmede Kurban Bayramı tebriği iletilirken Türkiye olarak her türlü desteğe hazır olduğu yinelenmiştir.
- Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas, 23 Ağustos 2022 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'ndeki görüşmelerinin ardından ortak basın toplantısı düzenlemişlerdir. Erdoğan, Türkiye'nin Kudüs ve Mescid-i Aksa'nın statüsünün değiştirilmesine matuf eylemleri hiçbir şekilde kabul etmediklerini ifade etmiştir. Ayrıca Filistin'e yönelik insanî ve kalkınma yardımlarının devam ettiğini dile getirmiştir.

Telefon Diplomasisi

Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan Filistin diplomasisi

Cumhurbaşkanı
**RECEP TAYYIP
ERDOĞAN**

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İsrail'in Filistin'deki kanlı saldırılarının durdurulması ve uluslararası camianın İsrail'e güçlü bir tepki ve caydırıcı bir ders vermesi için yoğun bir diplomasi trafiği yürütüyor

Cumhurbaşkanı Erdoğan görüşmelerde

İsrail'in saldırılarını "**terör**" olarak **nitelendirerek**, Filistinli Müslümanlara yaşatılan zulmü en sert şekilde **kınadığını ifade etti**

Türkiye'nin her zaman **Filistin davasının destekçisi olmaya**, Filistinli kardeşlerinin yanında durmaya ve **Kudüs'ün izzetini korumaya** devam edeceğini vurguladı

İsrail'in **hukuk tanımazlığının ve insanlık dışı** saldırılarının muhatabının esasında bütün Müslümanlar olduğuna işaret etti

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN'IN GÖRÜŞTÜĞÜ LİDERLER

Filistin Devlet Başkanı
MAHMUD ABBAS

Hamas Siyasi Büro Başkanı
İSMAIL HENİYYE

Rusya Devlet Başkanı
VLADİMİR PUTİN

Katar Emiri
ŞEYH TEMİM BİN HAMED AL SANİ

Ördün Kralı
2. ABDULLAH

Kuveyt Emiri
ŞEYH NEVVAF EL-AHMED EL-CABİR ES-SABAH

Malezya Kralı
SULTAN ABDULLAH RİAYATUDDİN AL-MUSTAFA BİLLAH ŞAH

Endonezya Cumhurbaşkanı
JOKO WİDODO

Cezayir Cumhurbaşkanı
ABDÜLMECİD TEBBUN

Özbekistan Cumhurbaşkanı
SEVKET MİRZİYOYEV

Pakistan Başbakanı
İMRAN HAN

KKTC Cumhurbaşkanı
ERSİN TATAR

Kırgızistan Cumhurbaşkanı
SADİR CAPAROV

Afganistan Cumhurbaşkanı
EŞREF GANİ

Irak Başbakanı
MUSTAFA KAZİMİ

Nijerya Cumhurbaşkanı
MUHAMMED BUHARİ

Libya Başbakanı
ABDULHAMİD DİBEYBE

Umman Sultanı
HEYSEM BİN TARIK

Malezya'nın eski Başbakanı
MAHATHİR MUHAMMED

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İsrail'in Filistin'deki kanlı saldırılarının durdurulması ve uluslararası camianın bu duruma karşı tepki göstermesi için farklı platformlardaki ve ikili görüşmelerinin yanı sıra yoğun bir telefon trafiği de sürdürmüştür. Görüşmelerde; İsrail'in Mescid-i Aksa, Kudüs, Gazze ve Filistinli Müslümanlara yönelik saldırılarına ve baskılarına karşı birlikte etkili şekilde harekete geçmeye davet etmiştir.

» Çatışmaların Çözümü İsrail-Filistin bölümü detaylı raporu için QR kodu okutunuz

“Dünya beşten büyük,
seni seviyoruz
koca TÜRK.”

05

Çatışmaların Çözümü Balkanlar

Çatışmaların Çözümü Balkanlar

Türkiye'nin Balkanlar bölgesi ile olan ilişkileri uzun vadeli, derin tarihi ve kültürel bağlarla eşi benzeri olmayan bir yapıdadır. Son yıllarda, Balkanlardaki siyasi gerilimler, küresel sorunların bölgeye olan yansıması bölgenin ötesinde Türkiye ve Avrupa'nın istikrarı için oldukça önemlidir.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan uzun yıllardır bölge ülkeleri ve liderleriyle yakın ilişkiler kurmuştur. Balkanlar'da kalıcı barış, güven ve istikrar ortamının tesisi, iyi komşuluk ilişkilerinin ve bölgesel iş birliğinin temini, Türk dış politikasının öncelikleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Türkiye, NATO'nun güçlü bir üyesi olarak Balkanlarla ilgili atılacak adımlarda her zaman üzerine düşen görevi yapmaktadır ve Balkanlar'da barış ve huzurun geleceği, teminatı için garantör olan ülkelere bir tanesidir.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Balkanlar'da barış ve istikrarın güçlendirilmesi, anlaşmazlıkların diyalog yoluyla çözümü için ikili ve çok taraflı platformlarda yoğun gayret göstermektedir. Farklılıklarımızı bir çatışma unsuru olarak değil, zenginliğimizi görerek, istikbalimizi hep beraber inşa etmemiz gerektiği inancıyla hiç kimseyi dışlamadan istikrar ve güvenlik odaklı girişimlerde bulunmaktadır ve Balkanlarla ilgili yaklaşımını "Balkanlar'da istikrarı, refahı ve Avrupa Atlantik kurumlarıyla bütünleşme sürecini de kararlılıkla desteklemeye devam edeceğiz." sözleri lider diplomasisi üzerinden izlediği politikaların altını çizmiştir.

Nitekim 73. BM Genel Kurulu'nda çatışmaların çözümü ile ilgili “Unutmayınız, dünyanın her yerinde asgari bir huzur ve refah düzeyi oluşturamazsak, hiç kimsenin kendi sınırları içinde güvenle yaşamayı sürdüremeyeceğini bilmeliyiz. Onun için gelin, Suriye, Irak, Yemen, Libya, Afganistan, Ukrayna gibi fiili; Balkanlar, Kafkasya, Kuzey Afrika, Orta Afrika, Körfez ve Doğu Akdeniz gibi potansiyel sorun alanlarının çözümü için daha samimi ve yapıcı gayretler ortaya koyalım.” çağrısıyla yalnızca Balkanlarda değil tüm dünyada barış için iş birliği çağrısında bulunmuştur.

Hırvatistan Cumhurbaşkanı Kitaroviç ile Birlikte Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 16.01.2019

Balkanlarda istikrar ve güvenliği sağlamak için ülkelerle sadece ikili görüşmeler yoluyla değil farklı platform ve mekanizmalarda da öncü bir rol oynayan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan; Hırvatistan Cumhurbaşkanı Kolinda Grabar Kitaroviç'in ziyaretinde bugüne kadar toplam sekiz kere bir araya gelindiğini, Türkiye-Hırvatistan-Bosna Hersek üçlü danışma mekanizmasının canlandırılmasının gerekli olduğunu ve bölgesel hassasiyetlere bakış açımızın Hırvatistan'la ortak olduğunu "Ülkelerimizi yakından ilgilendiren birçok bölgesel ve uluslararası sorunda, aynı hassasiyetleri paylaştığımızı memnuniyetle ifade etmek isterim." ifadeleri ile belirtmiştir.

Uluslararası Basın Kuruluşları Temsilcileri Toplantısı - 20.06.2019

Dış politika anlayışında “hiç kimseyi dışlamadan istikrar ve güvenlik” şiarıyla hareket eden Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, uluslararası basın kuruluşları temsilcilerine hitaben yaptığı konuşmada Türkiye’nin coğrafi konumundan ve tarihinden dolayı bütünlükçü bir dış politika izlediğini;

“Buradaki sorunlarla ilgilenirken asla irredantist, yani yayılmacı, müdahaleci bir anlayış içinde değiliz. Çünkü bizim hiç kimsenin, hiçbir ülkenin toprağında, egemenliğinde, iç işlerinde gözümüz yok. Biz öncelikle kendi millî güvenliğimizi, kendi vatandaşlarımızın can ve mal emniyetini sağlama almaya, ardından da bölgemizin ve gönül coğrafyamızın istikrar, huzur ve iç barışına katkı sunmaya çalışıyoruz.” sözleriyle dile getirmiştir.

Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci Zirvesi - 09.07.2019

Cumhurbaşkanı Erdoğan Balkan ülkeleri arasında lider diplomasisi ile önemli bir rol oynamanın yanı sıra uluslararası organizasyonlar bağlamında da tam üyeliklerine destek olmuştur.

Cumhurbaşkanı Erdoğan Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci Zirvesi'nde yaptıkları konuşmada Türkiye'nin rolüne vurgu yaparak "Türkiye'nin 2020-2021 Dönem Başkanlığını üstlenmesi konusunda fikir birliği sağlanmasından memnuniyet duydum. Ülkemize inanan, bize güvenen tüm dostlarımıza şahsım, milletim adına teşekkürlerimi sunuyorum. İslam İşbirliği Teşkilatı ve G20 Dönem Başkanlıklarımız gibi, Güneydoğu Avrupa İşbirliği Sürecinin Dönem Başkanlığını da başarıyla icra edeceğiz. Dönem Başkanlığımız sırasında bölgesel sahiplenmeyi ve bölgesel kapsayıcılığı güçlendirmek için gayret göstereceğiz. Ayrıca göç, insan kaynağımızın kalitesinin artırılması, bölge içi ulaşım bağlantılarının yaygınlaştırılması gibi meselelere yoğunlaşacağız." demiştir.

Sırbistan Cumhurbaşkanı Vucic ile Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 07.10.2019

Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vucic arasında yoğun etkileşimle lider diplomasisi bağlamında yakın ilişkiler, ikili ilişkilerle beraber bölge içinde çok önemli bir rol oynamaktadır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 2019 yılında gerçekleştirilen ziyaret esnasında teknolojiden güvenliğe 9 farklı konuda mutabakat zaptı imzalanmasını “İş birliğimiz mükemmel seviyeye ulaşmıştır. Şüphesiz bunda Kıymetli Dostumun da büyük payı ve katkısı var.” sözleriyle ifade etmiştir.

Bölgesel barış ile ilgili yaklaşımımız için ise; “Artık insanlık için kavga değil, barış lazım.” diyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Hepimiz için bu gönül köprülerinden sadece artık tebessüm, artık barış, bunun temel taşları oluşturulmalı. Ben inanıyorum ki, bu üç ana unsur bunu sağlayacak güçtedir, kabiliyettedir. Ve hepsi de zaten birbirleriyle iç içe geçmiş bir demografik yapının altyapısını oluşturuyor. Bunu da başaraçız” değerlendirmesinde bulunmuştur.

Türkiye-Sırbistan-Bosna Hersek Üçlü Zirvesi - 08.10.2019

Balkanlarda barış ve istikrarın tesis edilmesi için çok taraflı mekanizmalara lider diplomasisi ile öncülük eden Cumhurbaşkanı Erdoğan Türkiye-Sırbistan-Bosna Hersek Üçlü Zirvesi gerçekleştirmiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Üçlü mekanizmanın kararlı bir şekilde devam edecek olması, güçlü bir şekilde gerek Türkiye, gerek Sırbistan, gerekse Bosna Hersek noktasında, halklarımızın kaynaşmasında da çok çok verimli gelişmelere vesile olacaktır.” değerlendirmesinde bulunmuştur.

Ayrıca ulaşım ile ilgili “Otoyollar konusunda atılacak adımlar inanıyorum ki Sırbistan-Bosna Hersek arasında çok çok önemli gelişmelere,

kalkınmaya vesile olacaktır. Zira her zaman benim bir ifadem var, yol hayattır, yol medeniyettir. Eğer bunu gerçekleştirirseniz ki Belgrad’la Saraybosna arasında bu otoyolun yapılmış olması, yapılacak olması bütün bölgedeki iskânı, yerleşimi ayrıca verimli hale getirecek, buralardan göçü de engelleyecektir. Tam aksine, bunların yapılmasıyla burası birer çekim alanı haline gelecek ve çekim alanı haline gelmesiyle de buralarda yaşayan insanların artık kendi topraklarını terk etmesi mümkün olmayacaktır.” demiştir.

Bosna Hersek Devlet Başkanlığı Konseyi Başkanı Milorad Dodik ile Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 16.03.2021

Cumhurbaşkanı Erdoğan Bosna Hersek'in kalkınmasını ve gelişmesini her zaman öncelemiştir.

Bosna Hersek Devlet Başkanlığı Konseyi Başkanı Milorad Dodik'in ziyaretleri vesilesi ile yapılan basın toplantısında Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Türkiye olarak Bosna Hersek'in huzur ve istikrarına çok büyük önem veriyoruz" diyerek Bosna Hersek halkının refah ve kalkınma yönünde ortaya koyacakları her türlü gayrete destek olmaya çalıştıklarını söylemiştir.

Nitekim, salgınla mücadele kapsamında 30 bin doz aşının Bosna Hersek'e gönderileceğini, ikili ticaret hacmimizin arttığını, Belgrad

Otoyolu Projesi'nin dostluk, istikrar ve kalkınmaya katkısını, Türkiye-Bosna Hersek-Hırvatistan üçlü mekanizmasına işlerlik kazandırılması gerektiğini belirtmiştir.

Konsey Başkanı Dodik,

“Herkesin birbirine yardım etmesi ve kimsenin diğerinden rahatsız olmaması gerektiğini Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan öğrendik.” diyerek sözlerini şöyle sürdürmüştür: “Sayın Cumhurbaşkanı Erdoğan'a büyük bir saygı duymak istiyorum ve burada göstermek istiyorum. Büyük bir lider ve sadece Bosna Hersek'e değil, Batı Balkanlara değil, özellikle bizim bölgemizde Batı Balkanlarda barışı sağlaması konusunda son derece önemlidir. İşte Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın endişeleri gerçekten bizim aslında nasıl davranmamız gerektiğinin en güzel örneği olmalı. Hiç kimseden rahatsız olmamalı, herkes birbirine yardım etmeli konusunda Sayın Cumhurbaşkanından burada öğrenmiş olduk. Ben burada gerçekten bunu açık bir şekilde söylemek istiyorum. Buradan Bosna Hersek'te bulunan bütün milletlerin benim de ait olduğum Sırp milletine büyük bir sevgi ile birlikte gitmiş olacağım ve bundan dolayı müteşekkirim.” diyerek Erdoğan'ın bölge ve Bosna Hersek açısından önemini altını çizmiştir.

Güneydoğu Avrupa İşbirliği Zirvesi - 17.06.2021

Türkiye; özellikle Balkanlar bölgesine özelinde de bölgesindeki her bir ülkeyle ilişkilerinin temelini barış, güvenlik ve istikrarı merkeze koymuştur. Bu amaçla kurulan ve Türkiye'nin üçüncü kez dönem başkanlığı yaptığı Güneydoğu Avrupa İşbirliği için Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Güneydoğu Avrupa'da barış, güvenlik ve istikrar ortamını sağlam temeller üzerine inşa etmek amacıyla 1996 yılında Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci'ni hayata geçirdik. İyi komşuluk ilişkilerini esas alan iş birliği sürecinin bu sene 25. kuruluş yıl dönümünü kutluyoruz.... 7 ülkenin önceliğinde çıktığımız bu yolda 25 yıl içinde 13 katılımcıya sahip büyük bir aile olduk. Siyasi kriz dönemlerinde dahi bölge ülkelerinin aynı masa etrafında buluşabilmesini, konuşabilmesini hedefledik. Bölgenin son çeyrek asırdaki tecrübelerine baktığımızda sürecin iş birliği ve diyalog forumu olan özelliğini layıkıyla yerine getirdiğini görüyoruz." demiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ayrıca Türkiye'nin dönem başkanlığını "Üçüncü kez üstlendiğimiz Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci Dönem Başkanlığımız sırasında hepimizi doğrudan etkileyen tüm meselelere ortak çözümler üretmeye çalıştık. Konuşmamın başında da belirttiğim üzere, bölgesel sahiplenme ve kapsayıcılık ilkeleri bu süreçte yol göstericimiz oldu. Bölgenin ortak gündemi ve sorunları dikkate alınarak belirlediğimiz 7 öncelik alanımız kapsamında sayısız etkinlik ve proje düzenledik. Sağlıktan ticarete, beyin göçüyle mücadeleden göç yönetimi ve güvenliğe, altyapının güçlendirilmesinden kültürel ortaklığın ilerletilmesine kadar çok geniş bir yelpazede faaliyetlere ev sahipliği yaptık. Bu çalışmalarımızın iş birliği sürecinin etkinliğini artırdığına, aramızdaki iş birliği ortamını daha da güçlendirdiğine şahit oluyoruz. Toplantılarda ele alınan hususların ve varılan sonuçların müteakip dönemlerdeki çalışmalarımıza ışık tutacağına inanıyoruz." sözleriyle değerlendirmiştir.

Karadağ Cumhurbaşkanı Cukanoviç ile Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 28.08.2021

Türkiye'nin Balkanlara karşı tarihten gelen bir sorumluluğu olduğu inancıyla ikili görüşmelere ve ziyaretlere önem veren Cumhurbaşkanı Erdoğan 28 Ağustos 2021 tarihinde Karadağ'a ilk resmî ziyaretini gerçekleştirmiştir.

Türkiye ile Karadağ arasındaki dostluk ilişkilerinin uzun yıllara, Sultan 2. Abdülhamid ile Kral Nikola arasındaki dostluğa dayandığını vurgulayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, şunları kaydetti: "Çetinye'de Osmanlı Sefaretimizin bulunması ve Karadağ'ın ilk Büyükelçisini Osmanlı İmparatorluğu'na ataması bunu teyit ediyor. Türkiye ayrıca Karadağ'ın bağımsızlığını ilk tanıyan ülkelerden biridir. Tüm dünyanın salgın sebebiyle ağır bir imtihandan geçtiği bu dönemde, karşılıklı dayanışma ve iş birliğimizi daha da artırdık. Karadağ'a gönderdiğimiz sağlık yardımları ve Karadağ'ın vatandaşlarımızın tahliyesinde tarafımıza gösterdiği kolaylıklarla aramızdaki dostluğu pekiştirdik." demiştir.

Ayrıca "Balkanların ve Avrupa'nın önemli parçaları olan Türkiye ve Karadağ, barış ve istikrara ciddi katkı sağlıyor." demiştir.

AB Üyesi Ülkelerin Ankara Büyükelçileri ile Gerçekleştirilen Toplantı - 13.01.2022

Türkiye girişimci ve insani dış politikasını lider diplomasisiyle beraber etkin sürdürürken; Cumhurbaşkanı Erdoğan Balkan ülkelerine olan yakın ilgisini ve politikalarını uluslararası platformlarda da dile getirmiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, AB üyesi ülkelerin Ankara Büyükelçileri ile AB-Türkiye ilişkilerini değerlendirmek üzere yapılan toplantıda da Suriye, Belarus, Kıbrıs, Doğu Akdeniz, İklim Değişikliği, Azerbaycan, Ermenistan, Libya, Afrika ile ilgili değerlendirmelerinin yanı sıra Bosna-Hersek için;

“Yakın coğrafyamızda vuku bulan hadiseler, dış politika ve güvenlik alanında iş birliğimizi güçlendirmemizin ne kadar önemli, hatta hayati olduğuna işaret ediyor. Bu kapsamda Bosna Hersek’teki siyasi krizin çözümü noktasında yoğun gayret gösteriyoruz. Bölgenin 1990’ların olumsuz havasına dönmesi sinyalleri vermesinde Avrupa Birliği üyelik perspektifinin sekteye uğramasının da etkisi büyüktür.” demiştir.

Arnavutluk Başbakanı Rama ile Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 17.01.2022

Balkanlarda huzurun teminatı için garantör olma misyonuyla hareket eden Türkiye, bu yolda Arnavutluk'la ikili ilişkilerine de önem vermektedir. Cumhurbaşkanı Erdoğan, 17 Ocak 2022'deki ziyareti sonrası yapılan ortak basın toplantısında Türkiye'nin Arnavutluk ile kökleri asırlara sâri yakın dostluk ve kardeşlik bağları bulunduğunu dile getirerek "Yaşadığımız her hadisede, karşılaştığımız her sıkıntıda iki ülke arasında bu özel münasebetlerin sağlamlığına şahitlik ediyoruz." diye konuşmuştur.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, şunları kaydetmiştir: "NATO ile ilgili atılacak adımlarda her zaman bizler üzerimize düşen görevi bugüne kadar nasıl yaptysak, bundan sonra da yapmaya devam edeceğiz. Balkanlar'ın barışını, huzurunu çok önemsiyoruz ve Balkanlar'ın barışı, huzuru için de üzerimize düşeni bugüne kadar nasıl yaptysak bundan sonra da yine aynı şekilde Balkanlar'da barış ve huzurun geleceği, teminatı için bizler de garantör olan ülkelerden bir tanesiyiz."

Arnavut bir gazetecinin “Arnavutluk’a verdiğiniz destek hiçbir ülkenin verdiği destekle kıyaslanamaz. Acaba AB, sizin Arnavutluk’a verdiğiniz bu ilgiden dolayı endişelenmeli midir? Acaba sizin Arnavutluk’a yapılan bunca yatırımlar sayesinde bir kazancınız olur mu? Aldığınız bir şey var mı?” sorusuna yanıtla;

“Kardeşlik hukuku farklıdır, kardeşlik hukuku içerisinde öyle destekler olur ki bu destekler kardeşliğinizin gereği olur ve bizler de bu kardeşlik hukukuna dayalı olarak bu eserleri orada süratle inşa ettik. Aynı şekilde tarihi eserlerle ilgili olanlar da yine kardeşlik hukukuna dayalıdır ve bu kardeşlik hukukuna dayalı olarak da aynı şekilde bu tarihi eserlerin inşa ve ihyasını yapıyoruz. Buralarda herhangi bir şey aramanın anlamı yok. Zira kardeşiz. Ne zaman, nerede, ne olacak, bunun sorgulanması da yapılmaz.” demiştir.

Kosova Cumhurbaşkanı Osmani - Sadriu ile Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 01.03.2022

Bölgemizdeki ve ötesindeki tüm aktörlerin bölgesel barış ve istikrarı öne çıkarmasının elzem olduğuna inanan ve dış politikasında buna önem veren Türkiye'nin bu yaklaşımını Cumhurbaşkanı Erdoğan, Kosova Cumhurbaşkanı Vjosa Osmani-Sadriu'nun Türkiye'yi ilk resmî ziyaretinde "Kosova'nın tüm komşularıyla iyi ilişkiler geliştirmesini istemekte, Priştine-Belgrad Diyalog Süreci'ni desteklemektedir. Sürecin bölgede kalıcı barış ve istikrarı sağlayacak şekilde, kapsamlı bir anlaşmayla en kısa zamanda nihayete ulaşması samimi arzumuzdur. Bu anlayışla, bölgesel barış ve istikrar için elimizden gelen gayreti göstermeye hazır olduğumuzu bir kez daha vurgulamak istiyorum." sözleriyle belirtmiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ikili ilişkilere dönük; "Kosova'nın egemenliğine, toprak bütünlüğüne ve siyasi birliğine atfettiğimiz değer mahlumdur. Kosova'yı tanıyan ilk ülkelerden biri olarak, ilk günden itibaren her alanda Kosovalı kardeşlerimize destek verdik. Kosova'nın kalkınmasına, uluslararası alanda hak ettiği yeri almasına büyük önem veriyoruz. Ülkemizin de katkılarıyla Kosova halkının refahının artmasından büyük memnuniyet duyuyoruz." ifadelerini kullanmıştır.

Hırvatistan Cumhurbaşkanı Milanovic ile Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 08.09.2022

Hırvatistan'la diplomatik ilişkilerin tesisinin 30. yılında gerçekleştirdiği resmî ziyarette Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'nin, Balkanlar'da yaşanan tüm gelişmeleri yakından izlediğini ve bu bağlamda gereken katkıları sunduğunu "Görüşmelerimizde Güneydoğu Avrupa'nın barış ve istikrarının korunması ve güçlendirilmesi için birlikte atılabilecek adımlar hakkında da istişarelerde bulunduk. Bosna-Hersek'in barış, istikrar ve toprak bütünlüğüne, Avrupa entegrasyonuna olan desteğimizi bir kere daha vurguladık." diyerek ifade etmiştir. Tarihi eserler, ekonomik iş birliği, enerji gibi konuları kapsayan ziyarette üç anlaşma imzalanmıştır.

İki ülke arasında imzalanan Mutabakat Zaptı çerçevesinde inşa edilen İslam Kültür Merkezi'ne Recep Tayyip Erdoğan Kültür Merkezi ismi verilmiştir. Erdoğan'a Hırvatistan İslam Birliği Başkanı Aziz Hasanovic, Hırvatistan İslam Birliğinin 106 yıllık geçmişinde sadece 2 kişiye verilen "Hırvatistan İslam Birliği Kurucu Onur Ödülü"nü takdim ederek "Çalacak bir kapımız olduğu için gururluyuz. Hırvatistan İslam Birliği, kardeş ve dost Erdoğan'a özel bir ödül takdim ediyor." demiştir.

» **Çatışmaların Çözümü Balkanlar bölümü detaylı raporu için QR kodu okutunuz**

III. TÜRKİYE-AFRİKA ORTAKLIK ZİRVESİ

İSTANBUL, 16-18 ARALIK 2021

COMMET DE PARTENARIAT TÜRKİYE-AFRIQUE

ISTANBUL, 16-18 DÉCEMBRE 2021

THI

ISTA

يقية

202

06

D TÜRKİYE-AFRICA PARTNERSHIP SUMMIT
BUL, 16-18 DECEMBER 2021

Çatışmaların Çözümü Afrika

القمة الثالثة للشراكة التركية-الأفريقية
إسطنبول، 16-18 ديسمبر/كانون الأول

Çatışmaların Çözümü Afrika

Afrika'da son yıllarda özellikle de 2022 yılında bölgesel krizlere yol açan iç çatışmalar, askeri darbeler, terörizm, tahıl krizi, kuraklık, kıtlık ve enerji alanında yaşanan gelişmelere sahne olmuştur.

2022 yılında başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Afrika bölgesini de gıda ve enerji anlamında etkilediğini söylemek gerekir. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yürüttüğü lider diplomasisi sayesinde İstanbul'da imzalanan tahıl koridoru anlaşması Afrika'daki birçok ülkeye rahat nefes aldirmiştir.

Cezayir ile Fas arasında Batı Sahra meselesi üzerinden yürütülen bölgesel jeopolitik rekabet, Nil Nehri üzerindeki baraj inşasından ötürü Mısır ile gerilen ilişkiler, Etiyopya'da Tigray meselesi nedeniyle yaşanan iç çatışma, Kenya ve Somali'de devam eden Eş-Şebab tehdidi, başta Mali olmak üzere Sahel bölgesinin genelinde El-Kaide bağlantılı grupların artan saldırıları, Orta Afrika Cumhuriyeti'nde iç savaşın devam eden etkileri, Kamerun'da şiddetle bastırılmaya çalışılan Ambazonya ayrılıkçılığı, Nijerya'da kanlı eylemlerini sürdüren Boko Haram örgütü, Uganda'da son aylarda yaşanan bombalı saldırılar ve Mozambik'e kadar ulaşan DEAŞ tehdidi, son dönemde Afrika'da güvenliği tehdit eden çatışmalar arasında yer almaktadır.

Tüm bunları yaşayan Afrika'nın sorunları dünya gündeminin birinci maddesi olmamaktadır. Buna karşın Cumhurbaşkanı Erdoğan, çatışmaların çözümü için katıldığı her platformda Afrika'nın sorunlarından bahsetmiş ve kıtanın sorunlarını dünya gündemine getirmiştir.

Türkiye; “Afrika’nın sorunlarına Afrikalı çözümler” ilkesi ve karşılıklı yarar temelinde, kendi tarihî tecrübesini, sahip olduğu olanak ve kaynakları, siyasal, toplumsal ve kültürel birikimini Afrika ülkeleriyle paylaşmaktadır. Ayrıca Türkiye tarihsel bağları olan Afrika kıtasıyla olan dostluk, güven ve kazan-kazan temellerinde diplomatik, kültürel, ekonomik ve güvenlik ilişkilerini giderek artırmaktadır. Türkiye’nin Afrika politikası; siyasi, ekonomi, insani ve kültür çerçevesinde ikili, bölgesel, kıtasal ve küresel olmak üzere dört boyutta yürütülmektedir. Kıta’nın barışı, istikrarı, ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıyı, ikili ilişkilerdeki eşitlik ve karşılıklı yarar temelinde geliştirmeyi amaçlayan Afrika Ortaklık Politikası yürütülmektedir. Bu politikada karşılıklı üst düzey ziyaretler de önemli bir işlev görmektedir. Cumhurbaşkanı Erdoğan Başbakanlığı dönemi de dahil olmak üzere 30’dan fazla Afrika ülkesine gitmiştir. Afrika’yı ziyaret eden liderler arasında birinci sırada yer almıştır.

Burkina Faso Cumhurbaşkanı Kabore ile Gerçekleştirilen Ortak Basın Toplantısı - 11.04.2019

Burkina Faso Cumhurbaşkanı Roch Marc Christian Kabore 11 Nisan 2019 tarihinde Türkiye'ye Cumhurbaşkanı düzeyinde yapılan ilk resmî ziyareti gerçekleştirmiş ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile ortak basın toplantısı düzenlemişlerdir. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın liderliğinde Türkiye Afrika'ya dost elini uzatmış, Afrika ile ilişkilerine önem vermiştir.

Burkina Faso dâhil Sahel ülkelerinin son dönemde artan terörün hedefi olduğuna dikkati çeken Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'nin terörle mücadele konusunda gerekli olan malzeme, ürün, yan ürün sağlayacaklarını ve G5 Sahel Ortak Gücü'ne Türkiye'nin taahhüt ettiği 5 milyon dolarlık askerî yardımı planlanan şekilde değerlendireceklerini, bu desteğin aktarılacağını ifade etmiştir. Erdoğan'ın bu sözleri sonrası Burkina Faso Cumhurbaşkanı Kabore de "Karşılıklı olarak hiçbir terör gücünün bizim ülkelerimizde barınmaması gerektiğine karar verdik, yani Türkiye'ye çatanlar Burkina Faso'ya çatmış durumdadırlar, Burkina Faso'ya çatanlar Türkiye'ye çatmış olarak değerlendirilir." ifadeleriyle iki ülke arasındaki desteğe vurgu yapmıştır.

Afrika Ülkeleri Dini Liderler Zirvesi - 19.10.2019

Kendisini “Afrika dostu, Afrika sevdalısı bir siyasetçi” olarak tanımlayan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Başbakanlık görevini üstlendiği tarihten itibaren yılların ihmalini gidermek, kıta ile ilişkileri geliştirmek ve yaşadıkları sorunlara çözüm bulmak için Afrika’da kapısı çalınmadık dost, yarası sarılmadık gönül, iş birliği yapılmadık devlet bırakmamıştır. Ayrıca uluslararası platformlarda Afrika’daki toplumların haklarını savunmuştur.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 19 Ekim 2019 tarihinde İstanbul’da gerçekleşen 3. Afrika Ülkeleri Dini Liderler Zirvesi’nde Afrika’daki Müslümanlara yönelik tehditlere kadar birçok hassas konuyu gündeme getirmiştir. Zirvenin gayesi olarak “Alacağınız kararlarla Afrika’yla beraber tüm dünyanın barış ve huzuruna katkılarda bulunacaksınız. Bölgesel gelişmeler bağlamında kritik bir döneme tekabül eden zirvenin aramızdaki dayanışmayı güçlendireceğine, İslam aleminin sıkıntılarına çözüm yolları üreteceğine inanıyorum.” cümlelerini kullanmıştır. Afrika ile Türkiye’nin ilişkilerini sömürgecilik şeklinde değil Afrika ile karşılıklı saygı, eşit ortaklık, adalet temelinde yükselttiklerini vurgulamıştır.

İtalya Başbakanı Conte ile Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 13.01.2020

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve İtalya Başbakanı Giuseppe Conte, 13 Ocak 2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde gerçekleştirdikleri görüşmelerin ardından ortak basın toplantısı düzenlemiştir. Görüşmede ağırlıklı olarak o dönemin Libya'daki gelişmeleri ele alınmıştır. Libya'daki ateşkesi hatırlatan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Libya'da yakın zamanda bir ateşkes anlaşmasının imzalanmasını temenni ettiğini ifade etmiştir. Gazetecilerin, "Libya'da bir barış gücü olacak mı? Berlin Konferansı'nda herkese gerekli davet gönderildi mi?" sorusuna, "Şu an Moskova'daki görüşmeler devam ediyor. Öyle zannediyorum ki akşam saatlerinde bu görüşmeler nihayete erecektir ama olumlu istikamette devam ettiği bilgisini az önce arkadaşarımdan aldım." cevabını vermiştir. Aynı zamanda BM Genel Sekreteri Antonio Guterres ile yaptığı görüşmeyi hatırlatan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Gerekirse burada BM'nin bir görevlendirme yapması, ateşkes sürecinin güçlü bir şekilde devamı bakımından, gözlemci olma noktasında isabetli olacaktır." değerlendirmesinde bulunmuştur. İtalya Başbakanı Conte de "İtalya olarak amacımız bölünmemiş, bağımsız ve egemen bir Libya olması." şeklinde konuşmuştur.

Gambiya Cumhurbaşkanı Barrow ile Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 27.01.2020

Gambiya'ya ilk resmî ziyareti yapan Türk Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan olmuştur. Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Gambiya Cumhurbaşkanı Adama Barrow görüşmesinde Libya'daki çatışmalar da görüşülmüştür. Gazetecilerin soruları üzerine Berlin'de yapılan zirvedeki önemli detayları, ateşkes sürecini ve Türkiye'nin atacağı adımları şöyle ifade etmiştir: "Gerek Berlin süreci gerekse Moskova'da, her ikisinde de Hafter, varılan veya hazırlanan metne imza atmamıştır. Sarrac imzasını atmıştır ama Hafter atmamıştır. Uluslararası toplantılarda eğer taraflar bu tür metinlere imza koymuyorsa, burada bir mutabakat sağlanmıştır denilemez. Hafter'in sözcüsünün şu açıklaması çok manidardır, 'Libya'daki süreç namlunun ucundadır.' Bu şunu gösteriyor, Hafter'in ateşkes diye bir derdi yok, barış diye bir

derdi yok. Temenni ederiz ki Berlin'e gelenler de bu ifadeleri duymuştur ve buna göre de tavırlarını belirlerler. Sarrac Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin tanıdığı bir liderdir. Hafter ise darbecidir. Türkiye olarak bizim TBMM kararıyla oraya eğitici olarak gönderdiğimiz askerlerimiz vardır." Erdoğan'ın bu sözleri, Türkiye'nin sarf ettiği çok boyutlu çabaya dikkati çekmiştir.

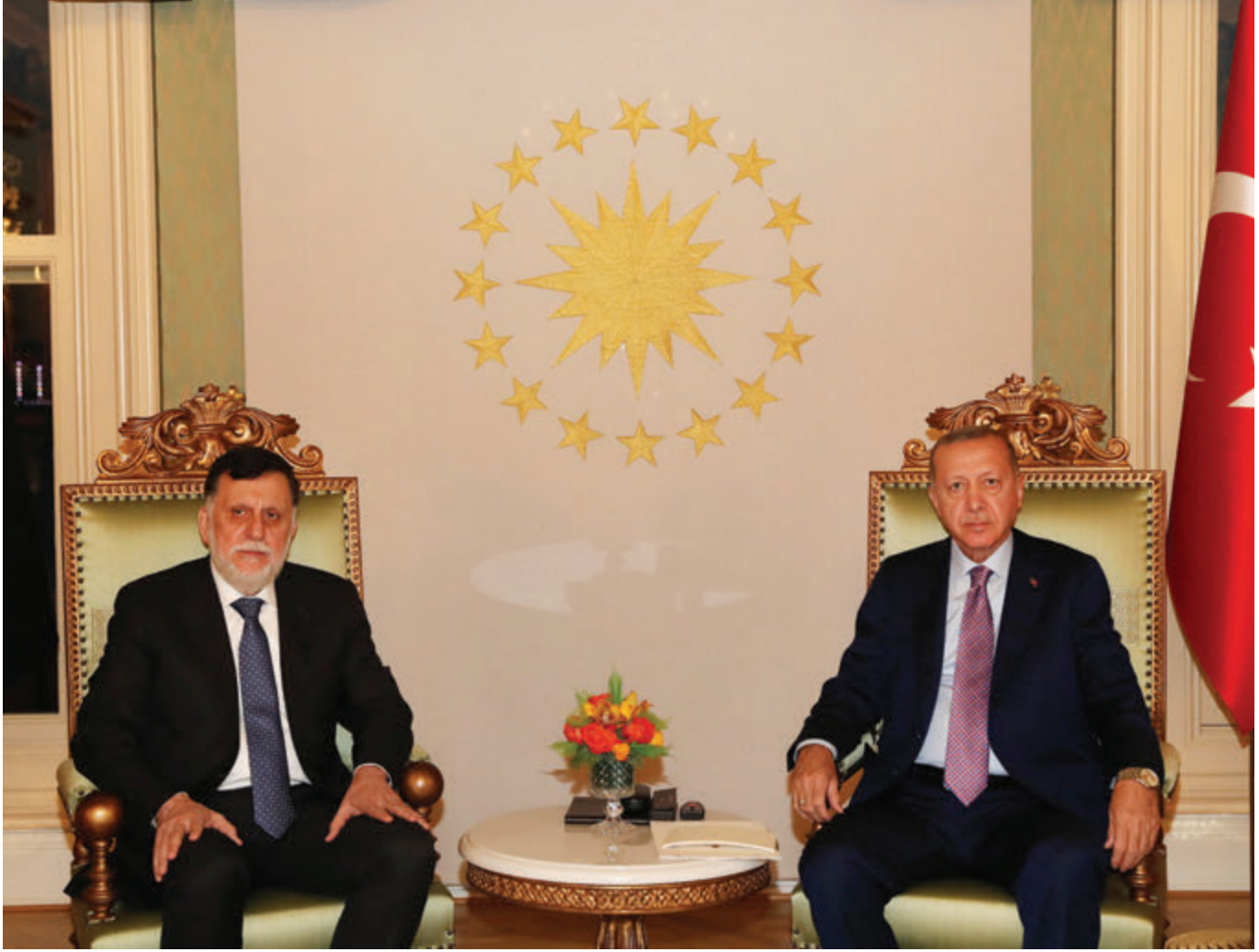

Senegal Cumhurbaşkanı Sall ile Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 28.01.2020

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, lider diplomasisinde öne çıkan insani diplomasi konularını Afrika ülkeleri bağlamında da öne çıkarmaktadır. Cumhurbaşkanı Erdoğan Senegal'e yapmış olduğu dördüncü ziyaretinde görüştüğü Senegal Cumhurbaşkanı Macky Sall ile ortak basın toplantısı gerçekleştirmiştir. Erdoğan Türkiye ile Afrika ilişkilerini "Biz Afrika halklarını gönüldaşlarımız, kardeşlerimiz, kader ortaklarımız olarak görüyoruz. Afrika'nın yaşadığı acılara politik, stratejik, çıkar odaklı değil, tamamen insani ve vicdani nazarla yaklaşıyoruz. Ziyaretlerimizin yanı sıra son yıllarda imzaladığımız anlaşmalarla, aldığımız kararlar, uygulamaya koyduğumuz ortak projelerle farklı bir iş birliği modelinin mümkün olduğunu gösteriyoruz." şeklinde açıklamıştır.

Libya Ulusal Mutabakat Hükûmeti Başkanlık Konseyi Başkanı Fayez el Sarrac ile Görüşme - 04.10.2020

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, “Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin tanıdığı bir lider” olarak ifade ettiği Libya Ulusal Mutabakat Hükûmeti Başkanlık Konseyi Başkanı Fayez el Sarrac’ı 4 Ekim 2020 tarihinde Vahdettin Köşkü’nde kabul etmiş ve kabulde ikili ilişkiler ve bölgesel gelişmeler ele alınmıştır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye’nin tam bir dayanışma içinde Libya’nın yanında olmaya devam edeceğini belirterek, Libya’nın tek meşru temsilcisi olan Ulusal Mutabakat Hükûmeti ile ilişkileri güçlendirme gayreti içinde olduklarını ifade etmiştir. Ayrıca Erdoğan, Libya’nın istikrarı ve Libyalıların refahı için her türlü desteği sürdürmeye hazır olduklarını vurgulamıştır.

Etiyopya Federal Cumhuriyeti Başbakanı Ali ile Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 18.08.2021

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, lider diplomasisi bağlamında Etiyopya'daki sorunların çözümü için ara buluculuk dâhil sorunun dostane şekilde çözülmesi için her türlü katkıyı vermeye hazır olduklarına işaret etmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'ye resmî ziyarette bulunan Etiyopya Federal Cumhuriyeti Başbakanı Abiy Ahmed Ali ile yaptığı görüşmede Afrika'da stratejik konuma ve öneme haiz olan Etiyopya'nın barışı, huzuru ve bütünlüğünün Türkiye için önemli olduğunu kaydetmiş, bölgedeki huzur ve istikrar ortamının korunmasına büyük önem atfetmiştir. Bu görüşmeden bir hafta önce de Sudan Egemenlik Konseyi Başkanı Sayın Burhan ile görüştüğünü hatırlatan Cumhurbaşkanı Erdoğan, “ Sudan ve Etiyopya arasındaki Faşaga bölgesinde yaşanan gerginlik de gündemimizde yer aldı. İhtilafın iki ülke arasında diyalog ve iyi komşuluk ilişkisi çerçevesinde çözüme kavuşturulmasını gönülden temenni ettiğimi ifade ettim. Bu konuda Türkiye olarak ara buluculuk dâhil sorunun dostane çözümü için her türlü katkıyı vermeye hazırız.” demiştir. Etiyopya Federal Cumhuriyeti Başbakanı Ali de Türkiye'nin stratejik önemini şöyle dile getirmiştir: “Türkiye stratejik konumu ve aynı zamanda Asya ile Avrupa arasında bir köprü olması nedeniyle uluslararası alanda etkili ve aynı zamanda küresel ilişkilere şekil veren bir ülke, tarihi boyunca da böyle olmuş bir ülkedir.”

Kongo Demokratik Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Tshilombo ile Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 07.09.2021

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Afrika ile yürüttüğü lider diplomasisinin merkezinde samimiyet, kardeşlik ve dayanışma vardır. Türkiye'nin Afrika ile ilişkilerinin geliştirilmesi Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın insani ve girişimci dış politikasının temel ilkelerinden birini teşkil etmektedir. Kongo Demokratik Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Félix Antoine Tshisekedi Tshilombo'nun Türkiye'yi ziyareti, Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nden Türkiye'ye Cumhurbaşkanı seviyesinde bir ilki teşkil eden tarihî bir ziyarettir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Afrika'nın daha iyi bir kıta vizyonunu paylaştığını kaydederek "Kıtanın sorunlarına en kalıcı, en gerçekçi çözümlerin, yine Afrikalı kardeşlerimiz tarafından bulunacağına inanıyoruz." ifadelerini kullanmıştır. Ayrıca kıta ülkesiyle kazan-kazan ve eşit ortaklık temelinde iş birliğini gerçekleştireceklerini belirtmiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Angola Cumhurbaşkanlığı Sarayı'nda - 18.10.2021

Cumhurbaşkanı Erdoğan Başbakanlığı dönemi de dahil olmak üzere bugüne kadar 30'dan fazla Afrika ülkesine gitmiştir. Afrika'yı ziyaret eden liderler arasında birinci olmuştur. Hatta Gambiya gibi Angola'yı da Cumhurbaşkanı düzeyinde ilk kez ziyaret etmiştir. Yapılan bu ziyaretler dostluğun nişanesi olarak görülmüştür. Görüşmeler sonrası konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, yaptıkları ikili görüşmede özellikle savunma sanayi ve terörle mücadele alanında ilişkileri ayrıntılı bir şekilde ele aldıklarını ve son dönemde iki ülke arasındaki ilişkilerin kazandığı ivmenin sevindirici olduğunu belirtmiştir.

3. Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi - 18.12.2021

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, yurt dışı ziyaret programlarına birkaç ülkeyi de kapsayan Afrika seyahati eklemeye özen göstermektedir. Üçüncüsü 18 Aralık 2021 tarihinde Türkiye’de düzenlenen Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi’nde “Dünya beşten büyüktür” sözüyle yürüttüğü mücadeleyi sadece Türkiye için değil Afrika için de verdiğini vurgulamış ve bir kez daha tüm insanlığın kaderinin BM Güvenlik Konseyi üyesi beş ülkeye bırakılmasını eleştirmiştir.

Yaklaşık 40 yıldır Türkiye'nin terörle mücadele ettiğini belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, Boko Haram, Eş-Şebab, DEAŞ gibi örgütlerin sadece birkaç ülkenin sorunu olmadığını herkesin ortak düşmanı olduğunu ve bunlar ile FETÖ ve PKK arasında hiçbir ayrım olmadığını vurgulamıştır. Türkiye'nin sorunun çözümündeki desteğini "Türkiye'nin ileri teknolojiye sahip savunma sanayi ürünlerini ve terörle mücadelede edindiği tecrübeleri Afrikalı dostlarımızın istifadelerine sunmaya hazırız." diye belirtmiştir.

» Çatışmaların Çözümü Afrika bölümü detaylı raporu için QR kodu okutunuz

07

15 Temmuz Darbe Girişimi

15 Temmuz Darbe Girişimi

Türkiye; 15 Temmuz 2016 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri içerisine sızmış Fetullahçı Terör Örgütüne (FETÖ) mensup bir grubun hain ve kanlı bir darbe girişimi, karşı karşıya kalmıştır. Devlet millet bütünleşmesiyle bertaraf edilen FETÖ'nün darbe teşebbüsünde darbeye karşı direnen 251 vatandaşımız şehit, 2.734 vatandaşımız gazi olmuştur.

Devleti ele geçirme amacını açıkça ortaya koymaktan imtina eden FETÖ, Emniyet ve Türk Silahlı Kuvvetleri gibi stratejik öneme sahip kurumlarının içine sızmaya dayanan bir strateji izlemiştir. 15 Temmuz günü yaşanan darbe girişimiyle FETÖ'nün, devleti ele geçirme ve egemenlik kurma amacı açıkça ortaya çıkmıştır. Darbeciler Kurtuluş Savaşı'nı yöneten Meclisi bombalamış Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a suikast girişiminde bulunmuştur. Darbeciler, 16 Temmuz 2016 tarihinde 03.00'da gerçekleştirmeyi planladıkları darbe girişimini MİT'teki olağanüstü hareketlilik ve Genelkurmay Başkanlığında yapılan toplantı sonrası deşifre olduklarını anlamış ve darbe girişimlerini 15 Temmuz saat 20.30'a çekmişlerdir.

Yaşanan darbe girişimini Muğla'nın Marmaris ilçesinde haber alan Cumhurbaşkanı Erdoğan ilk önce helikopterle Dalaman Havalimanı'na geçmiş ve oradan uçakla İstanbul'a hareket etmiştir. Cumhurbaşkanı'nın Ankara'ya ulaşmasını engellemek adına F-16 uçakları kaldırılmıştır. Saat 00.24 sıralarında Cumhurbaşkanı Erdoğan, ilk olarak CNN Türk haber kanalına görüntülü bağlanarak yaptığı tarihi konuşma ile olayların seyrini değiştirmiştir. Halka seslenen Erdoğan *"Bugünkü bu gelişme gerçekten Türk Silahlı Kuvvetlerimizin içindeki bir azınlığın ne yazık ki kalkışma hareketidir ve bu malum yapıya ait paralel yapılanmanın teşvik ettiği üst akıl olarak onları kullandığı bir harekettir, ülkemizin birliği, beraberliği ve bütünlüğüne yönelik bu harekete karşı milletçe vereceğimiz güzel bir cevapla onlar gerekli olan cezayı alacaklardır."* diyerek "Cumhur"un başı olarak Başkomutan olduğunu hatırlatmış, millet olarak bu kalkışmaya karşı durulması

gerektiğini söylemiş ve halkı meydanlarda toplanmaya çağırmıştır. Bu tarihi konuşmanın ardından vatandaşlar mahiyetini anladıkları bu kalkışmaya direnmek için sokaklara çıkmıştır.

Kalkışma, Türk milletinin dik duruşu ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliği ile 24 saatten kısa bir sürede yok edilmiştir. Yurt dışı destekli FETÖ'nün darbe girişimi Türk milletinin eşi görülmemiş kahramanlık destanına dönüşmüştür. Bu kahramanlık destanının ilk anından itibaren Cumhurbaşkanı Erdoğan lider diplomasisi ile hem kanlı darbe girişimini dünyanın her köşesinde anlatmış hem de FETÖ ile mücadele konusunda etkin rol oynamıştır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 4 Ağustos 2016 tarihinde yaptığı konuşmada Türk milletinin kahramanlığını şu sözlerle dile getirmiştir: “Bir taraftan terörle mücadele ederken, diğer taraftan bütün terör örgütlerinin ortağı durumunda olan FETÖ'nün darbe girişimini püskürttük. Bunu işte o akşam çağrımıza uyan milletimizle beraber yaptık. Bu millet alını öpülesi bir millettir. Hani şair diyor ya, ‘Yürüyeceksin, millet yürüyecek arkandan’ diye; elhamdülillah millet arkamızdan yürüdü ve bizi yalnız bırakmadı. Bir anda hepsi meydanlara, havalimanlarına doldu, doluştu. Ama bir farkı vardı. Neydi? Bizim milletimiz tankların altına yattı, F-16'lardan F-4'lerden kaçmadı, helikopterlerin o mermilerine karşı göğsünü siper etti. Şairin ‘Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın’ dediği gibi; benim milletim göğsünü siper etti ve bu hayâsızca akını püskürttü. Çünkü onun istikbalinin de istikbalinin de sigortası imanıydı, bunu yaptı.”

Darbe girişiminin üstünden geçen yedi yıla rağmen Cumhurbaşkanı Erdoğan Türk milletinin kahramanlık destanını lider diplomasisi aracılığıyla dünyaya anlatan en önemli figür olmuştur.

CNN International Televizyonundan Becky Anderson'a Verilen Mülakat - 19.07.2016

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 15 Temmuz gecesi Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) geri püskürtülen darbe girişimiyle ilgili CNN International televizyonuna bir mülakat vermiştir. Becky Anderson'ın darbe girişimi ile ilgili sorularını cevaplayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, değerlendirmelerde bulunmuştur.

“Cep telefonlarıyla bu defa bazı televizyon kanallarıyla, haber kanallarıyla irtibatlar kurduk. Onlar vasıtasıyla tüm halkı Türkiye genelinde sokağa davet ettim, meydanlara davet ettim. Ve meydanlara davet ettiğimde de hemen aldığım ilk tepkiler, ‘vatandaş artık meydanlara dökülüyor’ dediler. Bu tabii çok önemliydi, çünkü bu darbecilerin anlayacağı tek dil karşı darbeydi, karşı darbeleri de en iyi millet yapar ve bizim milletimiz de bunu başardı.” sözlerine ilaveten Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Bu hafta içerisinde yazılı talebimizi başta ABD olmak üzere birçok Batı ülkesi, Afrika ülkesinden yapmaya başlayacağız. Çünkü olay sadece Fetullahçı Terör Örgütü'nün başı değil, onunla ilgili bunların bir teşkilat şeması var. O teşkilat şemasının içerisindeki birçok kişinin de buldukları ülkeler var, bunları o ülkelere isteyeceğiz.” demiştir.

Gürcistan Başbakanı Giorgi Kvirikashvili Ziyareti - 19.07.2016

15 Temmuz darbe girişiminden hemen sonra Türkiye'ye ilk lider ziyaretlerinden biri Gürcistan Başbakanı Giorgi Kvirikashvili tarafından gerçekleştirilmiştir. Kanlı darbe girişiminin ilk dakikasından itibaren Cumhurbaşkanı Erdoğan toplumun her bir ferdi sokaklara çağırırken, bizzat şahsı da tüm dünyaya hain darbe girişiminin anlatılması açısından önemli bir rol oynamıştır. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Gürcistan Başbakanı Giorgi Kvirikashvili'yi Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde kabul etti. Kabulde Başbakan Binali Yıldırım da hazır bulunmuştur.

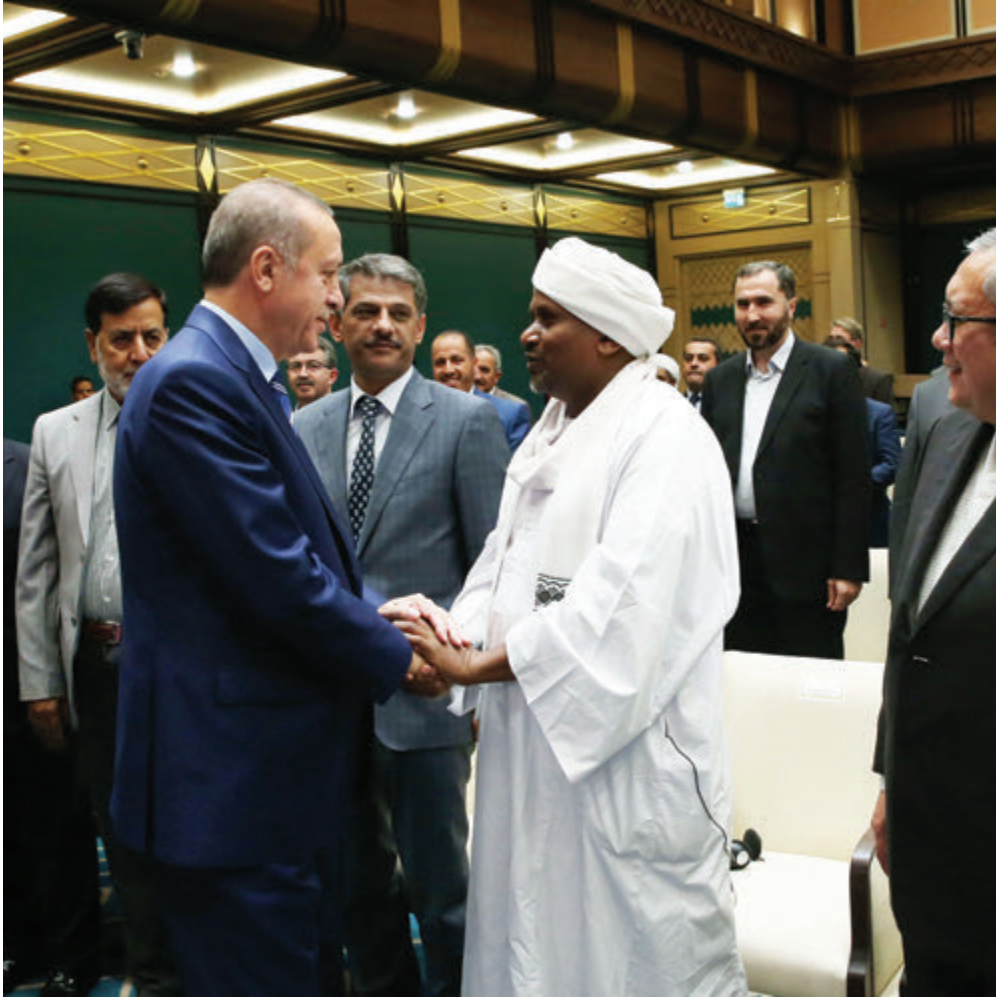
Kazakistan Cumhurbaşkanı Nazarbayev'in Ziyareti - 05.08.2016

Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev de 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında Türkiye'yi ziyaret eden ilk liderlerden biri olmuştur. İki lider, ikili görüşmelerin ardından Türk ve dünya kamuoyuna önemli mesajlar vermiştir. Cumhurbaşkanı Nazarbayev, böylesi bir olayın bir daha tekrarlanmaması dileğinde bulunurken 15 Temmuz darbe girişiminde Türk milletinin Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın liderliğinde birlik olduğunu ifade ederek "Bu sizin gücünüzü artırıyor. Türkiye, birlik olduğunu, beraber olduğunu gösterdi bütün dünyaya. Ben Türk milletine teşekkür etmek istiyorum, onları tebrik ediyorum." diyerek sözlerini tamamlamıştır.

İslam Dünyası Sivil Toplum Kuruluşları Birliği (İDSB) Yönetim Kurulu ve Üyelerinden Oluşan Bir Heyetin Kabulü - 18.08.2016

İslam Dünyası Sivil Toplum Kuruluşları Birliği (İDSB) yönetim kurulu ve üyelerinden oluşan bir heyeti kabul eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, burada yaptığı konuşmada, Türkiye'nin, terör örgütleriyle yürüttüğü mücadele ve bölgesel sorunlar konusunda geliştirdiği inisiyatiflerin yanında, gündemindeki tüm meseleleri takip etmeyi sürdüren bir ülke olduğuna dikkati çekerek, "Bu çerçevede bizim üzerinde en çok durduğumuz ve üzüldüğümüz hususlardan biri de İslam dünyasının kendi içindeki ihtilafları, sıkıntıları çözemeyişidir. Maaless, İslam dünyasında yaşanan çatışmalara baktığımızda, ölenin de Müslüman, öldürenin de Müslüman olduğunu görüyoruz. Gerçekten yürek parçalayıcı bu manzara karşısında bizlere düşen, birliğimizi, beraberliğimizi, kardeşliğimizi, dayanışmamızı güçlendirmektedir." demiştir.

ABD Başkan Yardımcısı Biden'ın Ziyareti - 24.08.2016

ABD Başkan Yardımcısı Biden ile ortak basın toplantısı düzenleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Ben milletimle iftihar ediyorum, milletimle gurur duyuyorum. FETÖ’nün elinde F-16’lar vardı, helikopterler vardı, tanklar vardı, toplar vardı, fakat benim milletimin elinde sadece bayrağı vardı ve o bayrağıyla beraber tankların üzerine yürüyerek bu darbe girişimini püskürttü.” demiştir.

Türkiye’nin ABD ile uzun bir geçmişe dayanan stratejik ortaklığı olduğuna, bu ortaklığın ABD Başkanı Barack Obama ile model ortaklığa dönüşerek çok daha farklı bir zemine ulaştığına işaret eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, şöyle konuşmuştur: “Sayın Biden, ülkemize gerçekleştirdiği bu ziyaretiyle darbe girişiminin vahim boyutlarını Türkiye Büyük Millet Meclisini de gezmek suretiyle bizzat yerinde görme fırsatını bulmuştur, ben de kendilerine biraz sonra elimizdeki bazı belgeleri, bilgileri ayrıca vereceğim. Ve darbe girişimi müsebbibi FETÖ hakkında tüm milletimizin hissiyatını ilk elden müşahede etme fırsatını bulduğu için ben de doğrusu ayrıca memnunum.” ifadelerini kullanmıştır.

Pakistan Pencap Eyalet Başbakanı Şahbaz Şerif - 27.08.2016

Resmi temaslarda bulunmak üzere Türkiye'ye yaptığı ziyaret sırasında demeç veren Şahbaz Şerif; Pakistan'ın, başarısız darbe girişiminin yapıldığı 15 Temmuz gecesi Türk halkına, hükümetine ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a desteğini belirten ilk ülke olduklarını hatırlatarak, demokrasiye olan desteklerini gösterdiklerini aktarmıştır. Girişimin engellenmesini "halkın iradesinin zaferi" olarak niteleyen Şerif, Türk halkını ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı tebrik ederek, "Türkiye'de geçmişte darbeler ezanları susturmuştu, bugün ise ezanlar darbeleri susturdu." diye konuşmuştur.

» 15 Temmuz Darbe Girişimi
bölümü detaylı raporu için QR kodu okutunuz

CLIMATE ACTION SUMMIT 2019

08

İklim Değişikliği- Yeşil Kalkınma Devrimi

CLIMATE ACTION SUMMIT 2019

CLIMATE ACTION
SUMMIT 2019

MONTENEGRO

MALAYSIA

MOROCCO

SAO TOME AND PRINCIPE

REPUBLIC OF

İklim Değişikliği- Yeşil Kalkınma Devrimi

Türkiye son 20 yılda bölgesel ve küresel sınamalara çözüm arayışında, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde öncü ülke konumuna gelmiştir. İklim değişikliği de bu yüzyılın en önemli küresel sorunlarından biri olarak istisnasız tüm ülkeleri etkilemiştir.

Türkiye jeopolitik konumu ve medeniyet anlayışının bir gereği olarak iklim değişikliği ile mücadelede dünyaya örnek olacak çalışmalar ortaya koymaktadır. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın liderliğinde Türkiye; atık yönetimi, yenilenebilir enerji, orman alanlarının artırılması gibi hususlarda önemli atılımlar yapmıştır. Bunlara ilaveten Erdoğan, iklim değişikliği konusunda sessiz kalmayarak şahsı ve Hanımefendi Emine Erdoğan ile öncü bir rol üstlenmiştir. Ayrıca Paris İklim Anlaşması'nın da onaylanmasıyla Türkiye, 2053 yılını emisyonu net olarak sıfıra indireceği tarih olarak taahhüt etmiştir. İklim kriziyle mücadelede önemli destekler vermiştir.

İklim değişikliği ve sonuçları, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın küresel yönetim sistemindeki eşitsizliklere ve haksızlıklara yönelik katıldığı her platformda yaptığı itirazlarının ne kadar haklı olduğunu göstermektedir. Erdoğan, "Daha adil bir dünya mümkün" anlayışıyla küresel iş birliği ve dayanışma ile insanlığın ortak sorunu olan iklim kriziyle mücadele edilebileceğini sıklıkla vurgulamaktadır. Erdoğan liderliğinde Türkiye, tüm çalışmalarının merkezine Yeşil Kalkınma Devrimini yerleştirerek, iklim krizinin çözümünde öncü ve etkin bir

rol üstlenmektedir. Lider diplomasisinin uzun bir geçmişe ve deneyime sahip olma gibi somut örneklerini 20 yılı aşkın iktidar tecrübesiyle bünyesinde barındıran Erdoğan, ulusal ve bölgesel konulara değil uluslararası konulara da odaklanmıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "Türkiye, kadim kültüründen ilhamla Yeşil Kalkınma Devrimi'ni tüm çalışmalarının merkezine yerleştirmelidir." vizyonu çerçevesinde oluşturulan politikalar, Türkiye'nin iklim değişikliği ile mücadele konusunda göstermiş olduğu azimli ve kararlı çalışmalarla desteklenmektedir.

Japonya Ziyareti- 27.06.2019

Küresel ekonomik iş birliği ve eş güdüm açısından önemli bir platform olan G20'nin önemli gündem konularından bir tanesi de iklim değişikliği konusudur. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 2019 yılında gerçekleştirilen G20'nin özellikle önem verdiği konular arasında iklim değişikliği konusunun yer aldığına dikkati çekerek şunları söylemiştir:

“G20 içerisindeki en düşük emisyonlara sahip ülkelerden biri olarak bu alanda gerekli katkıyı sağlıyoruz. Biz başından beri iklim değişikliği alanında hakkaniyetli bir yaklaşım ortaya konulması gerektiğinin altını çiziyoruz. Devletlerin tarihî sorumluluklarının ve kalkınma seviyelerinin dikkate alınmasına ihtiyaç vardır.” Cumhurbaşkanı Erdoğan, küresel sınamalara karşı adil, hakkaniyetli ve vicdanlı çözümlerin bulunması gerektiği konusunu bir kez daha küresel kamuoyunun gündemine taşımıştır.

BM İklim Eylemi Zirvesi - 23.09.2019

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 23 Eylül 2019 tarihinde BM Genel Kurulu'nda gerçekleşen İklim Zirvesi'nde yaptığı konuşmada, yeryüzünde insanın istifadesine sunulmuş her şeyin bir emanet olduğunu belirterek bir sonraki sahibine teslim edinceye kadar emanetin en iyi şekilde korunması gerektiğini vurgulamıştır.

BM Genel Sekreteri Antonio Guterres'in "Tüm ülkeler iklim değişikliğiyle mücadele hususunda elini taşın altına koymalıdır" sözlerini hatırlatan Erdoğan, liderliği boyunca dile getirdiği "Küresel sorunların çözümünde gerek bölgesel, gerek uluslararası düzeyde iş birliğinin

tesis edilmesi şarttır” sözünü bir kez daha hatırlatmıştır. Türkiye’nin iklim değişikliği ile başarılı bir mücadele verdiğini ve atık yönetimi, iklim dostu teknoloji, enerji kaynaklarının kullanımı, hava, su ve toprak kalitesinin iyileştirilmesi yönünde önemli gelişmeler kaydettiğini ifade etmiştir. Erdoğan ortak evimiz dünyanın geleceği için iklim değişikliğiyle mücadele politikası yürütmede uluslararası alanda önemli bir aktör haline gelmiştir.

Biyolojik Çeşitlilik Zirvesi - 30.09.2020

Türkiye, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde iklim değişikliğiyle mücadelede ön safhalarda yer almış ve almaya devam etmektedir. Cumhurbaşkanı Erdoğan, BM 75. Genel Kurulu etkinlikleri kapsamında düzenlenen Biyolojik Çeşitlilik Zirvesi'ne 30 Eylül 2020 tarihinde video mesaj göndermiş ve insanlığın COVID-19 gibi küresel bir sınamadan geçtiği dönemde salgının hem sağlık hem de ekosistemdeki menfi etkilerinin nasıl yönetilebileceğini Türkiye'nin deneyimlerinden yola çıkarak dile getirmiştir. Lider diplomasisindeki tecrübeleri ışığında Koronavirüs salgını gibi kötü olaylar karşısında ülkelerin ders çıkarmaları gerektiği mesajını vermiştir.

İklim Liderler Zirvesi - 22.04.2021

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için yoğun bir çaba harcamaktadır. ABD'nin ev sahipliğinde 40 ülke liderinin katıldığı çevrimiçi İklim Zirvesi'nde konuşan Erdoğan, ülke liderlerine Türkiye'nin yenilenebilir enerjide bölgesinde lider ülke konumunda olduğundan gururla bahsetmiş ve bunu somut örneklerle şöyle açıklamıştır:

“Hâlihazırda elektrik kurulu gücümüzde yenilenebilir enerji kaynaklarının payı yüzde 52,3'tür. Bu oranla Avrupa'da 6'ncı, dünyada 13'üncü sırada yer alıyoruz. Hidroelektrik santrali kurulu gücünde ise Avrupa'da 2'nci, dünyada 9'uncu sıradayız. Elektrik üretimimizi 2030 yılına kadar güneş enerjisinden 10 gigavat, rüzgâr enerjisinden 16 gigavat kapasitesine çıkaracağız. Enerji verimliliğine yönelik atacağımız adımlar sayesinde 2023 yılında 66.6 milyon ton karbondioksit emisyon azaltımı hedefliyoruz.”

Her konuda olduğu gibi iklim değişikliği konusunda da dezavantajlı grupların yanında yer alan Erdoğan ülkelerin maalesef eşit konumda olmadığını, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında yük paylaşımının adil bir şekilde yapılmasının iklim değişikliğiyle mücadeleyi güçlendireceği değerlendirmesinde bulunmuştur.

BM Gıda Sistemleri Zirvesi - 23.09.2021

Türkiye iklim değişikliği ile mücadelede tecrübe ve imkanları sayesinde başarılı çalışmalar ortaya koymuştur. Cumhurbaşkanı Erdoğan lider diplomasisi ile konusu “iklim değişikliği” olan platformlarda Türkiye'nin mücadelesinin sesi olmuştur. Çevrim içi olarak düzenlenen BM Gıda Sistemleri Zirvesi'ne video mesaj göndererek dünyaya seslenmiştir.

Erdoğan “Daha adil bir dünya” arayışını bu kez de iklim değişikliğiyle mücadele konusunda tekrarlamıştır. “Yoğunluğu ve yıkıcı etkileri artan iklim felaketleri, su kıtlığı, kuraklık gibi iklim değişikliğinin sonuçları de gıda kaynaklarını menfi şekilde etkiliyor. Bu şekilde gıda sistemlerine yönelik maliyetler artarken gıda kaynaklarına erişim zorlaşmakta, zedelenen gıda güvenliği günümüzün en önemli imtihanlarından kitlesel göçü teşvik etmektedir.”

İslam İşbirliği Teşkilatı 8. Gıda Güvenliği Konferansı - 27.10.2021

İnsanlığın geleceği için iklim değişikliğiyle mücadelenin yürütülmesi zorunlu olan yeni bir dönem başlatıldığını özellikle vurgulayan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 27 Ekim 2021 tarihinde İslam İşbirliği Teşkilatı 8. Gıda Güvenliği ve Tarımsal Kalkınmadan Sorumlu Bakanlar Konferansı'na video mesaj göndermiştir. Gönderdiği mesajda dünya nüfusunun artışına bağlı olarak küresel gıda talebinin arttığını, afetler, su kıtlığı, orman yangınları, sel, erozyon, kuraklık gibi iklim değişikliğinin menfi sonuçlarının da gıda kaynaklarını tahrip ettiğini ve dezavantajlı grupların gıdaya erişiminin zorlaştığını İslam ülkelerine de anlatarak konunun önemine dikkatleri çekmiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan lider diplomasisi ile uluslararası platformlarda da sorunların çözümü için harekete geçilmesini sağlamaktadır. Bu toplantıda da “İslam İşbirliği Teşkilatı üyeleri olarak daha adil bir dünya için sesimizi yükseltmek insanlığa karşı mesuliyetimizin bir gereğidir. Tabii bunun için öncelikle aramızdaki dayanışma ve iş birliğini artırmamız büyük önem arz ediyor.” sözleriyle yine dayanışma ve iş birliği için harekete geçilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

G20 Roma Liderler Zirvesi - 31.10.2021

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan; “Dünya bencilce tüketilmeye devam edilmesi halinde nefes alınabilecek atmosfer, içilecek bir damla su, ekilecek bir karış toprak dahi kalmayacak.” sözleriyle neden küresel iklim değişikliğine karşı mücadele verilmesi gerektiğini açıkça ortaya koymuştur. Cumhurbaşkanı Erdoğan, G20 Roma Liderler Zirvesi boyunca yaptıkları tüm temaslarla iklim değişikliğiyle mücadelede acilen somut ve gerçekçi çözümlere ulaşılması gerektiğine vurgu yaptıklarını bildirmiştir.

Türk Konseyi 8. Zirvesi - 12.11.2021

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, dijital dönüşümde de liderlik yapmaktadır. “Yeşil Teknolojiler ve Dijital Çağda Akıllı Şehirler” teması altında düzenlenen Türk Konseyi 8. Zirvesi’nin açılışında konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum noktasında dijital çağda çevreye duyarlı çabalarıyla yeni bir kapı açmıştır.

Dijital dönüşümde neler yapılması gerektiği konusundaki yol haritasını “Önümüzdeki süreçte şehirlerimizi yeni teknolojileri ve yenilikçi yaklaşımları kullanarak, akıllı şehirlere dönüştürmeliyiz. Teşkilat olarak bu konularda ortak politikalar geliştirmeli ve dijital dönüşüme liderlik etmeliyiz. Bu doğrultuda tüm paydaşlarla birlikte insan odaklı ortak stratejik planlar oluşturmalı, dijital dönüşümün yol haritasını belirlemeliyiz, yeşil büyümeye yönelik ortak projelere birlikte imza atmalıyız.” şeklinde açıklamıştır.

Abu Dabi Veliht Prensi bin Zayed Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde - 24.11.2021

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Türkiye'yi ziyaret eden konuklarıyla gerçekleştirdiği görüşmelerde iklim değişikliği konusu da önemli bir yer almıştır. Ülkeler arası iş birliği anlaşmalarında iklim değişikliği de gündem maddesi olmuştur. 24 Kasım 2021 tarihinde Türkiye'ye resmî ziyaret gerçekleştiren Abu Dabi Veliht Prensi Şeyh Muhammed bin Zayed Al Nahyan ile Cumhurbaşkanı Erdoğan arasında hem ikili görüşmeler hem de heyetler arası görüşmeler gerçekleşmiştir. Türkiye Cumhuriyeti ve Birleşik Arap Emirlikleri arasında Çevre Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı imzalanmıştır.

Birleşik Arap Emirlikleri Kasr El Vatan Sarayı'nda - 14.02.2022

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde Türkiye, iklim değişikliği ile mücadelede samimi kararlılığını gösterecek birçok çalışma yürütmekte ve ülkeler arası ikili anlaşmalar imzalamaktadır. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 14 Şubat 2022 tarihinde 9 yıllık aranın ardından Birleşik Arap Emirlikleri'ne gitmiştir. Erdoğan'ın ziyareti onuruna Abu Dabi ve Dubai'deki sembol binalara Türk bayrağı yansıtılmıştır.

2021 yılı Kasım ayında Ankara'da temelleri atılan Türkiye ile Birleşik Arap Emirlikleri arasındaki yeni dönem ilişkilerinde iklim değişikliği konusu da önemli bir yer edinmiştir. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Abu Dabi Veliyaht Prensi Şeyh Muhammed bin Zayed El Nahyan'ın bir araya geldiği ziyaret kapsamında Türkiye-BAE arasında da iklim değişikliği olmak üzere kritik alanlarda 13 anlaşma imzalanmış ve iş birliği yapılması yönünde anlaşmaya varılmıştır.

Enerji ve İklim Konulu Büyük Ekonomiler Forumu - 17.06.2022

Erdoğan küresel sorunlar karşısında yenilikçi ve çözüm sunan lider diplomasisi örneği sunarak tüm dünyaya örnek olmaktadır. Cumhurbaşkanı Erdoğan katıldığı toplantıda Türkiye'nin yerli ve milî otomobili TOGG'dan büyük bir gururla bahsetmiş, sürdürülebilir ve iklim dostu ulaşım türlerini yaygınlaştırdıklarının altını çizmiştir.

İklim değişikliğinin yıkıcı etkileri karşısında kimsenin kayıtsız kalmaması gerektiğini belirten Erdoğan "İklim değişikliği ve çevre sorunlarıyla mücadeleyi en öncelikli meselelerimizden biri olarak görüyoruz. Ulusal ve uluslararası tüm paydaşların katılımıyla İklim Şûrası'nı gerçekleştirdik. Yeşil Mutabakat ile uyumlu olarak Yeşil Eylem Planımızı kabul ettik. Ulaştırma kaynaklı emisyonun azaltılması ve gübre yönetimi noktasında da üzerimize düşen görevleri yerine getiriyoruz. Çölleşme ve erozyonla mücadelede dünyanın lider ülkelerinden biriyiz. Türkiye, yenilenebilir kurulu gücü itibarıyla dünya 12'ncisi ve Avrupa 5'incisidir. Jeotermal kurulu gücünde Avrupa'da ilk sırada, hidroelektrik santrali kurulu gücünde ise Avrupa'da ikinci sırada yer alıyoruz." sözleriyle attıkları somut adımları sıralamıştır.

Irak Başbakanı Sudani'nin Ziyareti - 21.03.2023

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan dünyaya adeta lider diplomasisi dersi vermektedir. Her zaman sıkıntı çeken ülkelerin yanında olmuştur. 21 Mart 2023 tarihinde Türkiye'ye resmî ziyaret gerçekleştiren Irak Başbakanı Muhammed Şiya es Sudani'yi kabul eden Cumhurbaşkanı Erdoğan lider diplomasisi bağlamında girişimcilik özelliği ile Irak'ın karşı karşıya bulunduğu acil su sıkıntısını gündeme getirmiş, akılcı ve bilimsel bir iş birliği sunmuştur.

Yaptıkları ortak basın toplantısında Erdoğan "Su meselesini, çatışma değil, müşterek çıkarlarımıza hizmet edecek bir iş birliği alanı olarak değerlendiriyoruz. Ancak, Türkiye'de de yağışlar son 62 yılın en düşük seviyesinde seyrediyor. İklim değişikliğinin derinleştirdiği bir kuraklık döneminden geçiyoruz. Tüm bu olumsuzluklara rağmen Irak'ın sıkıntısının giderilmesi için, Dicle Nehri'nden bırakılan su miktarını bir ay süreyle, imkânlar ölçüsünde, artırma kararı aldık. Sınır aşan sularla ilgili meselelerin üstesinden ancak akılcı ve bilimsel iş birliğiyle gelebiliriz." diyerek Irak'ı yaşadığı sıkıntıda yalnız bırakmamıştır.

» İklim Değişikliği - Yeşil Kalkınma Devrimi bölümü detaylı raporu için QR kodu okutunuz

09

Karabağ Zaferi

Karabağ Zaferi

Ermenistan'ın 1990'ların başlarında işgal ettiği ve uzun yıllar boyunca işgal altında kalan Dağlık Karabağ, 2020 yılında 44 günlük bir sürede tarihi bir zaferle Azerbaycan tarafından özgürlüğüne kavuşturulmuştur. İkinci Karabağ Savaşı olarak adlandırılan savaş Ermenistan'ın 27 Eylül 2020 tarihindeki saldırıları ile başlamış Azerbaycan'ın karşı taarruz harekâtı başlatması "Karabağ" sorununun çözümünü beraberinde getirmiştir.

Ermenistan bu süreçte de savaş hukukunu hiçe sayan eylemlerini sürdürmüş, Gence şehrine düzenlenen dört ayrı balistik füze saldırısında 32 sivil hayatını kaybederken 125 sivil yaralanmıştır. Azerbaycan hükümetinin 9 Kasım 2020 tarihli verilerine göre, sivillere yönelik Ermenistan kaynaklı saldırılarda 100 Azerbaycanlı sivil hayatını kaybetmiş, 416 kişi yaralanmıştır. Savaş sonucunda Ermenistan verdiği büyük kayıpların ardından yenilgiyi kabul etmiş, 9 Kasım 2020'de ateşkes ilan edilmiş ve Azerbaycan topraklarından tamamen geri çekilmiştir.

Savaş sırasında Türkiye, siyasi ve diplomatik tüm olanaklarıyla Azerbaycan'ın yanında yer almış, savaşın kazanılmasında Türk yapımı insansız hava araçları önemli rol oynamıştır. Türkiye bir yandan resmî kurumları ve basın organlarıyla uluslararası alanda Azerbaycan'ın haklı davasını ve Ermenistan'ın savaş suçlarını da içeren eylemlerini tüm dünyaya duyururken bir taraftan da savunma sanayii alanında

verdiği destek ile Azerbaycan'ın harekât boyunca elde ettiği askerî başarısına önemli katkılar sağlamıştır.

Karabağ Zaferi hiç şüphesiz Azerbaycan ve Türkiye tarafından ortak bir zafer olarak kabul edilmektedir. Cumhurbaşkanı Erdoğan kardeşlik hukukuyla yakınlık gösterdiği, Azerbaycan Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev ile Bakü'de düzenlenen Zafer Geçidi Töreni'nde bulunmuş, her diplomatik platformda da Can Azerbaycan'ın zaferini dile getirmiştir. Bu anlamda 9 Kasım 2020 tarihinde elde edilen Karabağ Zaferi, Azerbaycan için milli bir gurur olmasının yanı sıra Türkiye-Azerbaycan ilişkileri, bölge dinamikleri ve bölgenin geleceği üzerine de önemli sonuçları olan bir zaferdir.

Azerbaycan'ın "Bayrak Günü" Mesajı - 09.11.2020

Cumhurbaşkanı Erdoğan Karabağ Savaşı'nın zafere dönüştüğü 9 Kasım 2020 tarihinde Azerbaycan'ın Bayrak Günü'nü tebrik için bir mesaj yayınlarak "aynı ananın iki oğlu" "Can Azerbaycan" olarak nitelendiği Azerbaycan'la uluslararası alanda "iki devlet tek millet" olarak hareket ettiğimizi dünyaya duyurmuştur.

Karabağ Savaşı ile ilgili de "Azerbaycan'ın, Birleşmiş Milletler ve AGİT kararlarına rağmen yaklaşık 30 yıldır Ermeni işgali altında bulunan Dağlık Karabağ'daki topraklarını özgürleştirme mücadelesini tüm kalbimiz ve imkanlarımızla destekliyoruz.

Dün, kadim Türk şehri Şuşa'nın da işgalden kurtarılmasıyla mutlak zafere olan inancımız ve umudumuz daha da artmıştır.

Arzumuz ve temennimiz, kahraman Azerbaycan ordusu karşısında bozguna uğrayan Ermenistan'ın daha fazla kan dökülmeden, işgal ettiği toprakları gerçek sahiplerine teslim etmesidir.

Türkiye, Dağlık Karabağ'ın tamamında şanlı Azerbaycan bayrağı özgürce dalgalanana kadar Azerbaycanlı kardeşlerinin yanında durmaya devam edecektir." demiştir.

Halifax Uluslararası Güvenlik Forumu - 21.11.2020

Karabağ sorununda Türkiye'nin Azerbaycan'a desteğini her platformda dile getiren Cumhurbaşkanı Erdoğan, Halifax Uluslararası Güvenlik Forumu'nda yaptığı konuşmada Türkiye'nin etrafındaki sorunlarla ilgilenirken asla yayılcı, müdahaleci bir anlayış içinde olmadığını ve hiç kimsenin, hiçbir ülkenin toprağında, egemenliğinde, iç işlerinde gözünün olmadığını belirtmiştir.

Sözlerine sorunun çözümünde Türkiye'nin rolü için "Dağlık Karabağ meselesi bu noktada önemli bir örnektir. Azerbaycan toprağı olan bu bölge BM ve AGİT kararlarına rağmen yaklaşık 30 yıl boyunca Ermenistan tarafından işgal edilmiş durumdaydı. Sorunu çözmek amacıyla oluşturulan Minsk Grubu eş başkanları ise işgali sonlandırma noktasında şimdiye kadar maalesef hiçbir adım atmamıştı. Rusya Federasyonu ile ortak çabalarımız sayesinde varılan anlaşmayla hem sıcak bir çatışmayı bitirdik hem de 30 yıldır buzdolabında bekletilen bir sorunun çözümüne katkı sağladık" ifadeleriyle devam eden Cumhurbaşkanı Erdoğan Karabağ'ın özgürlük mücadelesinde Türkiye'nin rolünün altını çizmiştir.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev ile Düzenlenen Ortak Basın Toplantısı - 10.12.2020

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ile gerçekleştirdiği ortak basın toplantısında yaptığı açıklamada, “Gerçekten 44 günlük bir savaş sonrasında ortaya çıkan netice Azerbaycan’daki kardeşlerimizi nasıl sevindirdiyse aynı şekilde Türkiye’deki kardeşlerini de sevindirmiştir. Bu gerek şahsımızda gerek tüm milletimizin şahsında yaşanan bir sevinçti.” demiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan sorunun 30 yıldır çözülememesi ile ilgili Minsk Üçlüsünü işaret ederek Rusya Devlet Başkanı Putin’in sorunun çözümünde olumlu yaklaşımının önemli olduğuna değinmiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Aliyev’in “Gerekirse altılı bir platform da oluşturabiliriz” dediğini anımsatarak altılı platformu Rusya Devlet Başkanı Putin’in de kabullendiğini belirtmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan, altılı platformla ilgili şunları söylemiştir: “Neydi o altılı platform? Rusya-Türkiye-Azerbaycan-İran-Gürcistan eğer kabullenir, uyarlar sa Ermenistan da bu platformun içerisinde yer alabilir. Böylece altılı platformla bir bölgesel barışı tesis edelim dendi.” Azerbaycan’ın bu

yeni oluşumun ardından bölgede çok ciddi alt yapı ve üst yapı adımları atacağını ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan bu konudaki desteklerinin de süreceğine değinmiştir.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev de “Erdoğan’ın liderliği sayesinde Türkiye, dünya çapında güç merkezine dönüşmüş durumda. Türkiye, ezilen halkların çıkarlarını savunuyor. Bugün Erdoğan Türkiye’si; dünya için bir örnektir. Bağımsızlık, mertlik, cesaret ve gelişmişlik örneğidir.” diye konuşmuştur.

Ortak basın toplantısı öncesinde Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev’in huzurunda iki ülke arasında üç anlaşma imzalanmıştır.

“Bölge Üzerinde Etkisi Olan Herkesi, Hakikatleri Görmeye, Azerbaycan Halkının Zaferini Kabullemeye ve Geleceğe Bakmaya Davet Ediyoruz”- 15.06.2021

Resmî ziyaret için Azerbaycan'da bulunan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, baş başa görüşmelerin ardından Şuşa Valiliği bahçesinde ortak basın toplantısı düzenlemiş ve Şuşa Beyannamesi'ni imzalamıştır.⁰¹

Suşa Beyannamesi ile ilgili Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Bugün değerli kardeşimin de ifade ettiği gibi özellikle tek millet, iki devlet temelinde yükselttiğimiz ilişkilerimizi daha da ileriye taşıyacak yeni bir tarihî adımı attık. Bu adım önemli ve bunu bundan sonraki süreçte daha da

⁰¹ Şuşa Beyannamesi taraflardan birisine yönelik tehdit veya saldırı söz konusu olduğunda hızlı ve kararlı bir şekilde beraber hareket etmeyi öngörmektedir. Bununla beraber beynamede uluslararası hukuka ve Birleşmiş Milletler Şartı'na uygun olarak küresel ve bölgesel barış ile istikrarın sağlanmasına yönelik ortak çabalara vurgu yapılması ittifakın savunmacı ve barışçıl karakterini yansıtmaktadır. Öte yandan bir tehdit bulunmasa bile iki ülkenin Güvenlik Konseylerinin milli güvenlik konularında düzenli ortak toplantılar gerçekleştirecek olması ikili ilişkilerde yeni ve önemli bir aşamayı temsil etmektedir.

Bunun yanı sıra deniz, hava ve uzay alanı ile siber güvenlik ve medya alanında geliştirilmesi öngörülen iş birliği ve özellikle savunma sanayii alanında ortak üretimi ve teknoloji paylaşımını da içeren iş birliğine yapılan vurgu hayati önemdedir. Şuşa Beyannamesi'nden önce çeşitli alanlarda gerçekleştirilen iş birliği ve bu iş birliğinin ortaya çıkardığı pratik sonuçlar düşünüldüğünde; iki ülkenin de mevcut alanlardaki iş birliğini derinleştireceği ve yeni alanlarda hızlı bir şekilde iş birliğine girişeceği açıktır. (<https://www.setav.org/susa-beyannamesinin-anlami/>)

güçlendireceğiz, güçlendirerek yolumuza da devam edeceğiz. Biraz önce kardeşimin ifade ettiği Şuşa Beyannamesi ile ilişkilerimizin yeni dönemdeki yol haritasını belirledik.” demiştir.

Azerbaycan’ın Güney Zengezur Koridoru Projesi’ni önemli gördüklerini ve desteklediklerini belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Bu projenin hayata geçirilmesiyle doğudan batıya herkesin istifade edebileceği yeni bir orta koridor açılacaktır; bu, çok büyük önem arz ediyor.” ifadelerini kullanmıştır.

Azərbaycan Milli Məclisi'ndə - 16.06.2021

Cumhurbaşkanı Erdoğan, savaştan sonra bölgede barışın tesisi için Azerbaycan'la birlikte geliştirilen olumlu tutumla ilgili Azerbaycan Millî Meclisi'nde yaptıkları konuşmasında "Karabağ Zaferi'nin Azerbaycan'a, Kafkaslara ve dünyaya getireceği yararların kıymeti zaman geçtikçe daha iyi anlaşılacaktır. Bu zaferden kimse rahatsız olmasın, çünkü bu yıkımın değil, insanın, zulmün değil adaletin, nobranlığın değil zarafetin, savaşın değil barışın, kanın değil kalbin zaferidir." demiştir.

Altılı platformla ilgili Azerbaycan'la birlikte yaptıkları çağrıyla yineleyerek, lider diplomasisinin önemli bir sacayağını oluşturan mekanizmalar kurmak perspektifinde "Rusya, Türkiye, Azerbaycan, İran, Ermenistan ve Gürcistan, bu platformla birlikte artık bölgede bir sükûnet meydana gelsin, bölgede düşmanlıklar ortadan kalksın." demiştir. Bu konudaki Gürcistan'ın çekincelerini son Gürcistan Başbakanı ile Türkiye ziyaretinde görüşüğünü dile getirmiştir.

Ermenistan Azerbaycan'la problemlerini çözdükçe Türkiye'nin gereken adımları atacağını belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye sınırlarının açılmasının Ermenistan'a sağlayacağı faydaları hatırlamıştır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, birlikte hareket etmenin önemini şu sözleriyle ifade etmiştir: "Zaferi herkesin ortak zaferi haline getirmek bizlerin elindedir. Bir daha Kafkasya'nın boynuna kimsenin esaret zinciri vuramaması için önümüze çıkan fırsatları hep birlikte en iyi şekilde değerlendirmeliyiz. Dik durursak, sağlam durursak, bir olur, beraber olursak Allah'ın izniyle bunları çözeriz. İnşallah medeniyet güneşimizi yeniden en tepeye çıkartarak barışı ve adaleti bölgemizde ve dünyada hâkim kılacağımız günler yakındır."

**“Bölgede Kalıcı Barış ve Kapsamlı Normalleşmeden Yanayız”-
26.10.2021**

Karabağ Zaferi'nin ardından barışın kalıcı hale getirilmesi için bölge ülkeleriyle sürdürülen lider diplomasisi, bölgenin normalleştirilmesinde önemli rol oynamaktadır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Azerbaycan ziyaretinin ardından Cumhurbaşkanı Aliyev ile düzenlediği ortak basın toplantısında, “Kalıcı barışın sağlanması ve özlenen normalleşme yönünde ilerlenmesi için ortam bugün hiç olmadığı kadar elverişlidir. Bunun için bölgedeki yeni duruma uygun hareket edilmesi gerekiyor. Biz bölgede kalıcı barış ve kapsamlı normalleşmeden yanayız.” demiştir.

Bölgede kısa sürede çok sayıda yatırımın hayata geçirildiğine işaret eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, bölgeden ayrılmak zorunda bırakılmış Azerbaycanlıların en kısa zamanda bu topraklara dönme imkânını bulacaklarına inandığını söylemiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, bölgede, kalıcı barış ve kapsamlı normalleşme için şunları kaydetmiştir: “Bu coğrafyadan geçecek kara ve demir yolu hatları sadece Azerbaycan ve Türkiye için değil tüm bölge ülkeleri için ekonomik ve ticari fırsatlar doğuracaktır. Gün gelecek Zengezur'dan çıkıp İstanbul'a kadar gidebileceğiz, Iğdır, Kars'a gidebileceğiz ve bölgenin transit lojistik merkez olma konumu perçinlenecektir. Bu gelişmeden İran, Gürcistan, Ermenistan dâhil Azerbaycan'ın tüm komşuları istifade edecektir. Hülasa bu projeler dışlayıcı değil kapsayıcıdır.”

“Semerkant Zirvesi’nin Türk Devletleri Arasındaki İş Birliğini Çok Daha İleri Taşıyacağına İnanıyorum” - 10.11.2022

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Semerkant Zirvesi öncesinde konu ile ilgili yaptığı değerlendirmede Ermenistan’la en son Prag’da görüşmeler yaptıklarını ifade ederek şöyle konuşmuştur: “Kendilerine de çok açık net şunu söyledik; siz Azerbaycan’la ilişkileri olumlu istikamette yürütürseniz Türkiye olarak bizim de Ermenistan’la olan ilişkilerimiz

olumlu istikamette yürüyecektir. Gerek dar kapsamlı gerek heyetler arası yaptığımız görüşmede, bunu çok açık, net kendilerine ifade ettik. Eğer bunu başarabilirlerse bizim de bakışımız, olumlu istikamette değişir ve bu konuda bizler de düşman üretmeye değil, dost kazanmaya gayret ediyoruz. Temennim odur ki Ermenistan yönetimi, bunu başarırsa hele hele bir de tabii gerek Laçın gerek Zengezur, bunlarla ilgili Azerbaycan'la atacakları adımlar da bizim atacağımız adımları olumlu istikamette etkiler.”

Cumhurbaşkanı Erdoğan'a, Semerkant'ta "Türk Dünyası Ali Nişanı" Verildi - 11.11.2022

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a, Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) Devlet Başkanları 9. Zirvesi için bulunduğu Özbekistan'ın Semerkant şehrinde, Türk Dünyasına hizmetlerinden dolayı "Türk Dünyası Ali Nişanı" tevcih edilmiştir.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev, "Türk Devletleri Teşkilatı'nda önemli rolünüz oldu. Türk devletlerinin stratejik iş birliğine, Türk halklarının iş birliğine, Türk devletlerinin faaliyetlerine önemli katkılarınız oldu. Bu katkılarınız ve gayretleriniz nedeniyle Türk Devletleri Teşkilatı olarak size "Türk Dünyası Ali Nişanı"ni tevcih ediyoruz." demiştir.

» Karabağ Zaferi
bölümü detaylı raporu için QR kodu okutunuz

LEADER-TO-LEADER DIPLOMACY

PREFACE

As countries have recently been facing various regional and global challenges, Türkiye has been pursuing a multidimensional and multifaceted diplomatic strategy. Our country stands out by making firm and secure diplomatic moves, even though this period is remembered as the year of crises for the entire world. We fortify our position on the global stage with each passing day as a result of our effective diplomacy, which is earning us the respect of the international community. We do not refrain from assuming responsibility and embrace as our guiding principles the pursuit of peace instead of war, the development of solutions rather than the creation of problems, and the safeguarding of the rights of the entire world over the global status quo. All of this elevates Türkiye to a key player in resolving numerous global crises and even to a safe haven for dialogue.

Especially in the last 20 years, we have made significant strides in all fields, including the economy, health, foreign policy, fight against terrorism, justice, education, transportation, technology, defence industry, energy, sports, and communication. Thus, not only have we ensured the prosperity, development, democracy, and security of our nation, but we have also become an actor in maintaining regional and global peace and stability. While building a great and powerful Türkiye, we have assumed a great responsibility with our public diplomacy models encompassing the entire globe, ranging from peace diplomacy to humanitarian aid under the motto “A Fairer World.” Under this responsibility, we engaged in exemplary diplomacy with the foreign heads of state and government we welcomed into our nation, including in one-on-one and inter-delegational meetings, as well as through phone calls and conducting intensive diplomacy traffic on international platforms. The case of Türkiye thus made clear to the entire world the value of interpersonal relationships in diplomacy.

As a result of the diplomatic process undertaken, we now know that Türkiye is the heart of the globe, particularly in the recent past when significant events have unfolded, leaving indelible remarks in history. We led international diplomacy on critical issues. With the agreement signed in İstanbul, we avoided a global food crisis while the war between Russia and Ukraine was still raging. Throughout this process,

Türkiye has been in communication with both Russia and Ukraine and has earned the trust of both nations. During the COVID-19 pandemic, we provided support to 160 nations and 14 international organisations. We took initiatives to mobilise international organisations to resolve the conflicts in Africa, the Balkans, and between Israel and Palestine. We have exerted substantial efforts on bilateral and multilateral platforms. In addition, the establishment of enduring peace, trust, and stability has become the highest priority of our foreign policy. During the resolution of the Karabakh conflict, we sided with Azerbaijan's just cause through diplomatic and political means. Furthermore, we thwarted the treacherous coup attempt that took place in our country on July 15 through our nation's exceptional valour. We have not only made great strides in addressing domestic and regional issues but also international ones, such as the fight against climate change. During this period, we have once again demonstrated our nation's success in the arena of leader-to-leader diplomacy and transformed Türkiye into a country that influences the development of the international community. This process has demonstrated the significance of what we regard as "leader-to-leader diplomacy."

In the absence of the necessary solidarity in the face of challenges such as crises, conflicts, injustices, climate change, and terrorism, international organisations are unable to fulfil their envisioned responsibilities regarding these issues. People-driven politics, political stability, and effective diplomacy have allowed Türkiye to be influential in its immediate region in a variety of fields as well as in global developments.

Ultimately, regional as well as global events have once again demonstrated the significance of the powerful image of a leader in foreign policy. Within the framework of the Century of Türkiye, Türkiye will maintain its influence and ensure peace and stability throughout its region and around the world, as it has done so in the past. I am extremely confident that our nation will attain a multitude of achievements and breakthroughs in the future.

PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF TÜRKİYE
RECEP TAYYİP ERDOĞAN

INTRODUCTION

In recent years, the world has been confronted with a variety of global challenges, conflicts, wars, terrorism, pandemics, and climate change. In the face of these problems, which affect humanity as a whole and cannot be solved by any single country, neither countries nor international organisations have demonstrated the necessary resolve to find solutions. With this outlook in mind, our President Recep Tayyip Erdoğan assumed responsibility, demonstrating outstanding leadership and saying that “The World is Bigger than 5” in pursuit of his motto “A Fairer World is Possible”. He spearheaded the change by questioning the global status quo and advocating for reform. He has conducted effective diplomacy in both rhetoric and practise, both on the platforms where he has participated and during bilateral visits. He has assumed his position and extended a helping hand wherever injustice or oppression exists, regardless of identity, belief, ethnicity, or cultural background. In this framework, Türkiye has pursued an international policy that is pro-active, multi-dimensional, enterprising, reliable, promotes international peace, and is humanitarian. The fact that there are now 257 foreign missions is indicative of this. The diplomatic network of Türkiye is now the fifth-largest in the world.

With more than 20 years of government experience and the leadership of President Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye has distinguished itself as a prominent and stabilising country in its region and the world through its solutions and mediation efforts on not only national

and regional but also global issues. The most recent example of this is the resolution of the grain crisis caused by the Russia-Ukraine war. The crisis, which would have led to a global food supply problem, was averted with the creation of the grain corridor as a result of diplomatic initiatives led by President Erdoğan.

The contributions of President Erdoğan's intensive diplomacy on regional and global issues to global peace and stability, as well as to the improvement of our bilateral relations, are valued by the entire international community. The book "Leader-to-Leader Diplomacy", which has been prepared by the Presidency's Directorate of Communications, elucidates President Recep Tayyip Erdoğan's leadership and role that inspired many countries around the world in matters such as mediation efforts to bring an end to the Russia-Ukraine War, the fight against the global coronavirus pandemic, the resolution of the Israeli-Palestinian conflict and the conflicts in Africa and the Balkans, the fight against terrorism, the aversion of the July 15 coup attempt, the Karabakh Victory, and the fight against climate change.

As in the previous 20 years, President Recep Tayyip Erdoğan's leadership will continue to be the assurance of peace, security, and stability for our region and the entire world, as well as the strengthening of our country in every field.

PRESIDENCY'S DIRECTOR OF COMMUNICATIONS, REPUBLIC OF TÜRKİYE

PROF. FAHRETTİN ALTUN

**LEADER-TO-LEADER
DIPLOMACY**

Leader-to-Leader Diplomacy

Since humanity began to live as a society, leaders and leadership have been an important part of social and political life. Therefore, it is fair to say that the significance of studying leaders and leadership has grown as civilizations and history have developed. Leadership research has expanded beyond sociology to become an important area of study in international relations since the 1930s.

It is surely difficult to argue that the concept of leader-to-leader diplomacy emerged overnight. Leaders' personalities, beliefs, and political understanding have long been studied in the field of international relations in terms of their role in decision-making processes. As the world entered the era of strong leaders in the mid-2000s, leadership and leaders began to take centre stage in diplomacy. In other words, the paths of diplomacy and leaders have begun to intersect more frequently. Today, leadership has become an issue of debate because the leader is not just the supreme decision-maker of a sovereign state, as is assumed by classical approaches to international relations.

Since the outbreak of the Russia-Ukraine War, leader-to-leader diplomacy has been one of the most frequently mentioned concepts among the international public. History will always remember President Recep Tayyip Erdoğan's intensive diplomacy for regional and global peace. It is worth noting that leader-to-leader diplomacy is one of the most important complementary elements of Türkiye's recent enterprising and humanitarian foreign policy, not only in the context of the Russia-Ukraine War.

So, what exactly is the concept of leader-to-leader diplomacy?

Although there are numerous definitions of leader-to-leader diplomacy, it can be broadly defined as “the competence of political leaders to solve international problems through personal relationships with other leaders.” As various regional and global issues have created turbulence in the international system over the past several years, leaders have become more influential and visible than ever before as the key actors that settle these processes. Therefore, it has become necessary to add new aspects to the basic definition of leader-to-leader diplomacy.

Leader-to-leader diplomacy stands out as the most fundamental foreign policy style of the leaders who will resolve the uncertainties of the 21st century. Therefore, it should be emphasised that four aspects are important in its implementation: enterprise, intense interaction, flexible thinking, and the friendship of leaders.

Due to the unpredictability of the current international system and the complexity of the problems, enterprise has gained prominence within the concept of leader-to-leader diplomacy. In addition to leader-to-leader diplomacy, enterprising leaders are the leaders who are actively involved in resolving international problems with their rapid and effective crisis management solutions.

Undoubtedly, maintaining close bilateral relations between leaders is one of the most important factors in leader-to-leader diplomacy. Intensive interaction usually refers to face-to-face meetings, but the digitalization of diplomacy has enabled faster and more instant communication through a variety of methods and tools.

Flexible thinking in solving challenging and complex problems is one of the factors that helps leader-to-leader diplomacy produce effective results. In the face of rapidly changing regional and global dynamics, flexible thinking paves the way for turning crises into opportunities and establishing new spheres of influence.

Even though friendship between leaders is controversial in international relations, it is important to note that leaders who assume the same role develop a relationship based on mutual trust and consistency.

This book will examine President Recep Tayyip Erdoğan's leader-to-leader diplomacy, which has inspired many leaders around the world and will resolve uncertainties at a time when the world is experiencing a historic period in terms of crises and shared problems, under specific chapters.

01

Russia-Ukraine War

Russia-Ukraine War

Russia-Ukraine Crisis Peace Negotiations Within the Framework of Antalya Diplomacy Forum - March 10-13, 2022

As part of the Antalya Diplomacy Forum on March 10, 2022, a meeting was held in a tripartite format, and it was greatly influenced by President Recep Tayyip Erdoğan's leader-to-leader diplomacy, the peaceful principles adopted by Turkish foreign policy, and the fair approach to the parties with the participation of the two countries' foreign ministers, Sergey Lavrov, Dmitro Kuleba, and Turkish Foreign Minister Mevlüt Çavuşoğlu.

In his remarks at the Antalya Diplomacy Forum, President Erdoğan called attention to the intense diplomacy traffic in Türkiye since the crisis' beginning.

When President Recep Tayyip Erdoğan's leader-to-leader diplomacy and the policies Türkiye is pursuing in the ongoing hot conflict environment are used in tandem with intense effort and objective perspectives, Türkiye's role in international diplomacy and its substantial efforts for peace strengthen Türkiye's critical role in conflict resolution daily and continue to contribute to global peace in real terms.

Erdoğan-Scholz Joint Press Conference Meeting - March 14, 2022

During the meeting between President Recep Tayyip Erdoğan and Chancellor Olaf Scholz of Germany, the two leaders discussed leader-to-leader diplomacy based on the sincere approach of President Recep Tayyip Erdoğan to bilateral relations to establish a ceasefire between Russia and Ukraine, two important partners of Türkiye in the international arena, meet on common ground and establish a sustainable dialogue between the parties, the increase in effort with the contribution of the efforts of states to accelerate the establishment of peace, and the contribution of Germany, which is an important economic, political, and military actor in the European Union and NATO, to the process.

Speaking about the Russia-Ukraine War, which is the main focus of the official visit, President Erdoğan said, “While taking the necessary measures for European security, we also agreed to accelerate diplomatic efforts towards a solution.” He reiterated the main objective of NATO in his remarks and told Scholz that Western states should support Türkiye’s ongoing efforts, particularly in terms of diplomatic efforts, in taking the necessary steps to ensure peace with its European partners.

Joint Press Conference with President Duda of Poland - March 16, 2022

Since the first day of the war, EU member Poland, Ukraine's neighbour, has been one of the most crucial countries in Europe in terms of logistics and refugees. Since the start of the war, the long-standing positive relations Türkiye has built with Poland have been essential.

As the war enters its first month, Ankara has emerged as the diplomatic centre thanks to President Erdoğan's leader-to-leader diplomacy. Speaking about the war between Russia and Ukraine at a joint press conference with Chancellor Scholz of Germany and President Andrzej Duda of Poland, who arrived in Türkiye after Scholz, President Erdoğan said, "We agreed on the basis that diplomatic efforts should be accelerated to end the war. By saying, "As Türkiye, we continue our initiatives aimed at achieving a ceasefire," he emphasised Türkiye's role in the process.

Erdoğan-Rutte Joint Press Conference Meeting - March 22, 2022

The world applauded Türkiye's intense efforts to reinforce its mediation role during the days when the Russia-Ukraine War continued to escalate. The important role of Türkiye as a mediator in the Ukraine-Russia War was heightened by President Recep Tayyip Erdoğan's intense leader-to-leader diplomacy efforts based on honesty and sincerity and the Turkish foreign policy's adoption of peaceful and transparent practices. The meeting with Prime Minister Mark Rutte of Denmark on March 22, 2022, at the Presidential Complex was primarily focused on the Russia-Ukraine War and Türkiye's role as a mediator.

Regarding the Russia-Ukraine War, President Erdoğan said, "We acknowledge the difficulties posed by the situation, but we will persist with our sincere initiatives that view diplomacy as the only viable option." Prime Minister Rutte of Denmark thanked President Erdoğan, saying, "Türkiye (at NATO) is very important to the alliance on both a political and military level." Conveying in his speech the critical significance of Türkiye's efforts, Rutte said, "As one of the few countries with no barriers to the two countries (Russia and Ukraine), I would like to state that we support Türkiye (in its role as a mediator)."

Press Conference Held After the Extraordinary Summit of NATO Heads of State and Government – March 24, 2022

President Recep Tayyip Erdoğan actively engages in leader-to-leader diplomacy through multilateral platforms as well as bilateral meetings with the leaders. Attending the Extraordinary Summit of NATO Heads of State and Government as the leader of a country that plays a critical role in the security of the Black Sea as well as having the second largest army in NATO, President Erdoğan’s remarks following the Summit made a mark in history.

In response to the question, “How did these efforts reflect on the summit, and what kind of feedback did you get from your meetings with the leaders?” President Erdoğan said, “The approach we took from the leaders in our bilateral meetings was how warm the relations Türkiye established in the meantime were, and how much of a positive approach it showed from here, and for this, of course, they thanked us. They also thanked Türkiye at the Leaders’ Summit. Of course, the leaders are interested in these steps because of our warm connections. As Türkiye we will stick with the same approach in the next period.”

Istanbul Dolmabahçe Palace Peace Negotiations - March 29, 2022

President Recep Tayyip Erdoğan has been the only head of state able to meet with the leaders of both countries to initiate peace talks through leader-to-leader diplomacy since the start of the Russia-Ukraine War through . Due to the tireless efforts of President Recep Tayyip Erdoğan, the delegation meetings in Dolmabahçe took place after the peace talks that began on the margins of the Antalya Diplomacy Forum (ADF) at the beginning of March.

In his opening remarks to the delegation-to-delegation meetings, Türkiye's efforts were memorialised in history through Erdoğan's remarks: "Since the first day of the crisis, we have made sincere efforts at all levels to prevent an escalation. We have tried to uphold this law's requirements while fostering a sense of neighbourhood, friendship, and human proximity. I conducted intense diplomacy with several colleagues, especially your distinguished heads of state."

More than a year after the war began, Türkiye was the only country that hosted delegates from the two countries as part of peace talks, with President Erdoğan becoming the sole world leader who assumed responsibility for regional and global peace.

Extraordinary Summit of NATO Heads of State and Government- June 30, 2022

NATO leaders recently convened in Madrid, Spain, to consider possible responses to the Russia-Ukraine War on the borders of their allies. While NATO member countries' security worries have grown as a result of the Russia-Ukraine War, one-on-one talks between leaders and President Erdoğan's relations with both NATO leaders and Putin and Zelensky play an important role in keeping a safe environment and peace.

In a statement, President Erdoğan said, "We should increase our diplomatic initiatives. Zelensky addressed us via videoconference during the first session of the summit. I have been in close contact with Zelensky since the beginning of the process. I have been maintaining my regular dialogue with Putin as well. All of these efforts are aimed at paving the way for lasting peace. We all feel the war's negative implications for the economy. There are no losers in a fair peace. We should further consolidate the hopes that flourished with the talks in Istanbul. During our talks, we explained the efforts we have been exerting since the onset of the war with the aim of minimising the humanitarian impacts of the crisis" and thus underlined the importance of leader-to-leader diplomacy.

Grain Corridor Agreement - July 22, 2022

**The world congratulated
Türkiye on the grain corridor
agreement in İstanbul**

The Grain Corridor Agreement has been one of the most tangible outcomes of President Recep Tayyip Erdoğan’s leader-to-leader diplomacy since the start of the Russia-Ukraine War. Speaking at the signing ceremony, President Erdoğan said,

“With the ship traffic that will start in the coming days, we will inaugurate a new corridor from the Black Sea to many countries in the world. The agreement has been made on all stages, from the departure of the ships to their safe passage as well as their arrival at the port of destination,” emphasising the deal’s multifaceted nature.

Indeed, since the agreement was reached, more than 800 ships have transferred 25 million metric tonnes of grain to various parts of the world, averting a potential food and humanitarian crisis thanks to Türkiye. As of March 2023, it was decided to extend the period of the stated deal, which had completed one year, thanks to the tireless efforts of President Recep Tayyip Erdoğan.

The US

"The United States **welcomes** this step. We **appreciate the diplomatic leadership** of the UN Secretary-General Antonio Guterres, as well as President Erdoğan of Türkiye, in reaching this agreement."

The UK

"It is vital that Ukrainian grain reaches international food markets, and we **applaud Türkiye and the UN Secretary-General for their efforts** to broker this agreement."

Italy

"The agreements signed today in İstanbul by Ukraine, Russia, Türkiye and the United Nations are **excellent news for the entire international community.**"

France

"We **appreciate the agreement** aimed at securing Ukrainian grain exports via the Black Sea"

Sweden

"We would like to **thank UN Secretary-General Antonio Guterres and Turkish President Recep Tayyip Erdoğan for their efforts to alleviate the global food crisis**"

European Union

"We **hail Türkiye's critical role** in the grain corridor deal"

Pakistan

Prime Minister Shehbaz Sharif **congratulated Recep Tayyip Erdoğan and thanked Türkiye** for its key role in preventing the global food crisis.

Bahrain

The **efforts exerted** by the Republic of Türkiye and the United Nations (UN) for the grain corridor deal signed in İstanbul **were praised.**

Arab League

"The Arab League **welcomes the agreement reached under the auspices of the United Nations between Russia, Ukraine, and Türkiye** to facilitate grain exports from Ukrainian Black Sea ports."

African Union

"We **welcome the signing of an agreement** under the auspices of President Recep Tayyip Erdoğan and UN Secretary-General Antonio Guterres that will allow grain and agricultural products to be exported via the Black Sea."

Ukraine

President Volodymyr Zelensky expressed **gratitude to Erdoğan and Guterres** for their efforts in the deal in İstanbul.

President Erdoğan Meets with President Putin of Russia - August 5, 2022

President Erdoğan was the only leader that was able to meet President Putin of Russia, who has faced political isolation due to embargoes imposed by the US, the EU, and many other countries since the outbreak of the Russia-Ukraine War. The two leaders met in Sochi. Emphasising the Grain Corridor Agreement put forth by President Erdoğan through his leader-to-leader diplomacy efforts, President Putin stated, “This matter concerns many countries, especially developing countries. These countries are on the edge of major problems with food and fertiliser deliveries. The decisions that have been taken thanks to your personal contribution are extremely important for all these countries. I would like to thank you for that.”

Joint Press Conference with President Pahor of Slovenia - August 10, 2022

President Borut Pahor of Slovenia paid a visit to our country on August 10, 2022, to hold talks on friendship and cooperation between the countries, as well as the effects of the Russia-Ukraine War on Türkiye and its surrounding geography, and new security threats that may arise, particularly concerns taken seriously by Slovenia, a member of the European Union and located in the Balkans.

President Borut Pahor of Slovenia said, “I would like to express to the Turkish people and the global public that Slovenia appreciates President Erdoğan and Türkiye’s mediation role between Russia and Ukraine. Rather than using force to establish peace at this time, there is an endeavour to mediate in order to prevent the suffering of innocent people and to initiate a fair, peaceful dialogue,” and so Türkiye announced its mediation role to the entire world and appreciated the initiatives made.

President Erdoğan's Visit to Ukraine - August 18, 2022

As the Russia-Ukraine War entered its sixth month, President Recep Tayyip Erdoğan's visit to Lviv with United Nations (UN) Secretary-General António Guterres, as the only leader who could interact with both countries and their leaders, went down in history. President Erdoğan's personal connection with President Zelensky of Ukraine played a vital role in both bilateral ties and peace processes.

In Ukraine, where only a small number of leaders have been present since the beginning of the war, both the desire to safeguard the grain corridor and President Erdoğan's emphasis on sustaining the leaders' diplomatic efforts to restore peace were highlighted.

Shanghai Cooperation Organisation Summit- September 16, 2022

The Shanghai Cooperation Organisation (SCO) 2022 summit, to which Türkiye was a dialogue partner in 2012, took place in the midst of various regional and global challenges, particularly the Russia-Ukraine War. President Recep Tayyip Erdoğan, who has close contacts with the leaders of the member nations, has been the main agenda of the conference with his peacekeeping and leader-to-leader diplomacy on the grain corridor at such a vital time.

Erdoğan stated in his speech, “Our goal is to establish a zone of peace in our region and beyond through an enterprising diplomacy approach that prioritises people and human values. In this context, we are making significant efforts to resolve the conflicts in Ukraine through dialogue as quickly as feasible.”

European Political Community Summit - October 6, 2022

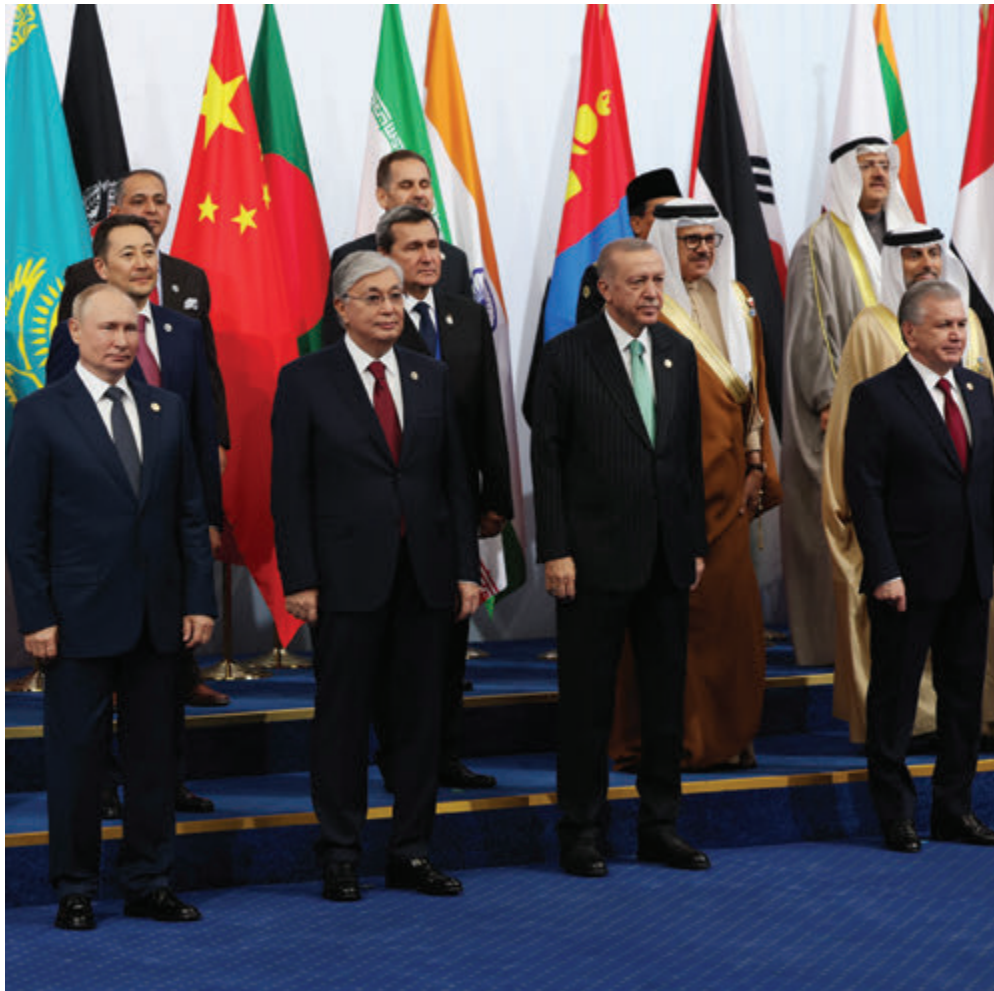

Attending European Political Community Summit, President Erdoğan emphasised that Türkiye’s role as a mediator and facilitator in the Russian-Ukrainian War has been appreciated since the beginning of the war and that they have made great efforts to stop the bloodshed and prevent deaths and destruction since the beginning of the war.

President Erdoğan stated that they make it a point to remind their interlocutors that there will be no losers in a fair peace, adding, “Despite all the difficulties, we consider the opening of the grain corridor and the exchange of prisoners as important diplomatic successes,” emphasising Türkiye’s importance to Europe.

Conference on Cooperation in Asia - October 13, 2022

While the consequences of the Russia-Ukraine War were seen in several parts of the world, President Recep Tayyip Erdoğan's leader-to-leader diplomacy and the peace-oriented "Asia Anew" initiative of Turkish foreign policy established Türkiye as an unmistakable player in the region. At the Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia (CICA) in Astana, President Erdoğan reiterated Türkiye's role in the Russian-Ukrainian War, stating, "I always say that a fair peace can be established through diplomacy, that there will be no winners in a war, and no losers in a fair peace. On the other hand, our concerted efforts with the United Nations and the parties to eliminate the adverse consequences of the war have garnered worldwide praise. "Our goal is to continue the momentum gained despite the hurdles in the field and to stop the bloodshed as soon as possible."

President Erdoğan meets with President Putin of Russia - July 19, 2022

The two leaders, who have engaged in telephone diplomacy since the beginning of the conflict, met and discussed the war, the grain corridor, and regional issues. As in the previous terms, the two leaders, who have a longstanding relationship, emphasised the significance of leader diplomacy in Turkish-Russian relations. In fact, President Putin described President Erdoğan's role in the process at the conclusion of the meeting, stating:

“I would like to thank you for your mediation efforts and for granting a Turkish platform for talks on food problems and grain export via the Black Sea. We made progress with your mediation. Not all problems have yet been resolved, but there is progress, which is good enough.”

G20 Leaders' Summit in Bali - November 15-16

At the G20 Summit hosted by Indonesia, which was geographically distant from the war but held in the shadow of the war, President Recep Tayyip Erdoğan, in addition to extensively addressing the global challenges posed by the Russia-Ukraine conflict, raised the war's inevitable adverse effects on other regions. Erdoğan stressed the crucial role of leaders in this process by stating, "We are the country working the hardest to end the conflicts in our region and stop the bloodshed."

Tripartite Summit of Türkiye-Azerbaijan-Turkmenistan- December 14, 2022

Undoubtedly, one of the most significant consequences of the conflict has been the change and transformation in energy geopolitics. President Erdoğan prevented a potential food crisis with the Grain Corridor Agreement and made Türkiye the key player in resolving Europe's energy crisis through his leadership diplomacy. In fact, President Erdoğan met with Presidents Serdar Berdimuhamedov of Turkmenistan and Ilham Aliyev of Azerbaijan, two leaders he considers "friends" and with whom he has been engaged closely, at the Tripartite Summit, the main agenda item of which was energy.

PRESIDENT ERDOĞAN CONDUCTS INTENSE DIPLOMACY FOR PEACE

“From the outset of the crisis, we engaged in intense diplomatic activity based on the premise that there are no winners in war and no losers in peace.”

PRESIDENT RECEP TAYYİP ERDOĞAN OF THE REPUBLIC OF TÜRKİYE

President Recep Tayyip Erdoğan conducted intensive diplomatic talks for a ceasefire in the Russia-Ukraine War, which began on February 24, 2022, with the Grain Corridor Agreement, evacuating civilians from the region and establishing peace.

President Erdoğan's Telephone Diplomacy Traffic

- **12 calls** **President Vladimir Putin of Russia**
- **9 calls** **President Volodymyr Zelensky of Ukraine**
- **5 calls** **UN Secretary-General António Guterres**
- **4 calls** **Prime Minister Boris Johnson of the UK**
- **3 calls** **President Emmanuel Macron of France**
- **3 calls** **Chancellor Karl Nehammer of Austria**
- **1 call** **President Aleksander Van der Bellen of Austria**
- **2 calls** **Chancellor Olaf Scholz of Germany**
- **2 calls** **Prime Minister Mark Rutte of the Netherlands**
- **1 call** **President Joe Biden of the US**
- **1 call** **President Andrzej Duda of Poland**
- **1 call** **Prime Minister Kaja Kallas of Estonia**
- **1 call** **Prime Minister Viktor Orbán of Hungary**
- **1 call** **President Borut Pahor of Slovenia**
- **1 call** **Prime Minister Fumio Kishida of Japan**
- **1 call** **President Aleksandar Vučić of Serbia**
- **1 call** **President Kassym-Jomart Tokayev of Kazakhstan**
- **1 call** **President Rumen Radev of Bulgaria**
- **1 call** **President Sauli Niinistö of Finland**
- **1 call** **President Klaus Iohannis of Romania**
- **1 call** **President Alexander Lukashenko of Belarus**
- **1 call** **President Maia Sandu of Moldova**
- **1 call** **President of the European Council Charles Michel**
- **1 call** **President Gitanas Nausėda of Lithuania**
- **1 call** **President Maia Sandu of Moldova**
- **1 call** **President of the European Commission Ursula von der Leyen**
- **1 call** **President Kurbankulu Berdimuhamedov of Turkmenistan**

The President held a total of 59 phone calls with 27 leaders and high-level officials, including discussions on the Russian-Ukrainian War.

Türkiye'yi Ziyaret Eden Liderler

- **President Milo Djukanovic of Montenegro**
- **President Macky Sall of Senegal**
- **Prime Minister Ulf Kristersson of Sweden**
- **President Borut Pahor of Slovenia**
- **Prime Minister Mark Rutte of the Netherlands**
- **President Andrzej Duda of Poland**
- **Chancellor Olaf Scholz of the Federal Republic of Germany**
- **NATO Secretary General Jens Stoltenberg**
- **Prime Minister Mario Draghi of Italy**
- **President Vjosa Osmani-Sadriu of Kosovo Deputy**
- **Prime Minister Ayman Safadi of Jordan**
- **Prime Minister Justin Trudeau of Canada**
- **President Isaac Herzog of Israel**
- **President Ilham Aliyev of Azerbaijan**
- **Prime Minister Edi Rama of Albania**
- **First President Nursultan Nazarbayev of Kazakhstan**
- **Member Šefik Džaferović of the Bosnia and Herzegovina**
- **Presidential Council Chairman Milorad Dodik of the Bosnia and Herzegovina**
- **Presidential Council Prime Minister Kiril Petkov of Bulgaria**
- **President Umaro Sissoco Embaló of Guinea-Bissau**
- **President Nechirvan Barzani of the Iraqi Kurdish Regional Government (IKRG)**
- **President Mohamed Bazoum of Niger**
- **President Julius Maada Bio of Sierra Leone**
- **President George Manneh Weah of Liberia**
- **Prime Minister Kiriakos Mitsotakis of Greece**

President Erdoğan held meetings with 25 leaders and high-level officials visiting Türkiye, including on the Russian-Ukrainian war.

President Erdoğan's Visits

- **Visit to Ukraine**
- **Visit to Sochi**

During this procedure, President Erdoğan paid visits to Russia and Ukraine and engaged in diplomatic meetings.

Notable Meetings Hosted by Türkiye

- Talks at Dolmabahçe Palace in Istanbul
- Antalya Diplomacy Forum
- Grain Shipment Agreement signing ceremony

Türkiye hosted 3 notable meetings.

International Meetings-Summits

- Türkiye-Azerbaijan-Turkmenistan tripartite summit
- G20 Leaders' Summit in Bali
- The Sixth Summit of the Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia (CICA)
- European Political Community Summit
- Shanghai Cooperation Organisation (SCO) Summit
- NATO Summit Meeting of Heads of State and Government
- Extraordinary Summit of NATO Heads of State and Government
- The 77th session of the UN General Assembly (UNGA 77)
- Turkish-American National Steering Committee (TASC)

President Erdoğan delivered speeches and held meetings regarding the Russia-Ukraine War at nine separate international meetings and summits.

02

The World Is Bigger Than Five

The World is Bigger than 5

Over the past 50 years, the international system that emerged after World War II and the United Nations Security Council (UNSC) as its outgrowth have attempted to play a role in resolving numerous regional and global issues. However, with the changing dynamics of the international system, shifting geopolitical priorities, and the evolving multipolar world order, the UNSC has lost its effectiveness. The UN has thus become an unjust and unrighteous international body where only the arbitrary decisions of the five permanent members are legally binding.

President Recep Tayyip Erdoğan, a leader who has devoted much of his personal and political life to the pursuit of a fairer world, has been advocating for the modernisation of the UN system since the mid-2000s with his “World Is Bigger than Five” motto. With his leader-to-leader diplomacy, he addressed this call in practically all geographies of the world and led the leaders of numerous countries, including the United States, to recognise this truth.

“The World Is Bigger than Five” uttered for the first time at the UN on September 24, 2014 - UN Meeting

The 69th meeting of the United Nations General Assembly, where President Recep Tayyip Erdoğan clearly expressed his motto “The World is Bigger than 5” from the UN rostrum for the first time, was held in New York, US.

President Erdoğan criticised the structure of the United Nations by saying, “The fact that five permanent members of the UN Security Council are rendering it ineffective is not an acceptable situation for the global conscience.” In this speech, he proclaimed to the world the foundations of diplomatic change for a fairer world, and since then, he has continued to advocate for a fairer world on numerous platforms through his leader-to-leader diplomacy.

Islamophobia Has Become Offensive – February 13, 2015

Calling for a restructuring of the United Nations Security Council (UNSC), which was ineffective in resolving global problems, via the motto “The World Is Bigger Than Five,” President Erdoğan made a speech at the Matias Romero Institute in Mexico on February 13, 2015, expressing his quest for a fairer UN for the solution of many problems from Islamophobia to migration with the following words:

“Were not the UN General Assembly and the UN Security Council established to maintain justice and to fairly distribute freedoms? Can such a council distribute justice or maintain justice in the distribution of freedoms? There is a blood bath in the Middle East. Is there anything the UN does? We are paying the price. Türkiye is currently accommodating two million refugees from Iraq and Syria. We are covering everything. Aside from our humanitarian aids, we have spent \$5.5 billion so far. What is the UN’s contribution to our budget? We have received only \$250 million from the UN so far, but \$5.5 billion is how much we spent. Where are those countries with lots of money, where is the UN, where is the UN Security Council?”

Honorary Doctorate Degree Presentation Ceremony at Makerere University in Uganda – June 01, 2016

President Recep Tayyip Erdoğan, the only leader in Türkiye’s history to visit African countries that have historical and cultural ties with Türkiye, declared, “The World Is Bigger Than Five” to the world from exploited geographies at the Honorary Doctorate Degree Presentation Ceremony in Uganda as part of his African visits in 2016.

“Today, in front of you, my esteemed academicians, and the students, I will reiterate something I said at the press conference: the world is bigger than five. I am receiving an honorary doctorate degree in law so we should scream to the whole world from Uganda what law requires; the world cannot depend on what five permanent members have to say. You cannot impose a landscape, designed in post-World War I era, on today’s people. We ask ‘Is there any African permanent member?’ No. There are 1.7 billion Muslims in the world. Is there any Muslim permanent member? No. In a world where might makes right, justice cannot be served. On the contrary, in a world where right makes might, justice can be served, and we pursue that.”

President Erdoğan in India: The World Is Bigger Than Five – May 01, 2017

With its expanding population, robust economy, and geopolitical position, India is regarded as one of the most significant countries of the coming era. Explaining his vision for a fairer world in different geographies of the world, President Recep Tayyip Erdoğan underlined that the United Nations requires inclusive and constructive reform and that different countries of the world must be represented at the Honorary Doctorate Degree Presentation Ceremony at Jamia Millia Islamia University in India.

President Erdoğan said, “We believe international stability and peace can be achieved only in a fair system. We should start restoring justice through the structures of international organisations responsible for resolving problems. The structure of the United Nations in general and the Security Council in particular must be reformed immediately. For instance, who can say that the Security Council, which does not have India, one of the most important countries in the world with a population of 1.3 billion people, has a healthy structure? How fair can a Security Council be where 1.7 billion Muslims are not represented?” stressing the importance of the presence not only of Türkiye but also of all countries and civilisations not represented in the UNSC.

Africa Tour- Visit to South Africa, World Is Bigger Than Five – July 26, 2018

President Recep Tayyip Erdoğan, who has been voicing the importance of the quest for a fairer world in almost all countries for more than five years with his leader-to-leader diplomacy, met with the representatives of the Muslim Community in the Republic of South Africa in 2018 and said, “As long as Allah grants us health and opportunity, we will continue working together with Muslims for the welfare, peace, and prosperity of all humanity. We will determinedly maintain our struggle for rights and justice, which we have symbolised by saying, ‘The world is bigger than five.’ We, with this intention and passion, stand by the Africans, Palestinians, Bosnians, Syrians, Rohingya Muslims, and Turkestanis. We will maintain this struggle until oppression in the world comes to an end, the innocent is happy and tears of the wronged stop.” He also underlined that he would struggle for the establishment of the justice that Islamic geography deserves in the international arena and that the Islamic world is an essential component of the new international order.

Malaysia Visit – December 19, 2019

Speaking at the opening session of the Kuala Lumpur Summit on the margins of his visit to Malaysia at a time when the Asia-Pacific region is gaining ground economically and politically within the international system, President Recep Tayyip Erdoğan indicated the UN system's need for reform and stated: "The order, which was created by the victors of the Second World War to protect their own interests and which abandons the fate of the Islamic world's 1.7 billion population to the whim of the five permanent members of the Security Council, has already come to the end of its life span." In his remarks, President Erdoğan criticised the lack of comprehensiveness of the system once more.

COVID-19 Pandemic – September 22, 2020

The COVID-19 pandemic will be remembered as one of humanity's greatest challenges of the 21st century. Beyond being merely a medical crisis, the pandemic has made the gap between developed nations and the rest of the world clearer than ever. Amidst this reality, President Recep Tayyip Erdoğan addressed via videoconference the United Nations General Assembly on September 22, 2020.

In his address, President Erdoğan reiterated the inadequacy and tardiness of United Nations bodies in intervention, problems in decision-making mechanisms, and their need for reform, not only when security concerns are raised but also in global pandemic situations such as COVID-19, by stating: "In the empty part of the glass, there is the need for a reform for multilateral organisations, in particular the United Nations." We have seen how ineffective the existing global mechanisms have been during this crisis. This was so much true that it took weeks, even months, for the Security Council, the most fundamental decision-making body of the United Nations, to include the pandemic on its agenda. Thus, we have once again seen the rightfulness of the 'The World is bigger than Five' thesis, which I have been advocating for years from this rostrum. The fate of humanity cannot be left at the mercy of a limited number of countries. In order to prevent the loss of the reputation of international organisations, we must first review our mentality, institutions, and rules. Effective multilateralism requires effective multilateral institutions. We must rapidly implement comprehensive and meaningful reforms, starting with the restructuring of the Security Council. We must provide the Council with a more effective, democratic, transparent, and accountable structure and functioning."

Azerbaijan Visit – June 16, 2021

The friendly nation of Azerbaijan and their president, Ilham Aliyev, are close allies of President Erdoğan and of Türkiye. The two leaders, who have a brotherly relationship, have naturally concurred on the statement that the World is Bigger than Five.

President Erdoğan proved to the entire world that the global peace process is only possible through regional peace, that Türkiye's role in the peace process is greater than all UNSC members, and that this system should be revisited by stating, "There are countless benefits of Armenia opening its borders with Türkiye. In essence, it is up to us to ensure that this victory is shared by all. We must make the most of the opportunities that come our way so that no one will ever again place a chain of submission around the Caucasus's neck. Together with our allies, we are waging this battle on a global scale by proclaiming, "The world is bigger than five."

Shanghai Cooperation Organisation Speech - Uzbekistan – September 16, 2022

The Shanghai Cooperation Organisation, of which Türkiye is an observer state, is a significant international organisation in its region and is expanding its global influence everyday. At the 22nd Meeting of the Council of Heads of State of the Shanghai Cooperation Organisation, President Recep Tayyip Erdoğan reiterated to President Putin and the leaders of all member states that the World is Bigger than Five.

“While emphasising the need for reform in the global system, we work to establish a fairer, more inclusive, and more effective order with a much higher representation capacity. While doing so, we exert every effort to promote peace, security, stability, and prosperity in our region and beyond. Our aim is to create an environment of peace in our region and beyond in a spirit of enterprising diplomacy which focuses on human and humanitarian values. In this regard, we exert intensive efforts in order for the conflicts in Ukraine to be brought to an end through diplomacy. We maintain fruitful cooperation with the United Nations and the parties for the shipment of Ukrainian grain. We also exert sincere efforts in order for the grain to be delivered to those who need it the most, particularly our brothers and sisters in Africa.”

UN General Assembly, Biden and Charles Michel: UN Reform is needed – September 24, 2022

The escalating security concerns in the world after the Russia-Ukraine conflict, the inability of the UN and the UNSC, which were established with the aim of eliminating security concerns, stopping armed conflicts, and establishing peace, to fulfil their duties and prevent the destruction of humanity and the millions of people who have lost their lives in numerous conflicts since 1945, as well as the failure in recent events, have once again been proved with the thesis “The World is Bigger than Five” expressed by President Recep Tayyip Erdoğan at the UN General Assembly Meeting on September 24, 2014. About eight years later, US President Joe Biden and EU Council President

Charles Michel backed President Erdoğan, who had been proclaiming on every stage for years that the international system and the UN structure were not fair, inclusive, or realistic.

In the summary of his speech on September 21, 2022, Joe Biden agreed with President Erdoğan's thesis, stating, "the time has come for this institution to become more inclusive so that it can better respond to the needs of today's world."

In his speech on September 23, 2022, Charles Michel not only agreed with President Erdoğan but also supported him by discussing the nature of the reform and stating: "In the United Nations, we all know that a robust multilateral system requires mutual trust. However, the current system is not inclusive and is not sufficiently representative. The use of the veto should be the exception, but it is becoming the rule. Reform is needed as a matter of urgency. Let me share with you this conviction: When a permanent member of the Security Council like Russia starts an unprovoked, unjustified war that has been condemned by the General Assembly, its suspension from the Security Council should be automatic."

03

Fight against COVID-19

Fight against COVID-19

In late December 2019, the novel coronavirus (COVID-19) emerged for the first time in China's Wuhan Province. Then, it spread throughout the globe. On February 11, 2020, the World Health Organisation (WHO) termed the virus that causes severe acute respiratory illness with respiratory symptoms, particularly fever, shortness of breath, and fever, "Coronavirus disease 2019 (COVID-19)" and declared it a pandemic (global epidemic). Due to the pandemic, there have been difficulties in all spheres of life, including the health systems of all countries, including those in developed countries. The global challenge has revealed the significance and necessity of strong leadership figures.

During the early stages of the coronavirus outbreak, Türkiye took a number of measures under the strong leadership of President Recep Tayyip Erdoğan and with the coordination of the Ministry of Health. The first case of coronavirus in Türkiye was identified on March 11, 2020. Following this course of action, measures were taken and announced through Presidential Decrees and Ministry of Interior circulars. In the meantime, social, economic, and other initiatives were implemented in collaboration with all institutions and organisations, and efforts were made to address new problem areas and shifting needs with great speed and diligence. In addition, as part of its anti-pandemic efforts, Türkiye has produced its own COVID-19 vaccine, TURKOVAC, making it one of only nine countries in the world with this capability.

During the COVID-19 pandemic, Türkiye branded its COVID-19-related assistance with a Rumi quote that reads, "There is hope after despair and many suns after darkness." - On February 6,-

2023, following the twin earthquakes that struck Kahramanmaraş, the Italian Embassy's social media post about the supplies being delivered to the quake-hit area included the same quote that appeared on the assistance packages that Türkiye sent to Italy during the COVID-19 pandemic.

Through its foreign missions, Türkiye ensured the evacuation of its citizens residing abroad by utilising the opportunities provided by the world's fifth-largest diplomatic network. This was recorded as the most extensive evacuation operation of the Republic in history. Thus, Türkiye's presence and power were felt in every corner of the globe.

In addition, Türkiye, which has maintained a close relationship with WHO throughout the pandemic, has closely monitored global and regional developments and offered a helping hand to numerous nations since the pandemic's onset in order to contribute to global health and mitigate its adverse effects. Under the leadership of President Erdoğan, Türkiye has provided support to 160 countries in the fight against COVID-19. 131 countries have received in-kind assistance, 11 countries have received vaccine grants, and 14 international organisations have received medical equipment and in-kind assistance. The majority of the assistance consisted of grants for medical equipment and devices (protective equipment, diagnostic kits, medicines, respirators), financial assistance, and applications for purchasing/export permits. Türkiye has supplied vaccines to many countries in need. During this time, Türkiye's robust healthcare infrastructure, quality healthcare services, city hospitals, experienced and dedicated healthcare professionals, and comprehensive social security system made it one of the countries that weathered the pandemic with the least difficulty.

Quadrilateral meeting with the leaders of France, Germany and the UK - March 17, 2020

Through his leader-to-leader diplomacy, President Recep Tayyip Erdoğan has stated, from the earliest days of the pandemic, that the fight against coronavirus transcends national borders while emphasising the significance of international cooperation to prevent the pandemic, which has become a global issue, and slow its spread, and has carried out efforts under this motto.

On March 17, 2020, a quadrilateral meeting was held by President Recep Tayyip Erdoğan, President Emmanuel Macron of France, Chancellor Angela Merkel of Germany, and Prime Minister Boris Johnson of the United Kingdom via video conference. On the agenda of the meeting were the strategies for resolving the Syrian crisis, the delivery of humanitarian aid to Idlib, the refugee issue, the current situation in Libya, the relations between Türkiye and the EU, as well as the the COVID-19 pandemic. Due to his leader-to-leader diplomacy and foresight, President Erdoğan emphasised the need for joint action in the fight against the coronavirus (COVID-19).

Extraordinary G20 Leaders' Summit - March 26, 2020

President Recep Tayyip Erdoğan also conducts effective leader-to-leader diplomacy in multilateral platforms. President Erdoğan, who attaches great importance to global cooperation and accountability, conveyed the same message to the G20 countries regarding the global pandemic. Erdoğan, attending the Extraordinary G20 Leaders' Summit via video conference on March 26, 2020, emphasised that the coronavirus pandemic once again demonstrated the significance of the spirit of cooperation and reconciliation of the G20 bloc, and urged all nations to take immediate action to combat the global health crisis and exert joint efforts to ensure global confidence.

Erdoğan noted that it is crucial for countries to share their expertise to assist developing countries in containing the pandemic, and added: "Although our languages, religions, and countries are different, we share the same fate. As has always been the case, Türkiye stands ready to act in solidarity and cooperation in the face of this disaster. I call on all the countries to take part in combating this global health crisis until the entire humanity breathes a sigh of relief."

Turkic Council’s Extraordinary Videoconference Summit on Cooperation and Solidarity in the Fight against the COVID-19 Pandemic - April 10, 2020

President Recep Tayyip Erdoğan attended the extraordinary summit of the Cooperation Council of Turkic Speaking States (Turkic Council) on “Cooperation and Solidarity in the Fight against the COVID-19 Pandemic” via video conference on April 10, 2020, and cited Yusuf Khassej’s Kutadgu Bilig (Blessed Knowledge), stating: “What comes down must go up, what goes up must come down. What shines must fade and what rises must come to a halt,” and highlighted the need to prepare for the post-pandemic era. Now that the pandemic’s effects are waning, the significance of President Erdoğan’s quote at the outbreak’s outset has become clear.

Erdoğan, who attaches great significance to solidarity and cooperation and makes this explicit in his leader-to-leader diplomacy, addressed the heads of state and government of the member nations of the Turkic Council, stating, “I propose the implementation of a coordination mechanism among our national emergency centres with a view to finding solutions to pandemic-related problems, sharing knowledge and experience, and developing strategies concerning the post-pandemic era. Such a course of action will make our Council more visible and more influential regionally and globally.”

Coronavirus Global Response International Pledging Event - May 4, 2020

President Recep Tayyip Erdoğan delivered a video message to the European Commission-led Coronavirus Global Response International Pledging Event, where €7.4 billion was pledged for diagnosis, treatment, and vaccine development.

During the pandemic, President Erdoğan's profile as a strong leader and his adherence to the principle of "leaving nobody behind" were once again on display. By stating in his speech, "We also share our country's experiences in the fight against the virus with our friends along with our means. COVID-19 vaccine must be the shared property of the whole of humankind. In this regard, it is critical that global access to the vaccine to be produced is guaranteed," Erdoğan underlined that they are not only focusing on health investments and a robust infrastructure in Türkiye, but they are also playing a significant role in the global endeavour to eradicate the virus.

Türkiye-Africa Economic and Business Forum - October 8, 2020

Under the leadership of President Recep Tayyip Erdoğan, the first strides of the African initiative, which began in 2003, were taken, and Erdoğan assumed personal responsibility for developing close ties with Africa across all platforms.

On October 8, 2020, addressing the Türkiye-Africa Economic and Business Forum via video conference, President Erdoğan regrettably stated that the COVID-19 pandemic further aggravated the burden on Africa's shoulders, that the continent suffered very serious losses due to deficiencies in health infrastructure and the decrease in global trade and human mobility, and that African peoples were abandoned to their fate in the face of the pandemic at a time when developed countries of the West were engaged in mask wars.

In contrast to other nations, Türkiye, led by President Erdoğan, extended its helping hand to 160 nations and 14 international organisations during the pandemic, regardless of religion, language, race, or colour. Stressing the importance of international assistance, President Erdoğan said, "In our culture, friends and true friendship is defined as follows: 'A decent friend is one who comes when invited on a good day and without needing to be asked on a bad day.' While tending to the needs of our own citizens, we also ran to the help of our friends, brothers, and sisters at the peak of the Coronavirus pandemic. 46 of the countries provided with medical supplies and equipment were from Africa."

Halifax International Security Forum - November 21, 2020

President Recep Tayyip Erdoğan, believing in the value of sharing and the power of solidarity, participated online at the Halifax International Security Forum on November 21, 2020, with the Coronavirus pandemic as one of the agenda items.

On this platform with international participants, Erdoğan emphasised that it was fundamentally wrong to take the COVID-19 virus as the only cause of the loss of life of almost 1.4 million people around the world (This number exceeded 6 million on April 12, 2023, according to the Worldometers website, where COVID-19 data is compiled), and that this was also attributable to the global system, adding, “This was also due to the fact that the global system has a structure that produces problems instead of solutions.” The international community still fails to demonstrate the necessary solidarity in the face of this crisis that threatens the common future of humanity. We see that the underdeveloped and developing countries on the periphery of the global system, in particular, are left to their own devices during the fight against the pandemic. Türkiye has acted in cooperation with the international community since the very first days of the pandemic. We have been on the frontlines for the efforts exerted by the United Nations along with NATO, WHO, G20, MIKTA, the Turkic Council, the Organisation of Islamic Cooperation, and other international platforms,” drawing attention to the importance of the issue and the necessity of reform.

Special Session of the United Nations General Assembly in Response to the COVID-19 Pandemic - December 3, 2020

President Recep Tayyip Erdoğan addressed via video message the Special Session in Response to the COVID-19 Pandemic of the United Nations General Assembly on December 3, 2020, the day witnessing the greatest global challenges of the 21st century, and reiterated that the UN system needs to be reformed in the light of threats and needs, as the pandemic reminds them all. He added, “I believe that the General Assembly must be strengthened to make the United Nations system more effective, democratic, equitable, and transparent.”

In his leader-to-leader diplomacy, President Erdoğan has prioritised international cooperation and global solidarity. President Erdoğan underlined that Türkiye was always at the vanguard of providing assistance to countries experiencing food insecurity, economic hardship, and medical equipment shortages during the pandemic, congratulating Prof Uğur Şahin and Dr Özlem Türeci, who achieved a significant success in vaccine development. He also highlighted that thanks to the efforts spearheaded by Türkiye, the year 2021 was declared the “International Year of Health and Care Workers (YHCW)” by the World Health Organisation.

Joint Press Conference with Libyan National Unity Government Prime Minister Dbeibeh - April 12, 2021

On April 12, 2021, President Recep Tayyip Erdoğan and Prime Minister of the Libyan Government of National Unity Abdul Hamid Dbeibeh met at the Presidential Complex for the first meeting of the High-Level Strategic Cooperation Council, which was established in 2014 but could not be held due to the problems in Libya. The leaders mutually confirmed their desire to deepen the solidarity and cooperation between the two countries.

President Erdoğan stated, “We have long-standing, deep, and special relations with Libya dating back more than 500 years,” followed by the delivery of 150 thousand doses of vaccines to Libya as part of the fight against the Coronavirus. He also stated that Türkiye would also share with Libya its experiences in combating COVID-19 and would run a pandemic hospital in Tripoli for this purpose.

Opening Ceremony of Türkiye-Albania Fier Friendship Hospital - April 12, 2021

President Recep Tayyip Erdoğan has prioritised friendship between leaders in his leader-to-leader diplomacy. On April 21, 2021, speaking at the opening ceremony of the Türkiye-Albania Fier Friendship Hospital, which was constructed by Türkiye and Albania and will make a significant contribution to Albania's health infrastructure, Erdoğan noted that, deriving strength from the shared culture and history, the Türkiye-Albania relations grow stronger and deeper. Erdoğan stressed that Türkiye provided every kind of support for Albania's social and economic development for over 30 years and that the same support continued during their fight against the Coronavirus pandemic without expecting anything in return. He expressed his perception of their bonds of friendship and brotherhood, stating:

“In less than three months, we completed the construction of our hospital and equipped and furnished it with the most advanced medical equipment. The hospital has a covered area of 17 thousand 425 square metres on 50 thousand square metres. With six operating theatres, six polyclinics, 20 intensive care units, and 130 service beds, it has been made available for the service of our Albanian brothers and sisters. In the hospital, 387 health professionals, 56 Turks and 331 Albanians, will work side by side in 23 departments. I believe that state-of-the-art operating theatres, as well as MRI and tomography equipment, will greatly enrich Albania, and that Fier Hospital, as a hospital of friendship, will elevate relations between Türkiye and Albania to a much higher level.

Qatar Economic Forum - June 22, 2021

On June 22, 2021, President Recep Tayyip Erdoğan, who prioritises intensive interaction in leader-to-leader diplomacy, which is one of the most significant components of Türkiye-Qatar relations, participated online in the Qatar Economic Forum. Based on the saying “a friend in need is a friend indeed”, he underlined that vaccination, a crucial issue in the fight against Coronavirus, should not result in new injustices, as he said on every platform in which he participated. Noting that the global community remained indifferent to the vaccination, Erdoğan disclosed the dire situation by stating, “We are confronted with a scenario in which nearly 100 countries cannot even access the first dose of vaccines. Moreover, analyses indicate that 85 poor countries will not have access to vaccines by 2023. On the one hand, Türkiye administers vaccines procured from various sources to its citizens, and on the other, it attempts to assist friendly and brotherly nations that have not yet obtained vaccines.” Erdoğan also called for vaccines and medicines to be made available to countries on an equitable basis.

Global COVID-19 Summit - September 28, 2021

During the Coronavirus pandemic, President Recep Tayyip Erdoğan maintained his fair, scientific, and humanitarian approach, which is inherent to his leader-to-leader diplomacy, on every platform. At the Global COVID-19 Summit, which he attended via video conference on September 28, 2021, he stated that humanity was facing an unprecedented challenge and emphasised the significance of solidarity during that time.

President Erdoğan informed the world that supporting vulnerable and disadvantaged groups' access to vaccines, diagnosis, treatment, and personal protective equipment is both a universal right to health and a moral imperative. In this sense, Erdoğan demonstrated his leadership in terms of cooperation and solidarity. Stating, "We delivered medical equipment and other critical materials required in the fight against the pandemic to 159 countries and 12 international organisations. We shared some of the vaccines we supplied from other countries with the requesting countries. Türkiye will continue to do its part. Türkiye is ready to take its place in the course of efforts to be exerted for a stronger world in all respects after COVID-19," Erdoğan once again highlighted the role of leaders at such critical times.

President Erdoğan at Angolan Presidential Palace -October 18, 2021

President Recep Tayyip Erdoğan's visit to Angola's capital, Luanda, on October 18, 2021, was the first presidential-level visit and a fresh indication of Türkiye-Angola friendship. Following his meeting with President João Manuel Gonçalves Lourenço of Angola, Erdoğan highlighted once more the urgent necessity for international solidarity in the sphere of health during the coronavirus pandemic. During his visit, Erdoğan emphasised that they would share experiences, develop cooperation, and demonstrate solidarity with Angola, and that they would not abandon the friendly nation.

Türkiye helps 160 countries battle COVID-19

With the Turkish Health Ministry leading the way, Türkiye has lent a helping hand to many countries since the beginning of the COVID-19 epidemic

VACCINE DONATIONS (TOTAL NUMBER OF DOSES)

Turkish Republic of Northern Cyprus	543,330
Kyrgyzstan	160,800
Uzbekistan	200,000
Libya	150,000
Turkmenistan	150,000
Montenegro	100,000
Moldova	70,000
Senegal	50,000
Tunisia	50,000
Bosnia-Herzegovina	40,000
North Macedonia	30,000

HOSPITALS

TURKISH REPUBLIC OF NORTHERN CYPRUS	ALBANIA
Pandemic Hospital	Türkiye-Albania Fier Friendship Hospital

INTERNATIONAL ORGANIZATIONS SUPPORTED DURING PANDEMIC

- UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA)
- UNICEF
- Caribbean Community (CARICOM)
- Central American Integration System (SICA)
- NATO
- Islamic Development Bank
- East Africa's Intergovernmental Authority on Development (IGAD)
- World Health Organization (WHO)
- Pacific Islands Forum (PAF)
- OSCE
- International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC)
- UN Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA)
- African Union
- World Bank

04

Resolution of Conflicts: Israel-Palestine

Conflict Resolution: Israel-Palestine

Türkiye supports efforts for a comprehensive, just, and lasting resolution to the Palestinian-Israeli conflict through negotiations and on the basis of UN parameters for the two-state solution and the establishment of an independent and sovereign Palestinian State with East Jerusalem (al-Quds) as its capital and territorial integrity based on the 1967 borders.

While supporting the Palestinian cause, it has also tried to keep the channels of dialogue open with Israel. However, Israel's lack of readiness for a just peace with the Palestinians, its intention to change the population balance in the West Bank and East Jerusalem and annex these territories, its attacks on Al-Aqsa Mosque and massacres in Gaza have led to a change in policy. President Erdoğan has harshly criticised the policies and violence of Israel on international platforms.

President Erdoğan has taken steps to mobilise international institutions, particularly the United Nations and the Organisation of Islamic Cooperation, to support Palestine in the face of Israeli attacks. In 2019, his speech at the 74th Session of the UN General Assembly and the map he showed made the world's agenda while expressing the atrocities committed by Israel in Palestine. During his speech, President Erdoğan said, "Israel tramples on all values of humanity. Now, I am asking from the rostrum of the United Nations General Assembly; where are the borders of the State of Israel? Is it the 1948

borders, the 1967 borders?” Erdoğan also harshly criticised the United Nations, stating, “The United Nations Security Council has adopted so many resolutions regarding Israel; are these resolutions being implemented? No, they are not. So, what is the United Nations for? So, if we cannot make effective decisions under this roof, where will justice be centred?” “The world is bigger than five,” he said from the rostrum.

Türkiye condemned Israel’s massacre in Gaza during Ramadan in 2014. Erdoğan also took part in the international campaign against US President Donald Trump’s initiative to recognise Jerusalem as the capital of Israel. President Erdoğan urged the Organisation of Islamic Cooperation to take action when Türkiye was holding the OIC Summit Chairmanship, stating, “The OIC was founded on the Palestinian cause. We, as Türkiye, most of the time feel ourselves left alone in our objections to the oppression in Al-Quds and Palestine. We will continue to uphold truth and justice and stand by the oppressed at all costs. We will never stop defending the Al-Quds cause and the rights of the Palestinians or acting in solidarity with all the oppressed.”

In 2022, Erdoğan engaged in intensive diplomatic activity to halt Israel’s attacks on the occupied city of Jerusalem and the Al-Aqsa Mosque. In 2023, he reacted, saying, “The infringement of Al-Aqsa Mosque is our red line.” Our Palestinian brothers and sisters are never alone.

2nd Conference of the League of Parliamentarians for Al-Quds - December 14, 2018

Never hesitating to take a hard line against oppression no matter where it takes place and regardless of its identity, faith, ethnicity, or cultural background, President Erdoğan said, “The Al-Quds cause is not just the cause of a handful of Muslims in Palestine. This cause is the common cause and common issue of us all.” During his speech at the 2nd Conference of the League of Parliamentarians for Al-Quds held in Istanbul on December 14, 2018 with the theme “Al Quds: the eternal capital of Palestine”, President Erdoğan harshly criticised Israel for its attacks, the UN for being unfair in the process, and the US for its decision to move the embassy in Tel Aviv to Jerusalem. He also called on the League to support the resistance of the Palestinian people against occupation, persecution, and destruction. He noted that they had mobilised the Organisation of Islamic Cooperation as the Chair of the OIC Summit.

The OIC Open-Ended Executive Committee Emergency Ministerial Meeting - March 22, 2019

In the context of leader-to-leader diplomacy, President Erdoğan has also emphasised the significance of establishing a close dialogue with the leaders of Organisation of Islamic Cooperation member states. At the OIC Emergency Open-Ended Executive Committee Ministerial Meeting on the Terrorist Attack on Two Mosques in New Zealand and Countering Hatred and Intolerance Against Muslims, President Erdoğan recalled the Organization’s mission as “to protect the most important issues of the Islamic world, especially the cause of Jerusalem.”

President Erdoğan also reacted to US President Trump's signing of a presidential decree recognising Israeli sovereignty over the Golan Heights on the days of the meeting: "Lastly, the unfortunate statement US President Trump made yesterday regarding the Golan Heights brought the region to the brink of a new crisis, a new tension. The Golan Heights have been under Israel's occupation since 1967. Israel's occupation in 1967 forced not only the Arabs but also the Turkmens in the region to migrate from their own lands. It is unthinkable for Türkiye and the OIC to remain silent and submit to faits accomplis on such a sensitive issue. We will never allow the legitimization of the occupation of the Golan Heights."

Joint Press Conference with Prime Minister Mohammed of Malaysia - July 25, 2019

President Recep Tayyip Erdoğan has not only played a mediating role in the Israeli-Palestinian conflict but has also engaged in leader-to-leader diplomacy with the leaders of Islamic countries. He held a press conference with the visiting Prime Minister Mahathir Mohamad of Malaysia. Erdoğan underlined that they displayed a shared stance in the face of such issues as the Rohingya crisis, Islamophobia, and the Palestinian cause in particular.

Prime Minister of Malaysia Mohamad stated, “The Islamic countries are currently undergoing a period of confusion and conflict, and it is of the utmost importance to resolve this matter.” We see things in the same way with Türkiye, in particular with regard to the problem of Palestine, for example. We have the same stance. And it is important for us to show the world that Malaysia and Türkiye have the same view of the problem faced by the Palestinians.

The 36th Ministerial Session of the COMCEC - November 25, 2020

President Recep Tayyip Erdoğan not only called on the Organisation of Islamic Cooperation for solidarity and support on every platform he participated in, but he also pioneered initiatives for the development of the Palestinian people and explained them to the entire world through his leader-to-leader diplomacy. As a matter of fact, President Erdoğan announced the new project they launched to protect Al-Quds at the 36th Ministerial Session of the Standing Committee for Economic and Commercial Cooperation of the Organisation of Islamic Cooperation (COMCEC). He noted the following:

“We have launched a new project within COMCEC in order to protect Al-Quds. With COMCEC Al-Quds Programme, we aim to both strengthen Al-Quds in economic terms and improve the socio-economic conditions of the Al-Quds people. I believe that you, the member countries, will provide the necessary support to this programme, which will improve the welfare of our Palestinian brothers and sisters. The solidarity among ourselves is very important in this period during which the harassments towards Al-Quds is on the rise and the occupying Israeli regime intensifies its attacks. Unity, solidarity, and active cooperation among ourselves will be our keys to success in both the Palestinian cause and in other fields.”

Joint press conference with President Tebboune of Algeria - May 16, 2022

President Recep Tayyip Erdoğan’s leader-to-leader diplomacy is particularly important in terms of reciprocal visits. President Abdelmadjid Tebboune of Algeria made the first presidential visit from Algeria to Türkiye in seventeen years. President Erdoğan stated that they discussed joint action by the two countries in all international diplomatic processes at the political level and stated: “Mr. President, for example, brought Palestine and Libya to the agenda, acting together in all of these areas and, of course, expanding this at any time, expanding these through the meetings of our relevant ministers with each other...” and underlined that they were in agreement with Algeria, a regional country, regarding Israel-Palestine issue.

Joint press conference with Sultan Waddaulah of Brunei - March 07, 2023

President Recep Tayyip Erdoğan's support for Palestine against Israel's attacks and oppression of the Palestinian people also received support from other countries. On March 7, 2023, Sultan Haji Hassanal Bolkiah Mu'izzaddin Waddaulah of Brunei, who visited Türkiye and held a press conference with President Erdoğan, underlined Türkiye's support and said, "In this context, I would like to emphasise once again that Brunei stands in solidarity with Palestine. We also condemn Israel's continuous attacks."

The meeting focused on current and global issues. Topics such as Palestine, Rohingya, Islamophobia and the Russian-Ukrainian war were discussed.

President Erdoğan's Meetings with President Abbas of Palestine

On every platform, President Recep Tayyip Erdoğan has vehemently voiced his support for Palestine against Israeli attacks and conducted an intensive diplomatic campaign. During this process, he also held talks with President Mahmoud Abbas of Palestine.

- President Recep Tayyip Erdoğan met with Palestinian President Mahmoud Abbas on September 26, 2018 in New York, where he was attending the General Assembly of the UN. The meeting was closed to the press.
- On May 10, 2021, he spoke on the phone with Palestinian President Mahmoud Abbas and Head of Hamas Political Bureau Ismail Haniyeh about Israel's attacks on Al-Aqsa Mosque and Palestinians. During the meetings, President Erdoğan referred to the Israeli attacks in Al-Quds as "terrorism" and stated that Türkiye will continue to support the Palestinian cause, stand by its Palestinian brothers and sisters, and protect the dignity of Jerusalem. He also condemned the attacks in the strongest terms.
- On July 10, 2021, President Recep Tayyip Erdoğan received with President Mahmoud Abbas of Palestine at Vahdettin Mansion. President Erdoğan underlined that Türkiye will not remain silent to Israel's oppression in Palestine and that lasting peace and stability cannot be established in the region so long as Israel continues its policies of occupation and annexation.
- On July 8, 2022, President Recep Tayyip Erdoğan spoke by telephone with President Mahmoud Abbas of Palestine. Greetings for Eid al-Adha were extended during the conversation, and Türkiye's willingness to provide any type of assistance was reaffirmed.
- President Recep Tayyip Erdoğan and President Mahmoud Abbas of Palestine held a joint press conference after their meeting at the Presidential Complex on August 23, 2022. Erdoğan stated that Türkiye by no means accepted actions aimed at changing the status of al-Quds and al-Aqsa Mosque. He also mentioned that humanitarian and development aid to Palestine continued.

Telephone Diplomacy

PALESTINE DIPLOMACY BY TÜRKİYE'S PRESIDENT ERDOĞAN

President
RECEP TAYYIP ERDOĞAN

President Recep Tayyip Erdoğan pursues an intensified diplomacy traffic to stop Israel's bloody attacks in Palestine and to give Israel a strong reaction and deterrent lesson from the international community

During phone calls Erdoğan

Describing Israel's attacks as "terror", he stated that he **strongly condemned** the persecution of Palestinian Muslims

He emphasized that Türkiye will always continue **to be a supporter of the Palestinian cause**, stand by its Palestinian brothers and sisters and **protect the honor of Jerusalem**

He pointed out that **Israel's lawlessness and inhuman attacks** are essentially addressed to all Muslims

LEADERS CONTACTED BY PRESIDENT ERDOĞAN

- Palestinian President
MAHMOUD ABBAS
- Hamas' political chief
ISMAEL HANIYEH
- Russian President
VLADIMIR PUTIN
- Qatar's Emir Sheikh
TAMIM BIN HAMAD AL THANI
- Jordan's King
ABDULLAH II
- Kuwait's Emir Sheikh
NAWAF AL-AHMED AL-JABER AL-SABAH
- Malaysia's King
AL-SULTAN ABDULLAH
- Indonesia's President
JOKO WIDODO
- Algerian President
ABDELMADJID TEBBOUNE
- Uzbek President
SHAVKAT MIRZIYOEV
- Pakistan's Prime Minister
IMRAN KHAN
- President of Turkish Republic of Northern Cyprus
ERSIN TATAR
- Kyrgyzstan's President
SADYR JAPAROV
- Afghanistan's President
ASHRAF GHANI
- Iraq's Prime Minister
MUSTAFA AL-KADHIMI
- Nigeria's President
MUHAMMADU BUHARI
- Libya's Prime Minister
ABDUL HAMID DBEIBEH
- Oman's Sultan
HAITHAM BIN TARIQ
- Malaysia's former Prime Minister
MAHATHIR MOHAMMAD

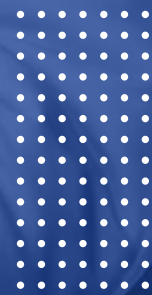
In addition to his bilateral meetings and meetings on various platforms, President Recep Tayyip Erdoğan has maintained an intensive telephone traffic in an effort to halt Israel's bloody attacks in Palestine and elicit a response from the international community. In the telephone conversations, he urged joint action against Israel's attacks and oppression of Al-Aqsa Mosque, Jerusalem, Gaza, and Palestinian Muslims.

“Dünya beşten büyük,
seni seviyoruz
koca TÜRK.”

05

Resolution of Conflicts: Balkans

Conflict Resolution: Balkans

The long-standing and deep historical and cultural ties between Türkiye and the Balkans give those relations a unique structure. Political unrest in the Balkans in recent years and the region's impact on larger global problems are crucial for the stability of Türkiye and the rest of Europe.

President Recep Tayyip Erdoğan has developed close connections with countries and leaders in the region for many years. Some of the top priorities of Turkish foreign policy are to establish a lasting atmosphere of peace, trust, and stability in the Balkans and ensure beneficial neighbourly relations and regional cooperation. As a powerful NATO member, Türkiye always contributes to the actions needed in the Balkans and is one of the guarantor countries for the future and the assurance of peace and tranquillity in the Balkans.

President Recep Tayyip Erdoğan is making intense efforts on bilateral and multilateral platforms to promote peace and stability in the Balkans and resolve disputes through dialogue. Believing that we should build our future together without excluding anyone, President Erdoğan does not consider our differences as a source of conflict, instead focusing on our wealth and launching initiatives to promote stability and security. Erdoğan emphasised the policies he pursued in the Balkans through leader-to-leader diplomacy: “We will continue to support stability and prosperity in the Balkans as well as the process of integration with Euro-Atlantic institutions.”

In reality, regarding conflict resolution, President Erdoğan called for cooperation for peace not only in the Balkans but also in the whole world at the 73rd UN General Assembly: “Remember, we should recognise that if we cannot create a minimum level of peace and prosperity throughout the world, no one can continue to live peacefully within their own borders. Let’s exert more serious and constructive efforts to resolve actual problem areas like Syria, Iraq, Yemen, Libya, Afghanistan, Ukraine, and potential ones like the Balkans, the Caucasus, North Africa, Central Africa, the Gulf, and the Eastern Mediterranean.”

Joint Press Conference with President Kitarović of Croatia - January 16, 2019

Leading efforts to ensure stability and security in the Balkans through a variety of platforms and mechanisms in addition to bilateral talks with countries, President Recep Tayyip Erdoğan stated that during the visit of President Kolinda Grabar-Kitarović of Croatia, they had met eight times in total, that the Türkiye-Croatia-Bosnia-Herzegovina trilateral consultation mechanism needs to be revived, and that our perspective on regional sensitivities is common with Croatia, saying, “I would like to express with pleasure that we share many regional and worldwide concerns that are important to our country.

International Press Organisations Representatives Meeting - June 20, 2019

President Recep Tayyip Erdoğan stated in his speech to the representatives of international media organisations that Türkiye follows an integrative foreign policy as a result of its geographic location and history, acting with the motto of “stability and security without excluding anyone” in the understanding of foreign policy:

“We never take an irredentist approach—an expansionist, interventionist approach—to solving the problems that exist here. Because we are not interested in anyone’s territory, sovereignty, or internal affairs. We first must ensure our national security and the safety of life and property of our own citizens before attempting to contribute to the stability, peace, and inner peace of our region and heartland.”

Southeast Europe Cooperation Process Summit - July 09, 2019

President Erdoğan supported the Balkan countries' full membership in international organisations in addition to playing a significant role in leader-to-leader diplomacy between them.

President Erdoğan emphasised Türkiye's role during his remarks at the Southeastern Europe Cooperation Process Summit, saying, "I am glad that a consensus has been reached on Türkiye's takeover of the 2020–2021 Term Presidency. On behalf of myself and my nation, I would like to thank all our friends who believe in our country and us. We will successfully carry out the Presidency of the Southeast European Cooperation Process, just like our Presidency of the Organisation of Islamic Cooperation and the G20. We will strive to strengthen regional ownership and regional inclusion during our Presidency. Additionally, we'll concentrate on issues like migration, improving the quality of our human resources, and enhancing intra-regional connections for transportation.

Joint Press Conference with President Vučić of Serbia - October 07, 2019

Close relations between President Erdoğan and President Aleksandar Vučić of Serbia in the context of leader-to-leader diplomacy play a very important role in the region, along with bilateral relations.

Signing a memorandum of understanding on nine topics ranging from technology to security during his visit in 2019, President Erdoğan said, “Our cooperation has reached an excellent level. Without a doubt, my dear friend has contributed greatly to this.”

President Erdoğan said, “Humanity no longer needs war, but peace, is our guiding principle for achieving regional peace. These heart bridges should only serve as the foundation for smiles and peace for all of us. I think these three key components have the power and ability to deliver this. And each of them contributes to the underpinning of a demographic structure that is already linked. We’ll succeed in doing it too.”

Türkiye-Serbia-Bosnia and Herzegovina Trilateral Summit - October 08, 2019

The Türkiye-Serbia-Bosnia-Herzegovina Trilateral Summit was initiated by President Erdoğan, who pioneered multilateral mechanisms through leader-to-leader diplomacy to achieve peace and stability in the Balkans.

President Erdoğan said, “The resolve to keep the tripartite mechanism in place will result in extremely beneficial developments in the fusion of our peoples, both in Türkiye, Serbia, and Bosnia and Herzegovina.”

In addition, regarding transportation, Erdoğan stated, “I think that the motorway-related steps that will be implemented will result in

extremely significant advancements and development between Serbia and Bosnia and Herzegovina. Since I constantly say, ‘The road is life; the road is civilisation.’ If you do this, constructing the motorway between Belgrade and Sarajevo will increase productivity in the region’s settlements and discourage migration. In contrast, once these are completed, this spot will become a popular tourist destination, making it impossible for the locals to leave where they live.”

Joint Press Conference with Chairman Milorad Dodik of the Bosnia and Herzegovina Presidential Council - March 16, 2021

The development of Bosnia and Herzegovina has always been a top priority for President Erdoğan.

At the press conference held on the occasion of the visits of Chairman Milorad Dodik of the Bosnia and Herzegovina Presidential Council, President Erdoğan said, “As Türkiye, we attach great importance to the peace and stability of Bosnia and Herzegovina” and that they are working to assist any efforts made by the people of Bosnia and Herzegovina for prosperity and development.

Erdoğan said that the Belgrade Highway Project’s contribution to friendship, stability, and development, as well as the Türkiye-Bosnia-Herzegovina- Croatia trilateral mechanism, should be put into action.

He also noted that our bilateral trade volume increased and that 30 thousand vaccine doses would be sent to Bosnia and Herzegovina as part of the effort to fight the pandemic.

Council Chairman Dodik said,

“We learned from President Erdoğan that everyone should help each other and that no one should be offended by the other. I want to show great respect to President Erdoğan, and I want to show it here. Not only in Bosnia and Herzegovina but also in the Western Balkans, and particularly in our region of the Western Balkans, he is an outstanding leader and crucial to preserving peace. President Erdoğan’s concerns are the finest example of how we should act in this situation. We have learned here from the President that no one should be offended and everyone should help each other. I really want to say this clearly here. I will leave here with enormous love from all the peoples of Bosnia and Herzegovina, especially the Serbian nation, to which I belong, and I am grateful for that,” and thereby emphasised the importance of Erdoğan for the region and Bosnia and Herzegovina.

Southeast European Cooperation Process Summit - June 17, 2021

Türkiye has prioritised peace, security, and stability in its relations with each country in its neighbourhood, particularly the Balkans. Concerning the Southeast European Cooperation, which was established for this purpose, with Türkiye as the term president for the third time, President Erdoğan said, “In 1996, we implemented the Southeast European Cooperation Process to build an environment of peace, security, and stability in Southeast Europe on solid foundations. This year marks the 25th foundation anniversary of the process of collaboration based on good neighbourly ties. Down the path we embarked on with seven countries initially, we have become a big family of 13 members in 25 years. Our goal has been to ensure that the region’s countries can come together around the same table and have discussions even during political crises. Given the developments in the region over the past quarter century, we see that the process has properly served as a forum of cooperation and dialogue.”

President Erdoğan added, “During our third term as President of the Southeast European Cooperation Process, we attempted to find shared solutions to the challenges that directly touch all of us. As I mentioned earlier in my speech, we have been guided in this process by regional ownership and inclusion principles. We organised various events and projects within the framework of our seven priority areas, which we defined by considering the region’s common agenda and concerns. We hosted a wide range of events, from health to trade, brain drain to migration management and security, infrastructure strengthening, and cultural partnership advancement. We see that these initiatives boost the effectiveness of the collaboration process and further strengthen the atmosphere in which we collaborate. We trust that the topics raised at the discussions and the conclusions made will shed light on our work in the coming months.”

Joint Peace Conference with President Dukanovic of Montenegro - August 28, 2021

President Erdoğan made his first official visit to Montenegro on August 28, 2021, believing that Türkiye has a historical obligation to the Balkans and prioritising bilateral talks and visits.

President Erdoğan stressed that Türkiye-Montenegro relations date back many years and to the friendship of Sultan Abdulhamid II and King Nikola, saying, “The presence of our Ottoman Embassy in Çetinye and the appointment of Montenegro’s first Ambassador to the Ottoman Empire confirms this. Türkiye was also one of the first countries to recognise Montenegro’s independence. In this time when the entire world is being put to the test by the pandemic, we have increased our mutual solidarity and cooperation. We strengthened our friendship by sending health aid to Montenegro and by the convenience Montenegro showed us in evacuating our citizens.”

Furthermore, he stated, “Türkiye and Montenegro, which are important parts of the Balkans and Europe, make a significant contribution to peace and stability.”

Meeting with EU Member Countries' Ambassadors in Ankara - January 13, 2022

While Türkiye maintains a successful entrepreneurial and humanitarian foreign policy through its leader-to-leader diplomacy, President Erdoğan has also stated his strong interest in and policies towards Balkan countries on international platforms.

President Erdoğan made evaluations about Syria, Belarus, Cyprus, the Eastern Mediterranean, Climate Change, Azerbaijan, Armenia, Libya, and Africa during a meeting with EU ambassadors in Ankara to evaluate EU-Türkiye relations, and said the following regarding Bosnia and Herzegovina:

“The incidents that occur in our nearby geography point to how important, even vital, it is for us to strengthen our cooperation in the field of foreign policy and security. In this regard, we are exerting intense efforts to resolve the political crisis in Bosnia and Herzegovina. That the EU membership perspective came to a standstill has had a huge effect on the region, signalling a return to the negative atmosphere of the 1990s.

Joint Press Conference with Prime Minister Rama of Albania - January 17, 2022

With the responsibility of being a guarantor of peace in the Balkans, Türkiye places a high value on bilateral relations with Albania on this route. President Erdoğan stated at a joint press conference held following his visit on January 17, 2022, that Türkiye has long had close friendship and brotherhood ties with Albania, adding, “We witness the solidity of these special relations between the two countries in every incident we experience, in every trouble we face.”

President Erdoğan said, “We will continue to play our part in the NATO steps that will be made, just as we have in the past. We are deeply concerned about the Balkans’ peace and tranquillity, and just as we have contributed to the region’s peace and tranquillity, we are also one of the guarantor countries for the region’s future and assurance of peace and tranquillity.”

In response to an Albanian reporter’s question, “Your assistance to Albania cannot be compared to that of any other country. Should the

EU be concerned about your interest in Albania? I'm curious if you'll be able to benefit from all of your investments in Albania. Do you get anything?"

He replied, "The brotherhood law is distinct; within the brotherhood law, there are such supports that these supports are a prerequisite of your brotherhood, and we swiftly established these works there based on this brotherhood law. Similarly, those relating to historical monuments are based on the law of brotherhood, and we are building and revitalising these historical monuments in the same way. It's pointless to look for anything around here. We are brothers, after all. It is not questioned when, where, or what will happen."

Joint Press Conference with President Osmani Sadriu of Kosovo - March 01, 2022

Believing that it is critical for all actors in our region and beyond to emphasise regional peace and stability and attaching importance to this in Türkiye's foreign policy, President Erdoğan stated during the first official visit paid by President Vjosa Osmani-Sadriu of Kosovo to Türkiye, "We wish for Kosovo to build positive relationships with all of its neighbours and support the Pristine-Belgrade Dialogue Process. We genuinely hope the process will conclude as soon as feasible with a comprehensive deal to ensure long-term peace and stability in the area. With this understanding, I want to emphasise again that we are prepared to do everything possible to promote regional peace and stability.

Concerning bilateral relations, President Erdoğan said, "Everybody is fully aware of the importance we place on Kosovo's sovereignty, territorial integrity, and political unity. As one of the first countries to recognise Kosovo, we have been there for our Kosovo brothers and sisters in every way since the beginning. We place a high value on Kosovo's growth and its legitimate place in the international arena. We are quite glad that our country's contribution has improved the lives of the people of Kosovo."

Joint Press Conference with President Milanovic of Croatia - September 08, 2022

During his official visit to Croatia to mark the 30th anniversary of the establishment of diplomatic ties, President Erdoğan remarked that Türkiye closely observes all developments in the Balkans and makes the required contributions in this regard, and added, “During our conversations, we also discussed how we might work together to preserve and strengthen Southeast Europe’s peace and stability. We reiterated our support for Bosnia and Herzegovina’s peace, stability, territorial integrity, and European integration.” Three agreements spanning themes, such as historical artefacts, economic cooperation, and energy, were inked during the visit.

The Islamic Cultural Centre, created within the two countries' Memorandum of Understanding framework, was called Recep Tayyip Erdoğan Cultural Centre. President of the Islamic Community in Croatia Aziz Hasanovic presented Erdoğan with the "Founding Honorary Award of Islamic Community in Croatia," which has only been bestowed to two people in the 106-year history of the Croatian Islamic Union, and remarked, "We are proud to have a door to knock on. Islamic Community in Croatia honours brother and friend Erdoğan with a special award."

III. TÜRKİYE-AFRİKA ORTAKLIK ZİRVESİ

İSTANBUL, 16-18 ARALIK 2021

COMMET DE PARTENARIAT TÜRKİYE-AFRIQUE

ISTANBUL, 16-18 DÉCEMBRE 2021

THI

ISTA

يقية

202

06

D TÜRKİYE-AFRICA PARTNERSHIP SUMMIT
BUL, 16-18 DECEMBER 2021

Resolution of Conflicts: Africa

القمة الثالثة للشراكة التركية-الافريقية
إسطنبول، 16-18 ديسمبر/كانون الأول

Resolution of Conflicts: Africa

Recent years in Africa have been marked by military coups, terrorism, grain crises, drought, famine, energy developments, and internal conflicts that have led to regional crises, particularly in 2022.

The 2022 Russia-Ukraine war had an impact on Africa in terms of food and energy. Thanks to President Recep Tayyip Erdoğan's leader-to-leader diplomacy, the grain deal signed in Istanbul has allowed many African nations to breathe a sigh of relief.

The recent conflicts that threaten security in Africa include regional geopolitical rivalry between Algeria and Morocco over the Western Sahara conflict; strained relations with Egypt over the construction of a dam on the Nile River; internal conflict in Ethiopia over the Tigray issue; the ongoing threat of al-Shabaab in Kenya and Somalia; escalating attacks by al-Qaeda-linked groups across the Sahel region, particularly in Mali; the lingering effects of the civil war in the Central African Republic; Ambazonian separatism, which is being violently suppressed in Cameroon; the Boko Haram organisation, which continues its bloody activities in Nigeria; the bomb attacks in Uganda in recent months; and the threat of DAESH, which has reached Mozambique.

The issues facing Africa, which is dealing with all of them, are not at the top of the international agenda. On the other hand, President Erdoğan discussed Africa's issues on every stage he appeared and brought continental matters to the forefront of the global agenda for conflict resolution.

Türkiye shares its historical experience, capabilities, and resources, as well as its political, social, and cultural accumulation, with African nations in accordance with the notion of “African solutions to African problems” and the principle of mutual benefit. Aside from that, Türkiye is steadily enhancing its diplomatic, cultural, economic, and security ties with the African continent, with which it has historical ties, on the basis of friendship, trust, and a win-win understanding. In the context of politics, economy, humanitarian approach, and culture, Türkiye’s Africa policy is carried out on four levels: bilaterally, regionally, continentally, and globally. The African Partnership Policy is being implemented to contribute to the peace, stability, and economic and social development of the continent on the basis of equality and mutual benefit in bilateral relations. The exchange of high-level visits is also significant to this policy. Since taking office, President Erdoğan has visited over 30 African nations, including while serving as prime minister. He topped the list of world leaders who visited Africa.

**Joint Press Conference with President Kaboré of Burkina Faso -
April 11, 2019**

President Roch Marc Christian Kaboré of Burkina Faso made his first presidential-level visit to Türkiye on April 11, 2019, and held a joint press conference with President Recep Tayyip Erdoğan. Under President Erdoğan's leadership, Türkiye has extended a friendly hand to Africa and placed a premium on its relations with the continent.

Pointing out that the Sahel countries, including Burkina Faso, have been the target of heightened terrorism in recent years, President Erdoğan added that Türkiye would provide the necessary materials, products, and by-products in the fight against terrorism and that it would transfer the 5-million-dollar military aid, which it had promised to the G5 Sahel Joint Force, as planned. Following Erdoğan's remarks, President Kaboré of Burkina Faso also said: "We mutually agreed to not allow any terrorist groups to have a presence in our countries. That is to say, those who are against Türkiye are also deemed to be against Burkina Faso, and the reverse is also true," underlining the support between the two countries.

African Muslim Religious Leaders Summit - October 19, 2019

President Recep Tayyip Erdoğan, who defines himself as “an Africa-friendly, Africa-loving politician”, has left no friend unreached, no heart unhealed, and no state disengaged in Africa since he assumed office as Prime Minister, in order to remedy years of neglect, to improve relations with the continent, and to find solutions to the problems they face. He has also advocated for the rights of African communities on international platforms.

At the 3rd African Muslim Religious Leaders Summit, which was held in Istanbul on October 19, 2019, President Erdoğan raised a number of sensitive issues, including threats to Muslims in Africa. As the purpose of the summit, Erdoğan stated, “You will contribute to the peace and tranquility of Africa and the entire world through your decisions. I believe that the summit, which takes place at a critical juncture in regional developments, will strengthen our solidarity and lead to the resolution of the Islamic world’s problems.” Erdoğan emphasised that cooperation between Türkiye and Africa has been solidified on the basis of mutual respect, equal partnership, and justice, as opposed to a colonial past.

Joint Press Conference with Prime Minister Conte of Italy - October 13, 2020

President Recep Tayyip Erdoğan held a joint press conference with Prime Minister Giuseppe Conte of Italy at the Presidential Complex on October 13, 2020, following their one-on-one. The meeting's primary focus was on the developments in Libya at the time. Recalling the ceasefire that went into effect in Libya, President Erdoğan expressed his hope that a ceasefire agreement would be signed in Libya as soon as possible. In response to a reporter's question, "Will a peacekeeping force be deployed in Libya? Were invitations to the Berlin conference sent to everyone who needed to be invited?" President Erdoğan responded, "Currently, negotiations are ongoing in Moscow. I believe that the talks will wrap up in the evening, but my counterparts just informed me that they are moving in a positive direction." Recalling his meeting with UN Secretary-General António Guterres, President Erdoğan stated, "It would be appropriate for the UN to be stationed here, if necessary, in order to carry out its observer duties for the continuation of the ceasefire process." "As Italy, our aim is to have a non-divided, independent, and sovereign Libya," said Prime Minister Conte of Italy.

Joint Press Conference with President Barrow of The Gambia - January 27, 2020

The first head of state to pay an official visit to The Gambia was Turkish President Recep Tayyip Erdoğan. The conflict in Libya was also raised during the meeting between President Erdoğan and President Adama Barrow of The Gambia. President Erdoğan stated, in response to reporters' questions regarding the crucial details of the Berlin conference, the ceasefire process, and Türkiye's intended course of action following the conference: "Neither in Berlin nor in Moscow did Haftar sign the agreed-upon or drafted document. Haftar did not sign, whereas Sarraj did. If the parties do not sign such documents during international negotiations, it cannot be said that an agreement has been reached. The following statement by Haftar's spokesperson speaks volumes: 'The peace process in Libya is staring down the

barrel of a gun.’ This indicates Haftar’s lack of interest in a ceasefire and peace. We hope that those who attended the Berlin conference have heard these statements and will act accordingly. Sarraj is a leader recognised by the United Nations Security Council, whereas Haftar is a coup plotter. As a result of a decision issued by the GNAT, Türkiye has dispatched troops there to provide training.” Türkiye’s multifaceted efforts were articulated in Erdoğan’s statement.

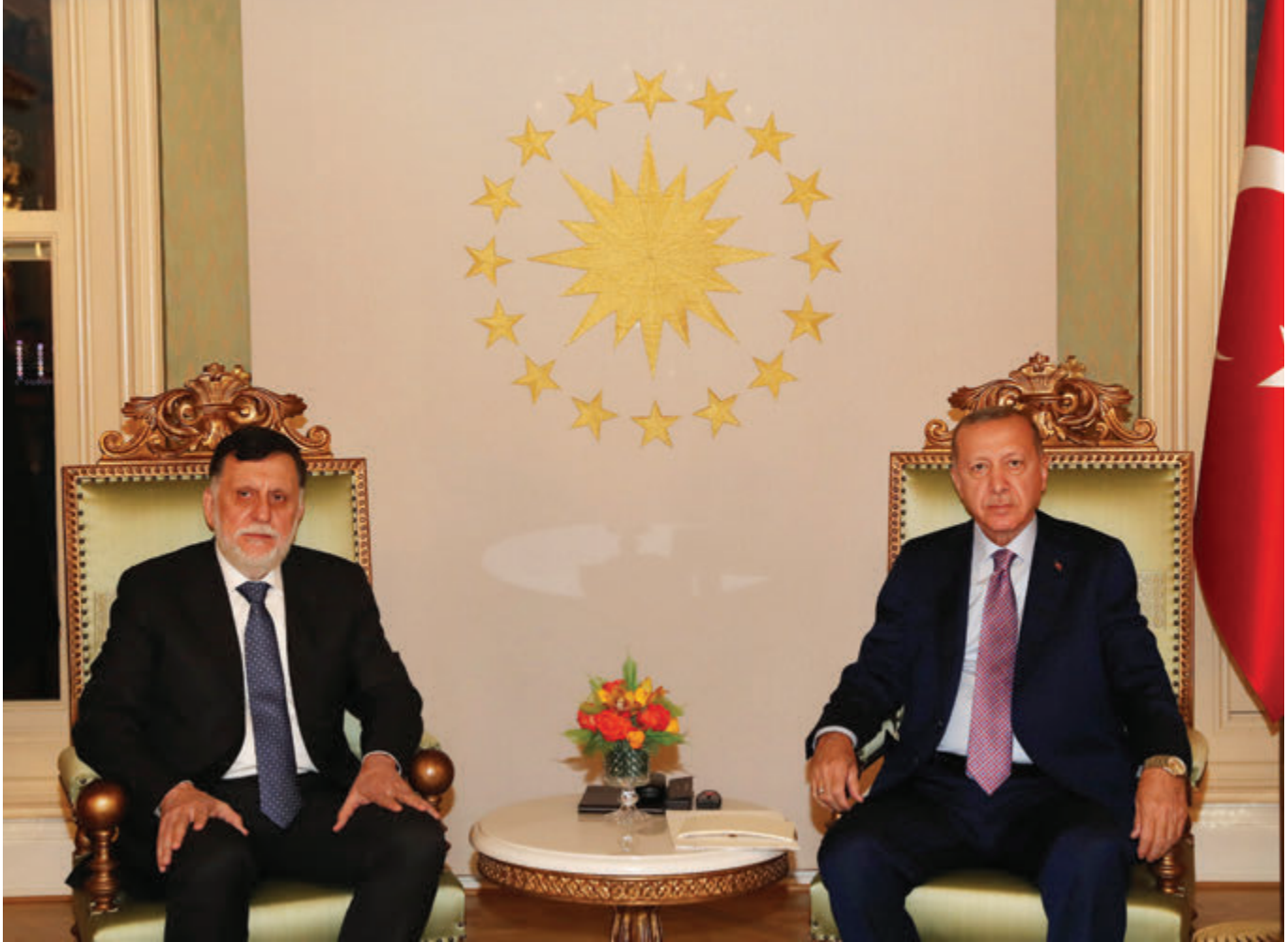

Joint Press Conference with President Sall of Senegal - January 28, 2020

President Recep Tayyip Erdoğan also draws attention to humanitarian diplomacy concerns that are important in leader-to-leader diplomacy in the context of African countries. As part of his fourth visit to Senegal, President Recep Tayyip Erdoğan held a joint press conference with President Macky Sall of Senegal. Erdoğan outlined the nature of Türkiye's ties with Africa, stating, "We see the Africans as our true friends, brothers and sisters with whom we share a common fate. We view the sufferings endured by Africa from a humanitarian and conscientious perspective, not from the perspective of politics, strategies, or interests. In addition to our visits, the agreements we have signed, the decisions we have made, and the joint initiatives we have implemented over the past few years reveal that a different model of cooperation is possible."

Meeting with the Chairman of the Presidential Council of Government of National Accord of Libya, Fayez Al Sarraj - October 4, 2020

President Recep Tayyip Erdoğan received Chairman of the Presidential Council of the Libyan Government of National Accord, Fayeza al Sarraj, whom he described as “a leader recognised by the United Nations Security Council”, at Vahdettin Mansion on October 4, 2020. During the meeting, bilateral relations and regional developments were discussed.

President Erdoğan declared that Türkiye will continue to stand in complete solidarity with Libya and that efforts are being made to improve ties with the Government of National Accord, which is the only legal representative of Libya. Erdoğan also emphasised that they are prepared to maintain all forms of assistance for the security of Libya and the well-being of Libyans.

Joint Press Conference with Prime Minister Ali of the Federal Republic of Ethiopia - August 18, 2021

In the context of leader-to-leader diplomacy, President Recep Tayyip Erdoğan noted that they are prepared to make any contribution to a peaceful resolution of the issues in Ethiopia, including through mediation. President Erdoğan noted that the peace, tranquility, and integrity of Ethiopia, which has a strategic location and importance in Africa, are important to Türkiye during his meeting with Prime Minister Abiy Ahmed Ali of the Federal Republic of Ethiopia, who paid an official visit to Türkiye. President Erdoğan also attached great importance to the preservation of peace and stability in the region. Recalling that he had previously met with President of Sudan's Sovereignty Council Burhan a week prior to this meeting, President Erdoğan added, "The tension between Sudan and Ethiopia in the Fashaga region was also on our agenda. I expressed hope that the problem might be resolved through communication and friendly neighbourly relations between the two nations. In this context, as Türkiye, we are prepared to make any contribution to a peaceful resolution of the issue, including through mediation. Prime Minister Ali of the Federal Republic of Ethiopia also underlined Türkiye's strategic importance, saying, "Türkiye is a significant country in the international arena, affecting global relations, a country that has been like this throughout its history due to its strategic location as a bridge between Asia and Europe."

Joint Press Conference with President Tshilombo of the Democratic Republic of Congo - September 07, 2021

President Recep Tayyip Erdoğan's leader-to-leader diplomacy with Africa is based on sincerity, fraternity, and unity. One of the guiding concepts of President Erdoğan's humanitarian and entrepreneurial foreign policy is the development of Türkiye's connections with Africa. The visit by President Félix Antoine Tshisekedi Tshilombo of the Democratic Republic of Congo to Türkiye is historic and the Democratic Republic of the Congo's first presidential visit to Türkiye.

President Erdoğan noted that he shares Africa's goal of a better continent, saying, "We believe that the most permanent and realistic solutions to the continent's problems will be found by our African brothers and sisters." He also added that they will work with the continental country on a win-win and equal collaboration basis.

President Erdoğan at Angolan Presidential Palace - October 18, 2021

Since taking office, President Erdoğan has visited over 30 African nations, including while serving as prime minister. He was the first of the world's leaders to visit Africa. He even paid his first presidential visit to Angola, as he did to Gambia. These visits were seen as tokens of friendship. President Erdoğan remarked after the talks that they discussed cooperation in the sphere of defence industry and counter-terrorism in depth during their bilateral meeting and that the momentum gained in the two countries' relations in the recent past is satisfying.

3rd Türkiye-Africa Partnership Summit - December 18, 2021

President Recep Tayyip Erdoğan takes care to include a trip to Africa, which covers a few countries, in his overseas tour plans. At the 3rd Türkiye-Africa Partnership Summit, which took place in Türkiye on December 18, 2021, he emphasised that the struggle he has waged with the words “The world is bigger than five” is not only for Türkiye, but also for Africa, and he once again criticised the fact that the fate of all humanity is left to five UN Security Council member states.

President Erdoğan stated that Türkiye has been fighting terrorism for nearly 40 years and that organisations such as Boko Haram, al-Shabab, and DAESH are not just a problem for a few countries but that they are the common enemies of all, and that there is no distinction between them and FETO and the PKK. Concerning Türkiye’s support for the resolution of the issue, he said, “We are prepared to provide Türkiye’s excellent defence industry products and experience in the battle against terrorism to our African friends.”

07

**July 15
Coup Attempt**

July 15 Coup Attempt

On July 15, 2016, Türkiye faced a treacherous and bloody coup attempt by a group of Fetullahist Terrorist Organisation (FETO) members who infiltrated the Turkish Armed Forces. During the FETO coup attempt, which was foiled by the unity of state and nation, 251 of our citizens who resisted the coup attempt were martyred, and 2,734 of our citizens became veterans.

Rather than openly declaring its intention to take over the state, FETO has pursued a strategy based on infiltrating strategically important institutions such as the Turkish National Police and the Turkish Armed Forces. With the July 15 coup attempt, FETO's intention to take over the state and establish sovereignty became clear. The coup plotters bombed the Parliament that led the War of Independence and attempted to assassinate President Recep Tayyip Erdoğan. The coup plotters realized that the coup attempt they had planned to carry out at 03.00 on July 16, 2016 had been exposed after the extraordinary activity at the National Intelligence Organization (MIT) and the meeting held at the General Staff Headquarters, and they rescheduled the coup attempt earlier for 20.30 on July 15.

After learning of the coup attempt in Marmaris district of Muğla, President Erdoğan first took a helicopter to Dalaman Airport before boarding a plane to İstanbul. F-16 fighter jets were dispatched to prevent the President from arriving in Ankara. At around 00.24, President Erdoğan changed the course of events, first by connecting to the CNN Türk news channel via video conference with his historic speech. Addressing the nation, Erdoğan said, *"Today's development is an act of mutiny by a minority within the Turkish Armed Forces. This is an act encouraged by the parallel structure and used by those as the mastermind. I believe that they will receive the necessary punishment with the proper answer we will give as the nation to this act which targets the unity, solidarity and integrity of our country,"* and noted that he was the Commander-in-Chief and that the nation must stand against this attempt and he called on the nation to take to the

streets. Following this historic speech, citizens took to the streets to resist this attempt, which they now fully understood was taking place.

The attempt was thwarted in less than twenty-four hours due to the resolute stance of the Turkish people and the leadership of President Recep Tayyip Erdoğan. The attempted coup by FETO, which was backed from abroad, became an unprecedented heroic epic for the Turkish people. President Erdoğan, through his leader-to-leader diplomacy, has explained the bloody coup attempt to the entire world and has played an active role in the fight against FETO since the beginning of this heroic epic.

In his speech on August 4, 2016, President Erdoğan described the valour of the Turkish nation with the following words: “While fighting against terrorism on the one hand, we thwarted the coup attempt by FETO, which is a partner of all terrorist organizations on the other. Together with our people, who answered our call that evening, we accomplished this. We have a commendable nation. As the poet says, “The nation will walk behind you”; praise be to Allah, the nation walked behind us and did not abandon us. They all took to the squares and airports all of a sudden. But there was a difference. What was it? Our people stood in the way of tanks, did not flee from F-16s and F-4s, and shielded their chests against helicopter bullets. As the poet said, ‘Render your chest as armour and your body as a bulwark! Halt this disgraceful assault!’ My people rendered their chests as armour and halted this disgraceful assault. Because the assurance of their independence and future derived from their faith, they did so.

Seven years after the coup attempt, President Erdoğan has been the most important figure to tell the world about the heroic epic of the Turkish nation through leader-to-leader diplomacy.

Interview with Becky Anderson of CNN International – July 19, 2016

President Erdoğan gave an interview to CNN International regarding the foiled coup attempt by the Fetullahist Terrorist Organisation (FETO) on the night of July 15. Answering Becky Anderson’s questions about the coup attempt, President Erdoğan made some remarks.

“We resorted to cellphones, smartphones, and went on live TV via the smartphones on a number of private TV channels. And via those broadcasts, I invited people to take to the streets, go to the squares. And the first reactions I got was that - well, immediately after that invitation, I was informed that people were actually taking to the streets en masse. And that was very important because the only language these coup-plotters would understand was a counter-coup, which is best staged by the people. And that’s what our people achieved,” and he added, “This week, we will be sending a written, formal request to the U.S. and also to a number of Western countries and African countries. Because the issue is not only about the leader of the Fethullahist Terrorist Organisation. They have an organisational chart. There are countries as well where many names mentioned in this chart are based in. We will request these figures from these countries.”

**Visit by Prime Minister Giorgi Kvirikashvili of Georgia -
July 19, 2016**

Prime Minister Giorgi Kvirikashvili of Georgia was one of the first leaders to visit Türkiye immediately after the July 15 coup attempt. From the very beginning of the bloody coup attempt, President Erdoğan called on every member of society to take to the streets, and he played a significant role in explaining the coup attempt to the entire world. President Recep Tayyip Erdoğan received Prime Minister Giorgi Kvirikashvili of Georgia at the Presidential Complex. Prime Minister Binali Yıldırım was also present at the reception.

Visit by President Nazarbayev of Kazakhstan - August 5, 2016

President Nursultan Nazarbayev of Kazakhstan also made history as one of the first leaders to visit Türkiye following the July 15 coup attempt. After their meetings, the two leaders conveyed important messages to the Turkish people and the rest of the world. President Nazarbayev expressed his hope that such an event would never occur again and stated that the Turkish nation was united under President Erdoğan's leadership during the July 15 coup attempt, and he concluded by saying, "This strengthens your power. Türkiye demonstrated its unity and solidarity to the entire world. I want to thank and congratulate the Turkish people."

Reception of a Delegation Consisting of the Board of Directors and Members of the Union of Non-Governmental Organizations of the Islamic World (UNIW) – August 18, 2016

Receiving a delegation of the board of directors and members of the Union of Non-Governmental Organizations of the Islamic World (UNIW), President Erdoğan noted in his speech during this reception that, in addition to Türkiye’s fight against terrorist organizations and the initiatives it has developed on regional issues, Türkiye is a country that continues to follow all the issues on its agenda, and he said, “In this context, one of the issues that we focus on and regret most is the failure of the Islamic world to resolve the conflicts and problems within itself. When we look at the conflicts in the Islamic world, we see that those who die are Muslims, as are those who kill. In the face of this truly heartbreaking setting, our duty is to strengthen our unity, brotherhood, and solidarity.”

Visit by US Vice President Biden - August 24, 2016

Holding a joint press conference with US Vice President Biden, President Erdoğan said: “I am proud of my nation. FETO had F-16s, helicopters, tanks, and artillery, but my people only had our flag. They stood up to tanks waving our flag and courageously repelled this coup attempt.”

Pointing to the long-time strategic partnership between Türkiye and the US, which evolved into a model partnership with President Obama, President Erdoğan said: “Mr. Biden had the opportunity to see the calamitous dimensions of the coup attempt himself during his visit to the Grand National Assembly of Türkiye. I will later give him some information and documents we have. I am also pleased that he had the opportunity to observe firsthand our nation’s feelings about FETO, the perpetrator of the coup attempt.”

Chief Minister Shahbaz Sharif of Punjab, Pakistan – August 27, 2016

Speaking during his visit to Türkiye for official contacts, Shahbaz Sharif recalled that Pakistan was the first country to express its support to the Turkish people, government, and President Recep Tayyip Erdoğan on the night of July 15 failed coup attempt, and said that they demonstrated their support for democracy. Sharif congratulated the Turkish people and President Erdoğan, calling the attempt's aversion a “victory of the will of the people,” and adding, “In the past, coups silenced the adhan (call to prayer) in Türkiye, today the adhan has silenced the coups.”

CLIMATE ACTION SUMMIT 2019

08

Climate Change- Green Development Initiative

CLIMATE ACTION SUMMIT 2019

CLIMATE ACTION SUMMIT 2019

MONTENEGRO

SAO TOME AND PRINCIPE

MALAYSIA

MOROCCO

REPUBLIC OF

Climate Change- Green Development Initiative

In the past two decades, under the leadership of President Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye has become the leading nation in the search for solutions to regional and global challenges. Climate change is one of the most significant global challenges of the 21st century, affecting every country.

As part of its geopolitical position and understanding of civilization, Türkiye has set an example for the rest of the world in its efforts to combat climate change. Under the leadership of President Erdoğan, Türkiye has made significant progress in areas such as waste management, renewable energy, and expanding forest areas. Furthermore, Erdoğan has not taken climate change lightly, and both he and First Lady Emine Erdoğan, have taken the initiative to address climate change. In addition, with the ratification of the Paris Climate Agreement, Türkiye has committed to achieving net zero emissions by 2053. It has contributed significantly to the fight against the climate crisis.

The consequences of climate change demonstrate the legitimacy of President Erdoğan's objections to the inequalities and injustices of the global governance system. Erdoğan emphasises frequently that the climate crisis, a problem shared by humanity, can be addressed through global cooperation and solidarity, with the belief that "a fairer world is possible." Under Erdoğan's leadership, Türkiye has made the Green Development Initiative the focal point of its efforts and

emerged as a pioneering and effective leader in addressing the climate crisis. With more than 20 years in power, Erdoğan serves concrete examples of leader-to-leader diplomacy, such as having a long track record and experience and focusing not only on national and regional issues but also on international issues. The policies formulated within the framework of President Erdoğan's vision that "Türkiye, inspired by its ancient culture, should place the Green Development Initiative at the centre of all its activities" are supported by Türkiye's determined and steadfast efforts to combat climate change.

Visit to Japan- June 27, 2019

The issue of climate change is one of the most important items on the agenda of the G20, an important forum for global economic cooperation and coordination. In 2019, President Recep Tayyip Erdoğan highlighted climate change as one of the most pressing issues at the G20, stating:

“As one of the G20 nations with the lowest emissions, we are making the required contribution in this area. Since the beginning, we have emphasised the need for a fair approach to climate change. The historical responsibilities of states and their level of development must be taken into account.” President Erdoğan has once again placed the need for fair, equitable, and conscientious solutions to global problems on the global agenda.

UN Climate Action Summit - September 23, 2019

In his address to the Climate Action Summit held at the General Assembly of the UN on September 23, 2019, President Recep Tayyip Erdoğan emphasised that every resource on the planet has been entrusted to humanity and must be safeguarded until it is passed on to the next owner.

Recalling the words of UN Secretary General Antonio Guterres, “Every country must be part of the solution,” Erdoğan reiterated his previous statements, “Regional and international cooperation is essential in resolving global problems.” He stated that Türkiye has made sig-

nificant progress in waste management, climate-friendly technology, the use of energy resources, and the improvement of air, water, and soil quality. Erdoğan has become a key actor in promoting policies to combat climate change for the future of our common home, the Earth.

Summit on Biodiversity - September 30, 2020

Under President Recep Tayyip Erdoğan's leadership, Türkiye has been and remains at the forefront of the fight against climate change. President Erdoğan sent a video message to the Summit on Biodiversity organised on September 30, 2020 in conjunction with the activities of the United Nations General Assembly, in which he outlined how the negative effects of the pandemic on health and ecosystems can be mitigated at a time when humanity faces a global challenge such as COVID-19, based on Türkiye's experiences. In light of his experience in leader-to-leader diplomacy, he has conveyed the message that nations should draw lessons from unfortunate occurrences like the COVID-19 pandemic.

Leaders' Summit on Climate - April 22, 2021

President Recep Tayyip Erdoğan is exerting significant effort to mitigate the effects of climate change. At the online Summit on Climate hosted by the United States and attended by forty heads of state, Erdoğan proudly informed the leaders that Türkiye is the leading country in the region in terms of renewable energy, citing the following examples:

“At present, 52.3 percent of our installed electricity capacity is derived from renewable energy sources. We rank sixth in Europe and thirteenth in the world with this rate. We rank second in Europe and ninth in the world in terms of installed capacity of hydroelectric power plants. By 2030, we will increase our solar energy generation to 10 gigawatts and our wind energy generation to 16 gigawatts. We aim to reduce carbon dioxide emissions by 66,6 million tonnes in 2023 as a result of the energy efficiency measures we will implement.”

As in every other issue, Erdoğan took the side of the disadvantaged on the issue of climate change, stating that countries are not in an equal position and that a fair burden-sharing arrangement between developed and developing nations will strengthen the fight against climate change.

UN Food Systems Summit - September 23, 2021

As a result of its experience and opportunities in the fight against climate change, Türkiye has produced productive works. President Erdoğan has been the voice of Türkiye's struggle in platforms dealing with "climate change" through his leader-to-leader diplomacy. He addressed the world in a video message to the UN Food Systems Summit, which was held online.

Erdoğan reiterated his call for a "fairer world," this time in the context of combating climate change. "The effects of climate change, such as climate disasters with increasing intensity and devastation, water scarcity, and drought, are also detrimental to food supplies. In this manner, the costs of food systems rise, access to food resources becomes more difficult, and food security is undermined, thereby encouraging mass migration, one of the greatest challenges of our time."

The 8th Organization of the Islamic Cooperation Ministerial Conference on Food Security - October 27, 2021

President Recep Tayyip Erdoğan sent a video message to the 8th Organisation of the Islamic Cooperation Ministerial Conference on Food Security and Agricultural Development on October 27, 2021, emphasising that a new era has begun in which it is imperative to combat climate change for the future of humanity. In his message, he drew attention to the significance of the issue by informing Islamic countries that the global demand for food is rising due to the rise in world population, and that the negative effects of climate change, such as natural disasters, water scarcity, forest fires, floods, erosion, and drought, are destroying food resources and making it difficult for disadvantaged groups to access food.

President Erdoğan, with his leader-to-leader diplomacy, also ensures the initiation of actions for the resolution of problems on international platforms. During this conference, he emphasised the need to take action for solidarity and cooperation, stating, “As members of the Organisation of Islamic Cooperation, it is our duty to advocate for a fairer world as part of our responsibility to humanity. Obviously, for this, it is essential that we increase our solidarity and cooperation among ourselves.”

G20 Rome Leaders' Summit - October 31, 2021

President Recep Tayyip Erdoğan elucidated the necessity of combating global climate change when he stated, “If the world continues to be consumed selfishly, there will be no air to breathe, no water to drink, and no land to cultivate.” President Erdoğan stated that in all of their engagements during the G20 Leaders Summit in Rome, they emphasised the urgent need to find concrete and realistic solutions to climate change.

The Eighth Summit of the Turkic Council - November 12, 2021

Recep Tayyip Erdoğan is also at the forefront of digital transformation. President Erdoğan, speaking at the opening of the Eighth Summit of the Turkic Council, which was organised under the theme “Green Technologies and Smart Cities in the Digital Age,” opened a new door with his environmentally conscious efforts to combat and adapt to climate change in the digital age.

“In the coming years, we must transform our cities into smart cities by employing cutting-edge technologies and methods. As an organisation, we should develop common policies on these issues and lead the digital transformation. In this direction, we should create joint, people-focused strategic plans with all stakeholders, determine the road map for digital transformation, and implement joint projects for green growth.”

**Abu Dhabi Crown Prince Mohammed bin Zayed Al Nahyan at
the Presidential Complex - November 24, 2021**

The issue of climate change also dominated President Recep Tayyip Erdoğan's discussions with his guests from abroad. The topic of climate change has also been included on the agenda of international cooperation agreements. Sheikh Mohammed bin Zayed Al Nahyan, Crown Prince of Abu Dhabi, paid an official visit to Türkiye on November 24, 2021, and met with President Erdoğan in bilateral and delegation meetings. The Republic of Türkiye and the United Arab Emirates signed a Memorandum of Understanding on Cooperation in the Field of Environment.

President Erdoğan at Qasr Al Watan in Abu Dhabi - February 14, 2022

Under the leadership of President Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye is engaging in numerous activities and signing bilateral agreements to demonstrate its commitment to combating climate change. After a nine-year hiatus, President Recep Tayyip Erdoğan paid a visit to the United Arab Emirates on February 14, 2022. In honour of Erdoğan's visit, the Turkish flag was projected onto buildings of symbolic importance in Abu Dhabi and Dubai.

In November 2021, the new era of relations between Türkiye and the United Arab Emirates, whose foundations were established in Ankara, also accorded climate change a prominent role. During President Recep Tayyip Erdoğan's visit to Abu Dhabi's Crown Prince Sheikh Mohammed bin Zayed Al Nahyan, 13 agreements were signed between Türkiye and the United Arab Emirates in critical areas, including climate change, and a cooperation agreement was reached.

Major Economies Forum on Energy and Climate - June 17, 2022

The innovative and problem-solving diplomacy that Erdoğan demonstrates as a world leader serves as a model for the entire international community. At the meeting, President Erdoğan spoke with great pride about TOGG, the domestic and national automobile of Türkiye, and emphasised that they are promoting environmentally friendly and sustainable modes of transportation.

Stating that no one should remain indifferent to the devastating effects of climate change, Erdoğan said: “We consider combating climate change and environmental issues to be one of our top priorities. With the participation of national and international stakeholders, we organised the Climate Council. In accordance with the Green Deal, we adopted our Green Action Plan. Additionally, we fulfil our responsibilities regarding the reduction of emissions from transportation and fertiliser management. We are one of the leading nations in the global fight against desertification and soil erosion. Türkiye ranks twelfth in the world and fifth in Europe in terms of installed capacity from renewable sources. We rank first in Europe for installed capacity of geothermal power plants and second for installed capacity of hydroelectric power plants.”

Iraqi PM Al-Sudani's visit to Türkiye - March 21, 2023

President Recep Tayyip Erdoğan is a model of leader-to-leader diplomacy for the entire world. He has always been there for countries in need. President Erdoğan met with Prime Minister Mohammed Shia Al-Sudani of Iraq on March 21, 2023, during Al-Sudani's official visit to Türkiye. In the context of leader-to-leader diplomacy, President Erdoğan, with his enterprising nature, brought up Iraq's severe water shortage and offered rational and scientific cooperation.

At the joint press conference, Erdoğan demonstrated that he did not abandon Iraq in its struggles, stating, "We do not view the water issue as a conflict but as a field of cooperation that will serve our mutual interests." However, rainfall in Türkiye is at its lowest in 62 years. We are currently experiencing a drought that is exacerbated by climate change. Despite all these negatives, we have decided to increase the amount of water released from the Tigris River for a month, as much as possible, in order to resolve Iraq's problem. We can only resolve issues involving transboundary waters through rational and scientific cooperation."

09

Karabakh Victory

Karabakh Victory

Nagorno-Karabakh, which was occupied by Armenia in the early 1990s and remained occupied for decades, was liberated by Azerbaijan in 2020 with a historic victory in 44 days. The war, known as the Second Karabakh War, began with Armenia's attacks on September 27, 2020, and Azerbaijan's counteroffensive led to the resolution of the "Karabakh" conflict.

During this period, Armenia continued to disregard the law of war, and four separate ballistic missile attacks on the city of Ganja resulted in the deaths of 32 civilians and the wounding of 125 others. According to Azerbaijani government data dated November 9, 2020, 100 Azerbaijani civilians were killed and 416 were wounded in Armenian-led attacks against civilians. As a result of the war, Armenia conceded defeat after suffering heavy casualties, a ceasefire was declared on November 9, 2020, and it withdrew completely from Azerbaijani territory.

Throughout the war, Türkiye supported Azerbaijan with all of its political and diplomatic resources, and unmanned aerial vehicles manufactured in Türkiye played a crucial role in its victory. On the one hand, Türkiye, through its official institutions and media organs, informed the entire world of Azerbaijan's just cause and Armenia's actions, including war crimes, while on the other hand, it significantly contributed to Azerbaijan's military success throughout the operation by providing assistance in the defence industry.

Azerbaijan and Türkiye unquestionably acknowledge the Karabakh Victory as a joint victory. President Erdoğan attended the Baku Victory Parade alongside President Ilham Aliyev of Azerbaijan, with whom he has a brotherly relationship, and has lauded Azerbaijan's victory on every diplomatic platform. In this sense, the Karabakh Victory on November 9, 2020, is not only a source of national pride for Azerbaijan but also a victory with significant implications for Türkiye-Azerbaijan relations, regional dynamics, and the region's future.

Message for Azerbaijan's "Flag Day" - November 09, 2020

On November 9, 2020, when the Karabakh War ended in victory, President Erdoğan congratulated Azerbaijan's Flag Day and announced to the world that we act as "two states, one nation" with Azerbaijan, which he referred to as "two sons of the same mother" in the international arena.

Referring to the Karabakh War, President Erdoğan noted the following: "We support with all our heart and means Azerbaijan's fight to liberate its territories in Nagorno-Karabakh, which have been under Armenian occupation for nearly 30 years despite the UN and OSCE resolutions.

Following the liberation of ancient Turkic city of Shusha yesterday, our hope for and belief in decisive victory has been further bolstered.

It is our desire and wish that Armenia, which has suffered a defeat against Azerbaijan's heroic army, hand over the lands under its occupation to their true owners without further bloodshed.

Türkiye will continue to stand by its Azerbaijani brothers and sisters until the glorious flag of Azerbaijan flies freely across the entire Nagorno-Karabakh."

Halifax International Security Forum - November 21, 2020

Underlining Türkiye's support for Azerbaijan in the Karabakh issue on every platform, President Erdoğan stated in a speech at the Halifax International Security Forum that Türkiye has never adopted an expansionist or intrusive perspective while dealing with the problems around us and that Türkiye does not have an eye on any country's land, sovereignty, or domestic affairs.

Describing the Nagorno-Karabakh issue as an important example in this regard, President Erdoğan continued his remarks: "This region, which is the territory of Azerbaijan, was occupied by Armenia for about 30 years despite the UN and OSCE resolutions. The co-chairs of the MINSK Group, which was established to solve the problem, unfortunately, had not taken any steps to end the occupation so far. With the agreement reached through our joint efforts with the Russian Federation, we have both ended a hot conflict and contributed to the solution of a problem that had been kept on the shelf for 30 years." President Erdoğan also emphasised Türkiye's role in Karabakh's liberation struggle.

Joint Press Conference with President Aliyev of Azerbaijan - December 10, 2020

During a joint press conference with President Aliyev of Azerbaijan, President Erdoğan said: “The outcome of the 44-day-long fight made us just as happy as our Azerbaijani brothers and sisters. I, personally, and my nation as a whole share this joy.”

President Erdoğan stated that the Minsk group failed for a long time to bring a solution to the issue and underlined that Russian President Putin’s positive stance helped the process follow a favorable trajectory.

Drawing attention to President Aliyev’s proposal to form a six-party platform, President Erdoğan stated that Russian President Putin also accepted the platform. President Erdoğan said the following about the six-party platform: “What is the six-party platform? If Russia-Türkiye-Azerbaijan-Iran-Georgia agree and comply, Armenia may also join this platform. So that we can establish regional peace with a six-party platform.” Noting that Azerbaijan will launch an immense redevelopment and reconstruction scheme in the region now that a new picture has taken shape, President Erdoğan stated that Türkiye’s support in this regard will continue.

Azerbaijan's President Aliyev also stated, "Thanks to Erdoğan's leadership, Türkiye has become a global power centre. Türkiye advocates for oppressed peoples' rights. Today, Erdoğan's Türkiye serves as an example for the world. It is an example of independence, bravery, courage, and development."

Prior to the joint press conference, three agreements were signed between Türkiye and Azerbaijan in the presence of their respective presidents, Recep Tayyip Erdoğan and Ilham Aliyev.

“We call on everyone who has an influence on the region to acknowledge the Azerbaijani people’s victory and look to the future” - June 15, 2021

During Recep Tayyip Erdoğan’s official visit to Azerbaijan, he and President Ilham Aliyev of Azerbaijan held a joint press conference in the Shusha Governorate garden and signed the Shusha Declaration.

President Erdoğan stated the following about the Shusha Declaration: “Today, as my dear brother mentioned, we have taken another historic step that will further strengthen our relations on the basis of one nation, two states. This is an important step, which we will further consolidate in the period ahead. As my treasured brother has stated, we have determined the roadmap for our ties in the new period with the Shusha Declaration.⁰¹

⁰¹ The Shusha Declaration calls for swift and decisive joint action in the event that one of the parties is threatened or attacked. However, the declaration’s emphasis on joint efforts to maintain global and regional peace and stability in accordance with international law and the United Nations Charter reflects the defensive and peaceful character of the alliance. Even in the absence of a threat, the fact that the Security Councils of the two countries will hold regular joint meetings on matters of national security represents a new and significant phase in bilateral relations.

In addition, the development of cooperation in the fields of maritime, air, and space, cyber security, and media, as well as the emphasis on cooperation, including co-production and technology sharing, particularly in the defence industry, are essential. Considering the cooperation in a variety of fields prior to the Shusha Declaration and the practical results of this cooperation, it is evident that both nations will expand their cooperation in existing fields and quickly enter into cooperation in new fields. (<https://www.setav.org/susa-beyannamesinin-anlami/>)

President Erdoğan stated that they consider the South Zangezur Corridor Project in Azerbaijan to be significant and support it, adding, “With the completion of this project, a new middle corridor from east to west will be opened, which will benefit everyone; this is of great significance.”

Address to the Milli Majlis of Azerbaijan - June 16, 2021

In his speech to the Milli Majlis of Azerbaijan on the positive attitude developed with Azerbaijan to establish peace in the region after the war, President Erdoğan stated: “As time passes, the benefits that the Karabakh Victory will bring to Azerbaijan, the Caucasus, and the world will become clearer. This victory should not disturb anyone, as it is a victory of construction, not destruction, of justice, not oppression, of grace, not arrogance, of peace, not war, and of the heart, not the blood.”

Reiterating the call they made jointly with Azerbaijan for the six-party platform, he stated, “Together with this platform involving Russia, Türkiye, Azerbaijan, Iran, Armenia, and Georgia, let there be peace in the region; let there be no more hostilities in the region,” with the goal of establishing mechanisms that constitute a key pillar of leader-to-leader diplomacy. He stated that he discussed Georgia’s reservations on this issue with the Georgian Prime Minister during his visit to Türkiye.

Stating that Türkiye will take the necessary steps as Armenia resolves its issues with Azerbaijan, President Erdoğan reminded Armenia of the benefits the opening of Türkiye’s borders would bring.

President Erdoğan emphasised the importance of acting together, stating, “It is up to us to make the victory a victory for everyone.” We must make the most of the opportunities that come our way so that no one will ever again place a chain of submission around the Caucasus’s neck. If we stand upright, if we stand firm, if we are one, if we are together, with the permission of Allah, we will solve these problems. Inshallah, the time is near when we will once again raise the sun of our civilization to its zenith and establish peace and justice in our region and throughout the world.”

“We favour lasting peace and comprehensive normalisation in the region” - October 26, 2021

Following the Karabakh Victory, leader-to-leader diplomacy conducted with the countries of the region for lasting peace has played an important role in the normalisation of the region.

At a joint press conference with President Aliyev following his visit to Azerbaijan, President Erdoğan said, “The atmosphere today is more convenient than ever to ensure lasting peace and make progress towards the long-awaited normalisation. To this end, actions should be taken in accordance with the new situation in the region. We favour lasting peace and comprehensive normalisation in the region.”

Pointing out that many investments have been realised in the region in a short period of time, President Erdoğan said that he believes that Azerbaijanis who were forced to leave the region will be able to return to these lands as soon as possible.

President Erdoğan noted the following for lasting peace and comprehensive normalisation in the region: “The land and railway lines that will pass through this region will create economic and commercial opportunities not only for Azerbaijan and Türkiye, but for all countries in the region. One day, we will be able to leave Zengezur and travel to Istanbul, Iğdır, and Kars, and the region’s position as a logistics hub for transit will be strengthened. All of the neighbors of Azerbaijan, including Iran, Georgia and Armenia, will benefit from this development. In short, these projects are inclusive, not exclusionary.”

“I believe that the Samarkand Summit will further improve the cooperation among Turkic states” - November 10, 2022

President Erdoğan, delivering remarks prior to the Samarkand Summit, recalled the latest talks held with Armenia in Prague and said: “I made it clear to them that ‘if your relations with Azerbaijan follow a positive course, our relations with you will follow a positive course as well. We told them this in a very clear manner during both our meet-

ings held with limited participation and our meetings held between delegations. If they can do so, our approach also changes in the positive direction. We are working to win friends, not enemies, on this issue. I hope they can achieve this and if they can take steps particularly regarding the Lachin and Zangezur corridors, it will have a positive impact on the steps we will take.”

President Erdoğan presented with the Supreme Order of Turkic World in Samarkand - November 11, 2022

President Recep Tayyip Erdoğan was presented with the Supreme Order of Turkic World in Samarkand, Uzbekistan, where he attended the 9th Summit of the Organisation of Turkic States, in recognition of his services to the Turkic world.

President Shavkat Mirziyoyev of Uzbekistan noted the following: “You have played a major role in the Organisation of Turkic States. You have contributed significantly to the strategic cooperation among the Turkic states, cooperation among the Turkic people, and the activities of the Turkic States. In recognition of your efforts and contributions, we as the Organisation of Turkic States are conferring the Supreme Order of Turkic World on you.”

LİDER DİPLOMASİSİ

LEADER-TO-LEADER DIPLOMACY

LİDER DİPLOMASİSİ

Bu kitap, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın yürüttüğü lider diplomasisini konu edinmektedir. Sayın Cumhurbaşkanımızın lider diplomasisi; son dönemde Rusya-Ukrayna Savaşı'nın sonlanması için yaptığı ara buluculukta, küresel Koronavirüs salgınıyla mücadelede, İsrail-Filistin, Afrika ve Balkanlardaki çatışmaların çözümünde, terörle mücadelede, 15 Temmuz darbe girişiminin bertaraf edilmesinde, Karabağ Zaferi'nde ve iklim krizinin çözümünde kendisini göstermiş ve dünyada birçok ülke yönetimine ilham kaynağı olmuştur. Türkiye'nin bölgesel ve küresel düzlemlerde artan etkinliği, Sayın Cumhurbaşkanımızın özgün bir model halini alan lider diplomasisi göz önünde bulundurulmadan anlaşılabilir. Elinizdeki eser, bu bağlamda Sayın Cumhurbaşkanımızın lider diplomasisinin ana çerçevesini ortaya koyma çabası içerisindedir.

LEADER-TO-LEADER DIPLOMACY

This book is about the leader-to-leader diplomacy carried out by our President Recep Tayyip Erdoğan. Our President's leader-to-leader diplomacy has recently manifested itself in his mediation to end the Russia-Ukraine War, the fight against the global Coronavirus pandemic, the resolution of conflicts in Israel-Palestine, Africa, and the Balkans, the fight against terrorism, in the defeat of the July 15 coup attempt, the Karabakh Victory, and the resolution of the climate crisis, serving as an inspiration to many governments around the world. The expansion of Türkiye's regional and global influence cannot be comprehended without taking into account our President's model-setting leader-to-leader diplomacy. In this context, this book is an attempt to outline the fundamental structure of our President's leader-to-leader diplomacy.

CUMHURBAŞKANLIĞI
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI YAYINLARI

